

BOGDANIA

Revistă de creație și cultură

Anul XIII / Nr. 135 - 136 / 2025

Lunile: septembrie-octombrie 2025

Cuprins

1. Ionel Marin: Calea spre virtuți! – 3
2. Petru Ababii: Limba și istoria comună-unică, cea dintâi și cea mai dreaptă constituție a unui neam – 4
3. Ioan Miclău-Gepianu: Limba românească-prețioasă dăruire divină – 5
4. Mircea Istrate: Omagiu și laudă Limbii Române – 6
5. Geo Călugăru: Nu există creație fără iubire și nici viață fără moarte – 8
6. Al Florin Țene: O analiză a conținutului revistei Bogdania, Nr. 133-134, iulie-august 2025 – 9
7. Vasile Marchiș: Patria este ceea ce este! – 10
8. N. Grigorie Lăcrița : Să nu ne uităm strămoșii – 11
9. Corneliu Cristescu: Elisabeta I - Regina Angliei, contemporană cu Mihai Viteazul, Partea a III-a – 13
10. Ben Todică: Ce înseamnă a fi uman? – 17
11. Stelian Gomboș Rolul religiei și al cultelor religioase în societatea contemporană – 19
12. Elena Buică: Între pământ și înaltul ceresc – 20
13. M. Cazimirovici: Fluența creatoare de abundență – 22
14. Dragoș Niculescu: Nichifor Crainic. De la genetica religioasă a artei la criza modernă a esteticii – 23
15. Vianu Mureșanu: Schiță de antropologie a dorului–26
16. Ionel Marin: Im memoriam - Sorin Stanciu – 31
17. Ovidiu Țuțuianu: Im memoriam - Eugen Doga – 32
18. Poezia pe cărări de timp: Mihai Eminescu, Nicolae Rotaru – 33
19. Medalion liric: Al. Florin Țene, Mircea Istrate, Cristian Bălan, Victoria Sorea, Alexandru Armeanu, Ionel Marin, Corneliu Cristescu, Petrică Butuc, D-tru Ichim, Ion Dulugeac, Florian Saioc, Laurențiu Drăgușin, Ioan Miclău, Valentina Sochircă – 35
20. Al. Florin Țene: În literatura română au învins scriitorii canonizați de regimul comunist – 45
21. 30 de citate despre educație – 47
22. Proză scurtă: Nicolae Vasile, Titina Nica Țene, Caty Urucu, Gheorghe C-tin Nistoroiu, Ivona Popescu – 48
23. Din creațiile tinerilor premiați la Festivalul-concurs internațional de creație literară Bogdania: Sturza Ilinca-Maria și Lăcătușu Denisa – 59
24. Cronici literare, recenzii, comentarii semnate de: Florentina Tomescu, Al. Florin Țene, Constantin Lupeanu, Florea Marin, Marian Tomescu și Zoe Rotaru – 62
25. Florentin Smarandache: „Abordări neutrosofice și plitogenice în știința datelor și analiza multivariată”. Contribuțiile celei de-a IX-a reuniuni ibero-americane de biometrie. –72
26. Traduceri în engleză din creațiile lirice ale poetului Nicolae Mățaș – 75
27. Interviu Rely Maria Niculescu cu sfinția sa Preot Ionuț Grumezea – 77
28. Noutăți editoriale: – 82
29. Evenimente culturale – 83
30. Premiile Festivalului internațional de creație „Vrancea Literară”, Ediția XIV-a, 2025 – 86
31. Semnal editorial – 89

Coperta: Rezervația naturală „Cheile Tișitei”,
Vrancea – imagine Net

Revista BOGDANIA, revistă de creație și cultură este fondată și editată de Asociația cultural-umanitară Bogdania din Focșani. Apare o dată la două luni.
ISSN 2343-8061; ISSN-L 2343-8061

REDACȚIA REVISTEI BOGDANIA

Ionel N. MARIN

(Președinte Asociația cultural-umanitară Bogdania)

Redactor șef

Editor senior: Nicolae Vasile, Geo Călugăru, Vasile Groza.

Redactori: Corneliu Cristescu, M.M. Cazimirovici, Maria Filipoiu, Marcel Miron, Adrian Nicolae Popescu, Ioan Rațiu, Zoe Rotaru, Maricica Stroia, Ben Todică, Gheorghe Țielete.

Secretar de redacție: Prof. Cosmin LAZĂR

Membri de onoare:

Prof. univ. dr. Florentin SMARANDACHE (SUA) - cercetător științific, matematician, scriitor, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN (SUA) - membru titular USR și al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe; pictor, sculptor.

ALEXANDRU FLORIN ȚENE - președintele național al Ligii Scriitorilor Români, membru UZPR și al Academiei Americano-Române de Arte și Științe.
GHEORGHE A. STROIA, scriitor, membru ARA.

Adresa redacției: Focșani, Strada

Contemporanul nr. 28, cod 620065, jud. Vrancea
Telefon mobil: **0752862369**.

Materialele se trimit cu diacritice pe adresa de e-mail:

ionelmarin55@gmail.com

revistabogdania.ro@gmail.com

În numele libertății de exprimare, autorii răspund în mod direct, conform legilor în vigoare, de conținutul materialelor publicate. Textele nu se înapoiază.

Vă așteptăm alături de noi!

Pentru realizarea proiectelor culturale și umanitare ale Asociației Bogdania, avem nevoie de sprijinul dvs.

Vă mulțumim anticipat! Datele de identificare ale Asociației Cultural-umanitare Bogdania, sunt:

RO11BRMA0999100047750380, în RON;

RO11BRMA0999100047751156, în euro;

Exim Banca Românească S.A., Filiala Focșani, județul Vrancea; CIF (cod înregistrare fiscală) - 29080784.

Revista Bogdania,

Anul XIII, Nr. 135-136, septembrie - oct. 2025

Editorial

Ionel MARIN

Calea spre virtuți!

Viața scoate în evidență faptul că fără educație, credință și cultură un om este vulnerabil în fața greutăților, încercărilor. Fără implicare nu se pot îndeplini visele și dorințele noastre.

Consider că este o relație strânsă și reciprocă între cele trei noțiuni. Învățământul, credința și cultura au rol esențial în formarea caracterului uman și reformarea societății. Virtuțile precum: simțirea, modestia, demnitatea, compasiunea, hărnicia, onestitatea, bunele maniere, bunul simț și altele dau frumusețe și armonie sufletului, stare de bine și normalitate vieții cotidiene.

Școala, ca instituție de învățământ are menirea de a răspândi cunoștințe, de a învăța lucruri noi, de a cultiva respectul pentru muncă, de a educa și forma tinerilor frumoase caractere.

Fără educație și cultură nu se poate realiza o civilizație înfloritoare. Puține popoare din lume au o istorie și o cultură atât de bogată, trebuie doar să ne mobilizăm și să dorim, prin solidaritate, făurirea unui viitor mai bun în România, țară binecuvântată de Dumnezeu. Conform concepției lui Spiru Haret, unul dintre marii reformatori ai Școlii românești, care a deschis drumul spre România modernă, afirma „învățământul reprezintă un instrument fundamental pentru formarea, educarea și progresul națiunii”. Cum a putut Spiru Haret să refacă din temelii învățământul românesc și de ce mult discutata reformă a zilelor noastre pare amânată pentru o dată nedefinită? Unul dintre răspunsuri poate fi găsit în urmărirea adevăratei „probe de foc” a oricărei inițiative legislative:

rezultatele. Marele progres realizat de țara noastră în domeniul învățământului într-o perioadă mai mică de 100 de ani, s-a datorat marilor ctitori care au fost Spiru Haret și Dr. Angelescu, precum și a unei pleiade de mari profesori și oameni de știință români care au făcut studii în Occident, și pe care apoi le-au valorificat cu succes în țară. Perioada de 35 de ani de după revoluție, se caracterizează prin nenumărate încercări de reformă după reformă, după chipul și asemănarea miniștrilor, conducătorilor...care au schimbat substanța învățământului lui Spiru Haret, subminat învățământul românesc, altădată, formator de specialiști români și străini. Istoria Românilor nu se mai predă, dar este obligatorie așa zisa și construita istorie a „holocaustului evreiesc”.

Normalitatea este atacată de impostori, de psihopați care cu tupeu atacă valorile importante ale națiunii și prin unii conducători condamnă comunități la regres și chiar stagnare.

Valorile fundamentale ale umanității, precum: libertatea, proprietatea, familia, credința, dreptul de a lupta pentru adevăr sunt perene și neschimbătoare.

Indiferent de apartenența religioasă să realizăm o lume a păcii, bunăstării și înțelegerii, să asigurăm însănătoșirea vieții pe planeta noastră. Educația, credința și cultura vor putea împreună contribui definitiv la înlăturarea războiului din viața societății. Creștinul respectă toate celălalte religii, confesiuni, culte religioase și consideră că indiferent de convingerile religioase trebuie să existe înțelegere și respect între toți oamenii planetei, pentru pacea și bunăstarea națiunilor lumii.

Creștinii din toată lumea trebuie să-și unească vocea și acțiunile pentru a proteja averea de preț a omului: viața, sănătatea și libertatea. Mircea Eliade: „A fi liber înseamnă înainte de orice a fi responsabil față de tine însuși” și că „Libertatea absoluta se câștiga prin dragoste. Caci doar dragostea îl eliberează pe om de natura sa. Cu certitudine dragostea, iubirea sunt condimentele esențiale ale vieții. Immanuel Kant spunea că „un om fără cultură este ușor de manipulat” și sunt convins că doar prin implicare păstrăm libertatea, înlăturăm răul din societate. Cultura română trebuie să influențeze pozitiv mentalitatea și

modul de viață al semenilor noștri, să ne ajute să devenim mai buni, mai înțelepți și fericiți. Prin Cultură învățăm să trăim în armonie, echilibru și dragoste. Cultura scrisă, cărțile, mass-media pot contribui mai mult la renașterea spirituală, la promovarea frumosului din gândire, din sentimente, din viața comunităților.

Cultura și limba română sunt cei mai de seamă piloni ai neamului și ai spațiului nostru românesc. Cultura română seamănă, veghează spiritul neamului nostru. Acestea dau tărie, substanță, lumină ființei noastre, ne îndreaptă către izvoarele divinității. Scriitorii, oamenii de cultură, în majoritatea covârșitoare, din țară și diaspora românească, prin cărțile lor, fac cinste României și continuă să aducă continuitate, bucurie, strălucire și prestigiu limbii române contemporane. Este obligația noastră să-i educăm pe tineri, pe cetățeni în spiritul valorilor moral-creștine ale neamului, al respectării și continuării tradițiilor noastre și de atașament față de Patria Română. **A fi european**, om planetar nu poate exclude apartenența la un popor, la o istorie de milenii. Derapajele trebuiesc sancționate de societate, pentru a nu se reveni la diferite forme de totalitarism. Indiscutabil **CULTURA** fiind o matrice a identității unui popor, reprezentată de aspecte legate de: comunicare, convingeri, atitudini, valori, norme, obiceiuri, nevoi spirituale, etc., rămâne piatra de temelie a unui popor, iar literatura este „legitimația istorică a unui popor”. Limba ca „suflet” a unei națiuni trebuie învățată, respectată și răspândită cu drag în lume. Cu certitudine limba este comoara de aur a unui popor, coloana vertebrală, altarul sufletului acelui popor. Vorbind de Regina graiului străbun, limba română, moștenitoarea limbii dace, a rămas și va fi întotdeauna altarul sfânt din sufletul românilor, lumina sufletului românesc! Fără educație, bun simț, cultură, bune maniere, virtuți umane și creștine, nu vom înțelege sau contribui major la realizarea unui viitor strălucitor în care adevărul, pacea, armonia și fericirea să fie elemente definitorii și în folosul tuturor.

„Scoala pregătește tineretul pentru zbor, nu pentru praznic”. - Vasile Ghica

Petru ABABII

Limba și istoria comună - unica, cea dintâi și cea mai dreaptă constituție a unui neam.

Există un adevăr absolut și un adevăr în consecință (interpretat) așa cum există o istorie obiectivă și una interpretată (subiectivă). Adevărul obiectiv a fost introdus în dilemă, atunci când a apărut minciuna care a și pus începutul mersului triumfător a-l adevărului interpretat. Astfel a luat naștere istoria obiectivă și istoria subiectivă, interpretată de om după dorința și interesele părtinitoare ale sale.

În acest context istoria populației locuitoare pe teritoriul dintre Prut și Nistru a avut și mai are parte de o interpretare accentuată în subiectiv pusă în valorificare de interesele înguste ale unei grupări sociale autohtonă susținută de o conjunctură geopolitică total ostilă naturii ei. Nu există o mai mare putere de divizare a unei colectivități de oameni decât neadevărul. Nu adevărul divizează poporul, ci neadevărul. Istoria întregă a omenirii a demonstrat cu prisosință atare lucru. Minciuna vehiculată de mințile manipulate și rătăcite a unei părți din neamuului ROMÂNESC astfel divizat constă tocmai în neglijarea *adevărului cel adevărat*, interpretat în fals, ce satisface din plin pe cei ce-l țin sub control. Natura adevărată a națiunii așa zise moldovenești este natura limbii și istoriei sale, natura adevărului incontestabil al lor identic cu natura și adevărul limbii vorbite de populația din întreg spațiul carpato-danubian și a istoriei lui.

Adevărul cel adevărat ne spune că Dumnezeu a creat pe fiecare neam nu din nimic, ci dintr-o limbă și istorie anume comună. Cei ce încearcă să nege această lucrare dumnezeiască și s-o interpreteze în neadevăr cu ajutorul

minciunii, despart ca apoi s-o împartă și s-o sustragă *adevărului cel adevărat*. Oare nu minciuna și manipularea ei a produs cea mai mare sciziune a lumii împărțind-o în două lagăre mari antagoniste: lumea răului și lumea binelui? La fel se procedează și cu acest popor mințit, manipulat și rătăcit. Cu atât mai mare este păcatul celor care nu ostensc în această lucrare mârșavă. Doar numai limba română poate uni, comuniza, dezamorți, dezmeteci, consolida, suficientiza, substanțializa, esențializa și eradica toate diferendele și diferențele interne dar și externe de toste felurile a poporului și ststului român. În ultimă instanță limba română este aceea care poate drzlgla marea Diemă ce stșpânește încă neamul românesc.

Câtă vreme va triumfa minciuna celor ce conduc și a celor conduși atâta timp nu vor avea izbândă în fața Creratorului, și nu vor cunoaște liniștea. Dovada este rătăcirea lor prin lume și sărăcia devastatoare care îi macină lent dar nemilos. Cauza este păcatul colectiv, păcatul minciunii, păcatul împotriva ctitoriei lui Dumnezeu, păcatul împotriva propriei ființe.

Mai presus de orice constituție pământească interpretată și scrisă în fals a unei națiuni există o altă constituție - una unică, cea dintâi și cea mai dreaptă care se numește limba și istoria comună a ei, scrisă în ceruri și slobozită de Sus nu pentru a fi batjocorită, ci pentru a fi ocrotită, cultivată și înmulțită.

Harta DACIEI din anul 191

IOAN MICLĂU-GEPIANU

LIMBA ROMÂNEASCĂ — PREȚIOASĂ DĂRUIRE DIVINĂ!

Limba Românească este prețioasa dăruire, roditoarea veșnicei reînvieri de Neam dăruită de Dumnezeu!

Este o Limbă cu rădăcini străvechi, așa cum spun Istoriile, rădăcini din care încă au crescut multe alte și frumoase limbi de popoare! Sfânt este acest Neam românesc, roditor Eden îi este pământul așezat între râurile cu izvoarele lor carpato-dunărene. Însăși această tainică Românie, după cum o definea cărturarul Artur Silvestri, este taina sufletului neamului nostru, care se adeverește prin graiul limbii pe care o vorbim!

Orală sau scrisă, sculptată sau pictată, cântată sau scrisă în revistele literare, Limba românească este viul prin care inspirăm credința noastră creștină ortodoxă, căci împreună acestea ne identifică în timp și spațiu, și ne va identifica întotdeauna. Precum o piatră de hotar am avut întotdeauna o intelectualitate românească prin care se purta de grijă acestei limbi naționale, o îngrija prin legile ei gramaticale, o înfrumuseța cu simțirile cele mai gingașe și creștine în dulcile ei exprimări, curate și nestrucate.

Mihai Eminescu a fost florarul îngrijitor al grădinei noastre lingvistice, a curățat și șlefuit o limbă ca un cântec, ca un fagure de miere, a înălțat-o între celelalte limbi create de Dumnezeu, căci o iubea!

Așa să facem și noi azi! Am 85 de ani, timp în care de Eminescu nu m-am depărtat. Poezia este floarea unei Limbi, iar Eminescu este și va fi floarea Limbii Românești, prin poezia și simțămintele căruia creștem noi și generațiile viitoare.

Dumnezeu va ridica cu siguranță mai multe pietre de hotar ale românismului, chiar dacă momentan bântuie furtuni de tot felul, fiindcă nu este acest neam lipsit de rădăcini sănătoase; vedem zilnic răsărind mlădițe viguroase, care nu vor lăsa nescrise zilele de azi cu toate cele ce le trăim!

Dar Limba, Limba Românească nu iese decât odată cu sufletul, și voi fi sigur că mor fericit

pentru iubirea Limbii mele Românești, dăruită de Dumnezeu Neamului nostru.

România dulce floare

România dulce floare
Într-al lumii de-azi popoare,
Să fii mândră, să fii tare,
Să-ți crești Neamul cu folos,
În iubirea cea mai mare
Cea din legea lui Hristos.
Tu ai munți, câmpii și ape,
Fă-ȚI un reazim prin credința
Și-n frăția Neamurilor,
Dobândita-i biruința,
Întru veacul veacurilor!
România dulce floare
Să fii mândră, să fii tare!
Căci ți-e Limba dulce floare!

Mircea Dorin ISTRATE

Omagiu și veșnică Laudă Limbii Române

Limba vorbită de orice popor din această lume, oricând și oriunde, a fost, este și va fi mereu până la sfârșitul veacurilor, CHEAGUL SPIRITUAL DE GÂNDIRE ȘI VORBIRE a acestuia, care, împreună cu Drapelul, Imnul, Portul, Datinile și Obiceiurile proprii, ÎNDIVIDUALIZEAZĂ fiecare țară cu poporul său. Și așa cum ele sunt apărate, onorate, nepoluate, așa este și va fi văzut și apreciat mereu în lume, acel popor.

Apoi, limba oricărui popor din această lume EVOLUIAZĂ mereu, ea se ÎMBOGĂTEȘTE continuum cu noi elemente,

expresii, cuvinte, iar fondul său de cuvinte rămâne ca o IDENTITATE unicat al poporului în cauză. Dar, în mersul ei prin istorie și limba PIERDE cuvinte, expresii, interpretări ale acestora, etc, mergând nu de puține ori până în pragul DISPARIȚIEI sale, ori poate chiar cu ÎNLOCUIREA ei cu o alta mai proaspătă, mai expresivă, mai plină de înțelesuri, mai bună de comunicat.

Așa s-a întâmplat și cu limba noastră cea stră-străveche, PRISCA, urmată mai apoi de ARAMAICA geților, din care ne-au rămas până azi puține cuvinate, ele fiind mai apoi de-a lungul veacurilor și mileniilor care au trecut, adevărate SEMINȚE pentru mai noua noastră limbă veche românească, care încă e mai vorbită doar de bătrânii noștri prin unele sate de pe cuprinsul țării, dar și aceasta, prin acumulare continuă de noi cuvinte, noi termeni, noi expresii, se va UITA cât de curând. Păcat, mare păcat, pentru că ea era atât de frumoasă, de expresivă, de dulce, de moale și melodioasă, cum rar au mai fost altele în această lume, iar cea pe care o vorbim noi astăzi, este o limbă plină, mult prea plină de cuvinte și expresii străine, care o fac mult prea mult tehnologizată, rece, searbădă, ea nereprezentând firea, gândirea și sufletul acestui popor.

Apoi, noi putem citi și ÎNȚELEGE încă destul de ușor vechile scrieri, cronici, hrisoave românești, scrise în greacă sau slavonă, unele vechi de aproape 1000 de ani, tocmai pentru că limba si-a păstrat înțelesul ei aproape în toate ale sale pe această mare întindere de timp, pe când astăzi, în decurs de nici 100 de ani, ea a pierdut și pierde în în fiecare zi atât de multe și frumoase cuvinte, devenind tot mai stearpă, mai seacă, cu mai puțină simțire. Cum va suna ea peste 100 de ani? Nici nu-mi vine să mă gândesc.

Mai știți voi, cei de azi, că TĂBLIȚELE de la Tărtăria, conțin o scriere într-o limbă socotită a fi cea mai veche din istoria lumii, (cca.8000-6000 de ani) cu 2000 de ani mai veche decât cea sumeriană (6000 de ani), că poezia LUCEAFĂRUL, cea a înegalabilului nostru poet, EMINESCU, este socotită a fi cea mai lungă,(are 98 de strofe,) dar și cel mai frumos poem de dragoste a lumii, (după aprecierile GUINNESS BOOK-ului), că limba română este extrem de

MELODIOASĂ, iar cuvintele sale pot avea extrem de multe sensuri și înțelesuri, iar exemplele ar putea continua.

Iată de ce, cu smerenie și adâncă pioșenie, mă înclin în fața tuturor celor știuți și neștiuți făuritori, întregitori, și apărători ai LIMBII ROMÂNE de-a lungul tuturor veacurilor și al tuturor vitregiilor prin care ea a trecut până la noi, ÎNDEMNÂNDU-VĂ pe domniile voaste, poezii și scriitorii români, dar și pe vorbitorii ei, să puneți mereu în dulceața cuvintelor voastre, toată simțirea, dragostea și respectul vostru, pentru DĂINUIREA cât mai mult a neamului românesc în deplină siguranță, în granițele frumoasei noastre limbi române

Apoi mai știți voi, toți acei vorbitori ai limbii române, că ea, limba noastră, este FOCUL cel mereu VEGHETOR de CONȘTIINȚĂ al acestui neam? Ea este înfioratul CÂNT al sufletului românesc, ZIDUL ei de rezistență împotriva GLOBALIZĂRII, a pierderii IDENTITĂȚII sale și că ea, limba, se NAȘTE oriunde, mereu odată cu NAȚIA, CRESTE și se DEZVOLTĂ odată cu ea. Că prin ea noi avem VIAȚĂ SOCIALĂ, NUME și RENUME, elementele dădătoare de adânc RESPECT și de CIVILIZAȚIE, că prin cel mai de seamă reprezentant al ei, Eminescu, ca și prin alți poeți ai acestui neam românesc, ne putem ÎNCHINA, RUGA și ne putem SPOVEDI mereu curat și frumos, înălțimilor cerești. Că, OMAGIIND limba română, noi cei de-acum ducem și vom duce o dreaptă LUPTĂ pentru recâștigarea SENTIMENTULUI și mai ales a DEMNITĂȚII noastre NAȚIONALE?

Mai știți voi, cum că limba noastră cea STRĂBUNĂ este încă adânc păstrătoare de ISTORIE adevărată, dar și de SPERANȚE de mai bine pentru acest neam oropsit, pățimit, dar mereu și mereu atât de BUN și mai ales atât de IERTĂTOR a tot și a toate, JERTFITOR de-a lungul tuturor veacurilor care au trecut până acum pentru SFÂNTA, CURATA, DULCEA și atât de frumoasa LIBERTATE?

Că tot ea, această limbă a neamului, ADUNĂ mereu și ÎNCHEAGĂ în CUPRINSUL hotarelor sale, acest mare și străvechi NEAM ROMÂNESC? Poate că voi, cei din ziua de azi, nu știți că numai în limba română putem simți

DORUL cel arzător că-i DOR, vaiorul și plânsul sufletului fiecăruia atunci când vom murmura DOINA noastră cea străbună, că doar atunci când o ROSTIM putem simți picurul cel fierbinte al lacrimilor noastre nesfârșite, mereu născute din tănuța noastră RUGĂ, îndreptată spre SFÂNTUL, DIVINUL și CERESUL cel Dumnezeiesc.

IUBIȚI, OCROȚIȚI și APĂRAȚI mereu și mereu, chiar cu prețul vieții voastre dacă este cumva nevoie, LIMBA ROMÂNEASCĂ și, mai ales SLĂVIȚI-O oriunde și oricând puteți face acest lucru, înspre mereu înălțarea ei în FALA și MĂRIREA lumii celei de azi, precum și a celei care va veni după noi. Că doar așa și numai așa, voi cei de-acuma, veți putea ÎMPLINI VREREA înaintemergătorilor noștri și veți putea lăsa URMAȘILOR ce vor veni după voi, acea NEPREȚUITĂ și de mare încă FALĂ și AVERE, a acestui FRUMOS, CURAT și atât de SIMȚITOR suflet românesc, LIMBA ce-o vorbim.

Iată așadară că acum tu, CITITORULE, ai în fața ochilor tăi pentru totdeauna, acest frumos și vibrant OMAGIU adus tuturor aceluia care mai sunt și vor mai fi încă VEGHETORI de CONȘTIINȚĂ, LIMBĂ, CREDINȚĂ și ISTORIE românească. Fii și tu ca ei, încreditează-le toate acestea mereu pe mai departe urmașilor tăi și atunci, JERTFELNICUL nostru neam va fi cu siguranță, mereu aici în granițele LIMBII ROMÂNE.

Și nu uita să-l rogi, din tot sufletul tău, pe Domnul, Dumnezeu nostru cel ceresc, să ne OCROTEASCĂ și să BINECUVÂNTEZE de-apururi această dulce și frumoasă LIMBĂ ROMÂNEASCĂ, iar pe noi, cei vorbitorii ai ei, să ne așeze la sfârșitul veacurilor care vor să vină, în frumoasa și mirifica Grădină a Maicii Domnului, ca să merităm a fi mai apoi, aleșii nemuririi lumii și veșnicia ei.

Geo CĂLUGĂRU

NU EXISTĂ CREAȚIE FĂRĂ IUBIRE ȘI NICI VIAȚĂ FĂRĂ MOARTE

Sunt convins că, nu există creație fără iubire și, că, la o confesiune, nu se așează păcatele după criteriile hormonale. M-am trezit, spontan, întrebându-mă: *Oare, câte feluri de iubire or fi pe lumea aceasta și, dintre ele, care sunt plăcute lui Dumnezeu?* Pe care dintre acestea le întruchiează persoana, care a reușit să mă fascineze, *Exceleța Sa, Ion I. Brătianu?* E clar că sunt mai multe feluri de iubire: iubirea de Dumnezeu, iubirea de sine, iubirea aproapelui, iubirea vinovată, iubirea furată, iubirea interesată, iubirea neîmpărtășită, iubirea platonice, iubirea de părinți și... or mai fi și altele dar mă opresc aici.

Să nu uit, iubirea adevărată, cea prin care pătrunde Dumnezeu și le unește. Fără iubire între suflete, copilul pierde legătura cu creația. În iubirea adevărată, egoismul nu mai are loc să trăiască împreună cu Dumnezeu. În iubirea adevărată, suferința nu se poate manifesta, cel ce iubește este condamnat să fie totdeauna fericit. Aceasta există și se împlinește prin înfăptuirea poruncii hristice: *„Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși”*.

Faptul că, după mai bine de 30 de ani de zbateri dureroase, pe care doar *Exceleța Sa* le-a simțit și le-a trăit, a dobândit palatul și a părăsit lupta politică, total dezamăgit, s-a înhămat la treabă, n-am găsit un cuvânt mai potrivit, a considerat palatul loc predestinat în care să-și

împlinească adevărata vocație, *o cultură ridicată la rang de magie*. Aici, de mai mulți ani organizează și desfășoară adevărate minuni, în care, se implică nemijlocit, destinate a împlini, la nivel de performanță, porunca hristică: *„Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși”*.

Oare faptul că, unui salon al acestui impunător edificiu, unde se desfășoară evenimente de neuitat, i-a atribuit numele neuitatului scriitor, cu o vastă cultură, Paul Everac, care ca și *Exceleța Sa, Ion I. Brătianu* ar fi trebuit să se nască într-o altă eră și civilizație: *„Într-o lume, ce gândea în basme și vorbea în poezii”*, atât de inspirat caracterizată de Mihai Eminescu, nu constituie o dovadă de necontestat a iubirii aproapelui? Tot ce a făcut și continuă să facă *Exceleța Sa, Ion I. Brătianu* nu este oare expresia nevoii disperate de a se simți și de a trăi prin ceea ce înfăptuiește într-un colțșor din acea lume, cu care Eminescu i-a cucerit sufletul pentru totdeauna? Oare nu este tot iubire de aproapele său și scriitorul, om de elevată cultură domnul *Ionel N. Marin*, președintele Asociației Cultural-Umanitare „Bogdania”, Editurii și revistei, cu nume omonim al cărei director este, inițiatorul și principalul dăător de viață, întru durată a Festivalului Concurs internațional de Literatură, ajuns la a patrusprezecea ediție, care grație apropierii sufletești, fiind animați de aceleași nobile idealuri, au avut ca rezultat susținerea acestei ediții în chiar ”Salonul Paul Everac” din prestigiosul *Palat Cultural „Ion I. Brătianu”*. Păcat că, abia externat din spital, n-a putut fi împreună cu noi ca realitate fizică, dar sufletește l-am simțit în unanimitate cu noi. Ca și cu alte prilejuri, grație frumoasei prietenii cu amfitrionul acestui eveniment deosebit, compozitorul și interpretul cu nume și renume, inegalabilul *Adrian Naidin*, cu vocea-i și chitara sa magică, împreună cu scriitoarea, editoarea unanim apreciată, doamna *Eugenia Duță*, recitatoare impecabilă a elegiei *„Într-o zi” a Exceleței Sale Ion I. Brătianu* (chitara și vocea modelate perfect pe stările sufletești exprimate de elegie), au creat o atmosferă de vis desfășurării Galei Premiilor Bogdania, în care, *scriitorul Ionel N. Marin*, aflându-se la a patrusprezecea interpretare a aceluiași rol, a reușit să se autodepășească. Cei care au luat cuvântul, cei cărora li s-au înmănat

dovezile calităților ilustrate în concurs, la rândurile, au trăit emoțional adecvat, stările sufletești.

Un eveniment pe deplin reușit! Felicitări unor astfel de oameni de cultură și celor ce slujesc cu devotament România!

**O analiză a conținutului revistei *Bogdania*,
numerele 133–134, iulie–august 2025, una
dintre publicațiile cultural-literare de expresie
identitară din România**

În peisajul literar și cultural românesc actual, caracterizat de fragmentare tematică și diluare a valorilor tradiționale, revista *Bogdania*, apărută sub egida Asociației Cultural-Umanitare omonime din Focșani, reprezintă o platformă distinctă de reafirmare a spiritului național, a credinței creștine și a literaturii cu funcție educativă. Condușă de scriitorul Ionel N. Marin, *Bogdania* se definește ca o revistă bimestrială de creație și cultură, având o largă deschidere tematică și colaborări internaționale.

Numerele 133–134 (iulie–august 2025) confirmă această vocație printr-o structură echilibrată ce îmbină eseul de idei, istoria, literatura contemporană și pedagogia culturală. Publicația funcționează totodată ca un canal de promovare a tinerelor talente prin Festivalul Internațional de Creație Literară „Bogdania”, ajuns la ediția a XIV-a.

Editorialul semnat de Ionel N. Marin (*Despre Patrie, Cultură, Civilizație!*) stabilește tonul întregului număr, pledând pentru apărarea

limbii, credinței, tradiției și istoriei românești. Scris într-un stil confesiv și didactic, textul reafirmă ideea că limba română este „comoara de aur a sufletului românesc”, iar cultura reprezintă „matricea identității unui popor”. Relevanța acestui discurs într-o epocă dominată de relativism valoric și globalizare accentuează rolul formator al revistei.

Un demers aparte de recuperare a memoriei naționale se regăsește în contribuțiile dedicate figurii lui Ștefan cel Mare. Articolul semnat de Maria Filipoiu îl portretizează pe voievod ca exponent al sfințeniei și al jertfei pentru credință, în timp ce N. Grigorie Lăcrița publică un fragment din testamentul acestuia, în care se subliniază ideea de unitate și responsabilitate istorică.

Articolele istorice sunt dublate de evocări culturale despre personalități emblematice (Eminescu, Nichifor Crainic, Gheorghe Duță), reafirmând funcția etică și pedagogică a trecutului în conturarea identității prezentului.

Rubricile de poezie și proză oferă o panoramă a creației literare românești contemporane. Secțiunea *Medalion liric* reunește autori din generații și spații culturale diverse, între care Al. Florin Țene, Constantin Rusnac, Ioan Rațiu, Victoria Sorea, Ioan Miclău-Gepianu ș.a. Proza scurtă este reprezentată de texte semnate de Nicolae Vasile, Ion Dulugeac sau Caty Urucu.

Critica literară și eseul sunt semnate de autori cu experiență (Geo Călugăru, Christian Schenk, Ben Todică) și contribuie la configurarea unei perspective evaluative asupra literaturii de azi.

Una dintre mizele centrale ale revistei este sprijinirea tinerei generații de scriitori. Articolul lui **Al. Florin Țene**, *Rolul elevilor și al tineretului creator în promovarea creației literare*, subliniază nevoia cultivării vocației literare încă din școală și evocă figura lui Nicolae Labiș ca model de tânăr poet implicat și lucid.

Festivalul Internațional „Bogdania”, organizat anual de redacție, oferă spațiu publicistic laureaților, susținând astfel procesul de afirmare a noilor voci literare într-un mod concret, activ și integrator.

Revista se remarcă printr-un discurs sobru, cu accente eseistice și ton grav. Stilul este

predominant argumentativ și confesiv, apelând frecvent la intertextul religios și național. Valori precum credința, unitatea, memoria, demnitatea, patriotismul și moralitatea constituie axele constante ale discursului.

Această orientare nu derivă dintr-un conservatorism formal, ci dintr-o viziune coerentă asupra misiunii culturii: aceea de a apăra umanul în fața dezrădăcinării, relativismului axiologic și fragmentării sociale.

Revista *Bogdania*, prin numerele 133–134, se afirmă ca un spațiu activ de promovare a literaturii române, de reafirmare a valorilor naționale și de susținere a tinerei generații. Sub conducerea lui Ionel N. Marin, publicația își consolidează statutul de platformă identitară și formativă, oferind un model funcțional de rezistență culturală într-un context editorial adesea dominat de superficialitate sau ideologizare.

Conținutul revistei dovedește un echilibru între tradiție și contemporaneitate, între reflecția istorică și expresia artistică, între vocile consacrate și energiile debutante. Într-o epocă de instabilitate valorică, *Bogdania* cultivă, cu mijloace literare și pedagogice, o verticalitate demnă de urmat.

Bibliografie

1. Revista *Bogdania*, nr. 133–134, iulie–august 2025, Focșani: Asociația Cultural-Umanitară Bogdania.
2. Marin, Ionel N. – *Despre Patrie, Cultură, Civilizație*, editorial, *Bogdania*, 2025.
3. Filipoiu, Maria – *Sfințenia și măreția voievodului Ștefan cel Mare*, *Bogdania*, 2025.
4. Țene, Al. Florin – *Rolul elevilor și al tineretului creator în promovarea creației literare*, *Bogdania*, 2025.
5. Lăcrița, N. Grigorie – *Fragment din Testamentul lui Ștefan cel Mare*, *Bogdania*, 2025.

Citește! Doar citind mereu, creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei și imaginații.

– **Mihai Eminescu**

Vasile Dan MARCHIȘ

Patria este ceea ce este!

Unii se pun și înșiră în scrierile lor câte sunt pe pământ, în ape și în aer sub percepția că ce e patria. Scriind că patria este ba țarina, ba lanuri de grâu, sau de alte culturi agricole, vatra satului și lumina din lampă și câte le mai trec prin gând: cărțile din biblioteci sau din arhive cu tot ce este relatat în ele, păduri, ape line sau tulburi, oi și vaci, păsări și flori, badea cu tractorul etc.

Oameni buni, dacă relatați asemenea aspecte, nu înseamnă că ați scris poezii, ci doar sunt menționate simplu unele lucruri care ne înconjoară.

Pe lângă naivități de genul celor de mai sus, cineva a scris că: „Patria e gagica pe care o pupă adesea”. Păi, dacă nu ar pupa-o, nu tot din patrie ar face parte? Sau că unul mai scie: „Patria e țaria (țuica) pe care o beau.” Putea spune că patria este țuica pe care nu o bea, că în sensul acesta nu a redat nimic în esență poetică. Altul spune că: „Patria e casa în care a crescut”. Altul a scris că „Patria este pământul pe care l-am dobândit cu sângele vărsat de strămoșii noștri în războaie”. În acest sens poți spune că patria e și altceva, dar să redai aceste elemente în stil poetic nu doar că vei relata simplu ce s-a întâmplat, sau ce se întâmplă.

Cine vă amăgește că toate aceste spuse simplu despre patrie sunt poezii, acela nu e poet ci doar cititor care apreciază după sentimente, nu în plan poetic o scriere. Deși ne produc sentimente /simțăminte de iubire aceste descrieri redade în mod simplist, sunt doar descrieri sufletești fie pe linie geografică ori în alte planuri și pot fi încadrate la diferite secțiuni literare, fie povești, povestiri, eseuri, proză etc, însă nici pe departe la secțiunea poezie. Degeaba dorim „tam-nesam”

prin foc și apă să promovăm prin cunoștințe pe cineva prin asta că e poet, însă asemenea descrieri simple, să nu spun simpliste despre ce vedem, ce simțim, ce iubim sau ce auzim, căci cei care au har de la Dumnezeu de a „detecta” ce este și ce este poezie, nu vor spune niciodată lucruri false despre așa ceva, adică să încadreze asemenea scrieri la altă secțiune literară ci numai atunci când sunt „cumpărați/constrânși” prin ceva pentru a spune minciuni.

Mai putem spune „Patria e și locul unor șpăgari, corupți, vicleni, hapsâni, nu doar a celor cinstiți, sau că patria este și pământul rămas pe alocuri pustiu (pârloage), nu doar cel cultivat”. Însă asemenea relatări, cum spuneam, nu sunt poezii dacă sunt redade simplu. Indiferent că vei relata toate acestea prin versificări puse sau nu pe rimă, ca o povestire anume, înseamnă că doar ai redat simplu o stare despre ceva, nimic poetic.

Un text doar pentru că e pus pe rimă, indiferent ce este redat în el, gen elemente simple descrise mai sus, fără figuri de stil poetic, metafore, nu poate fi numit poezie, cum versurile unor anumite cântece, nu sunt poezii, adică „Mi-am pus flori la pălărie/ca să-i placă la Mărie”. Unde este poezie aici? Doar este spus fad ce și cum despre pălăria respectivă, nimic altceva. Sau: „Mândru mi-am gătat catrința/ca să-i placă la bădița. Aici ce anume este poezie? Nimic. Doar se spune „sec” cum este „gătată” haina respectivă. Așa prin cunoștințe sunt „promovați” unii numiți „poeti populari” care în versificările lor doar relatează despre nunți, elemente de vestimentație, tradiții, „bădița și mândruța” doar că au relatat simplu așa cum ai pune pe rimă o discuție simplă între două persoane care s-au întâlnit pe stradă, dar fără nimic poetic în descriere. Doar povești. Este adevărat că nici măcar 1% din populație nu a scris niciodată o poezie, iar dintre aceștia nici jumătate nu știu nici măcar ce este și ce nu este poezie. Majoritatea analizează o scriere doar după sentimente. Însă în acest aspect doar cel cuprins de har de la Dumnezeu știe ce sunt elementele de stil poetic, metaforele, nu oricine. Am primit cândva 4 cărți de la doi așa ziși „poeti”, în care erau scrise sute de versificări despre ce au făcut, ce au auzit, sau ce au simțit despre ceva, cum și despre activitatea altora, însă din sutele de versificări fad redade în

acele cărți, cât că le-a pus pe rimă, nici în glumă sau cu indulgență n-as putea spune că una singură măcar e poezie. Nici vorbă.

Poveștile marilor scriitori Creangă și Anderson, îmi plac foarte mult luate ca atare, dar numai prin faptul că le vom pune acestora rimă nu vor deveni poezii, tot povești vor rămâne dacă nu le vom adăuga și elemente de stil poetic, prin care un text devine poezie.

Dacă marele poet Nicolae Labiș ar fi scris simplu că a mers în pădure cu tatăl său și a/au împușcat căprioara (căpriorul) pentru că este foamete în lume și pentru că sora sa este bolnavă, chiar dacă ar fi pus pe rimă în acest aspect simplist descrierile respective, nu ar fi fost nici pe departe considerate poezie, însă elementele de stil poetic îmbinate în mod excepțional de marele poet menționat mai sus, au făcut din „Moartea căprioarei” a fi o capodoperă a literaturii române.

N. Grigorie LĂCRIȚA

Să nu ne uităm strămoșii

„Cei care și-au uitat strămoșii, nu merită ca, în lumea veșniciei, să fie alături nici de înaintașii și nici de urmașii lor.” (N. Grigorie Lăcrița)

Se spune că murim cu adevărat **nu** atunci când medicul notează ora decesului, **ci** atunci când ultima persoană dragă uită de noi.

De aceea, comemorarea celor dragi trecuți în neființă este un moment atât de mare însemnătate spirituală, cât și un prilej de amintire și de meditație.

Cu gând curat și adevărat, **să mergem**, din când în când, cel puțin la marile sărbători religioase și/sau la aniversările din familie, **la mormântul strămoșilor noștri**, aprinzând o

lumânare și închinându-ne lor cu profund respect, cerându-le smerită iertare pentru câte le-am greșit cândva, să le aducem un pios omagiu și să îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să le ocrotească veșnicia, să-i odihnească în pace în Împărăția Cerurilor!

Astfel vom avea clipe de adâncă trăire, simțindu-i aproape de noi, mulțumiți că nu i-am uitat, în special atunci când o lacrimă fierbinte și curată va porni din adâncul sufletului nostru și ne va umezi, fie și numai pentru o clipă, pleoapele.

Așa le vom plăti, cu recunoștință și cu bunătatea sufletului nostru, nemăsurata lor trudă, încrederea și speranța pe care ei au pus-o în noi, nădăjduind că vom fi buni, drepti și omenoși și că ne vom cinsti cum se cuvine înaintașii din care ne tragem.

Sunt strămoși iluștrii, pentru care urmașii lor sunt o fală, și sunt și strămoși la fel de iluștrii, dar pentru care urmașii lor sunt o rușine.

Depinde de fiecare ceea ce vrea să fie, și pentru strămoșii și pentru urmașii săi.

Cum fiecare se poartă cu înaintașii săi, așa se vor purta și urmașii săi cu el, atât în vremelnica și trecătoarea viață pământească, cât și după trecerea spre veșnicie.

Sunt adevăruri pe care le vedem în viața de zi cu zi: cei care *și-au uitat* strămoșii, sunt și ei uitați de urmași lor; cei care nu și-au uitat strămoșii, nu sunt nici ei uitați de urmași lor.

Gloria străbunilor este o lumină pentru urmașii care nu i-au uitat, numai că unii ajung în întuneric.

În această lume, tot mai viciată, tot mai mulți uită că una dintre marile responsabilități ale fiecăruia este și aceea de a fi atât un demn urmaș, cât și un bun strămoș, că **șirul neamului trebuie să aibă continuitate**.

Mai grav este faptul că **tot mai mulți rămân**, prin voia lor, ca „*puncte ultime*” al unor linii de generații ce se întrerupe și se pierde (se trece în uitare definitivă) o dată cu pieirea lor.

Cu asemenea „*puncte ultime*” ale unor linii (șiruri) de generații ce se pierd o dată cu pieirea unora, omenirea ar degenera.

Acești „*puncte ultime*” ar trebui să fie conștienți de faptul că **numai prin fiecare viața se eternizează prin în a lua în stăpânire viitorul prin descendenții săi**. „Cea mai mare

responsabilitate a noastră este aceea de a fi buni strămoși.”

(Jonas Edward Salk. In: Responsabilitate, Strămoși) „Prin familie viața individului se eternizează.

Precum se cufunda în trecut prin strămoșii săi, așa ia în stăpânire viitorul prin descendenții săi.” (Athanase Paul Doumer. In: Familie, Strămoși, Trecut, Viață, Viitor)

„Ne iubim strămoșii, ne iubim însă și strănepoții; nu sîntem numai punctul ultim al unei linii de generații ce se pierde în trecut ci și punctul de plecare al generațiilor ce vor veni la lumină; nu sîntem numai strănepoții încărcăți de povara veacurilor, ci și strămoșii virtuali ai strănepoților tîrzii; obligațiile față de viitor depășesc pe cele față de trecut.” (E. Lovinescu)

Celor care își uită strămoșii:

„Cei ce uită de bunici și de părinți,
Sunt fără simțăminte omenеști,
Uitați vor fi de copii și de nepoți,
Și vor rupe legăturile strămoșești.”
(N. Grigorie Lăcrița)

Viața demonstrează că „**Cei care și-au uitat strămoșii, sunt și ei condamnați uitării de urmașii lor.**” (N. Grigorie Lăcrița)

Celor care NU își uită urmașii:

„Nici nu trece grija de bunici și de părinți,

Că-ncepe alta pentru copii și nepoți,
Și uite așa unii-n alții viețuim,
În unica viață pe care o trăim.”
(N. Grigorie Lăcrița)

„**Așa cum îți tratezi înaintașii, la fel vei fi tratat de urmași.**” (N. Grigorie Lăcrița)

Făcând un „*arc peste timp*”, fie și numai de două generații, dinaintea mea și de după mine, respectiv de la bunicii mei, la nepoțelul meu Sava:

1) bunicii mei, neștiutori de carte, care, în copilărie (în jurul anilor lor 1890 - 1900), au trăit în bordei, în satul Lăcrița, și

2) nepoțelul meu Sava care, la 8 ani ai săi (în anul 2025), (a) trăiește într-o stare de confort, de educație și de învățământ de neimaginat pe timpul bunicii mei, și (b) a început deja să pășească în „*Epoca Inteligenței Artificiale*”.

„*Arc peste timp*” exprimă legătura pe care o persoană o face (printr-o formă de comunicare, în

scris sau prin alte mijloace), 1) fie cu generațiile care au fost, 2) fie cu generațiile care îi vor urma, 3) fie dintre generațiile trecute cu generațiile viitoare.

Prin „*arc peste timp*” viața individului se eternizează, (1) prin a se cufunda în trecut prin strămoșii săi, și (2) prin a lua în stăpânire viitorul prin descendenții săi.

Un „*arc peste timp*” ne face să comunicăm și cu înaintașii, dar și cu urmașii, și aceasta deoarece:

*nu suntem punctul ultim al liniei de generații care a fost până la noi, ci suntem și punctul de plecare al generațiilor ce vor urma după noi,

*nu suntem numai strănepoții încărcăți de povara veacurilor, ci suntem și strămoșii virtuali ai strănepoților târzii,

*obligațiile față de viitor depășesc pe cele față de trecut.

Corneliu CRISTESCU

**ELISABETA I – REGINA ANGLIEI,
CONTEMPORANĂ CU MIHAI VITEAZUL**

Motto I: *Video ed taceo* (văd și nu spun nimic);
deviza **Elisabetei I**, Regina Angliei.

Motto II: *Cu siguranță, Excelență, că este un fapt demn de luat în considerație și de perpetuă faimă: ceea ce n-au putut să realizeze așa de mulți împărați, regi, prinți, a realizat Mihai, cel mai neînsemnat și mai sărac dintre domnitori: să învingă armatele marelui sultan!*

Edward Barton, ambasadorul reginei Elisabeta la Constantinopol.

ELISABETA I – REGINA ANGLIEI

Elisabeta a fost **Regina Angliei** începând de la **vârsta de 25 de ani**, din anul **1558**, până în **1603**. Elisabeta a fost o mare regină [1]. Este cunoscută ca *Gloriana* sau *Regina Fecioară*.

A fost o perioadă înfloritoare, cunoscută ca *Era Elisabetană* sau *Epoca de Aur* a Angliei [2], [4].

A fost **contemporană** cu **Mihai Viteazul**, *Voievodul Valahiei, Ardealului și a toată Țara Moldovei*, care s-a născut în anul **1558** și a fost asasinat în anul **1601** [1], pag. 54, și [3].

Regina Elisabeta I a Angliei

PARTEA A III-A

HENRIC AL VIII-LEA ȘI RĂZBOAIELE RELIGIOASE

Familia și rudele lui Henric al VIII-lea

La rândul lui, **Henric al VIII-lea** a urcat pe tronul Angliei în anul **1509**, la vârsta de 17 ani și a domnit până în anul **1547**. *Era inteligent și energic*, trăgând foloase de pe urma visteriei pline lăsate de tatăl său, Henric al VII-lea, întemeietorul **dinastiei Tudor** [2], pag. 148 .

Henric al VIII-lea și Caterina de Aragon

Henric al VII-lea, învingătorul lui Richard al III-lea, l-a **logodit pe fiul său** mai mare, **Arthur**, în 1488, cu **Caterina de Aragon**, *frumoasă și inteligentă*, de când ea avea 3 ani, dar a venit în Anglia în 1501, când avea 16 ani, și s-a căsătorit cu Arthur, dar Arthur muri curând. **Caterina**, rămânând în Anglia, **s-a căsătorit cu fratele mai tânăr** al lui Arthur, cu **Henric**, care, în anul

1509, urcase pe tron, devenind regele Henric al VIII-lea [2], pag. 149.

Henric al VIII-lea a lăsat guvernarea în mâinile unui consilier abil, **Thomas Wolsey**, care a ajuns **cardinal și cancelarul său** [2], pag. 154.

Sora Caterinei, numită **Ioana cea Nebună**, a fost măritată de părinții ei, **Isabela și Ferdinand**, regele și regina Spaniei, cu **Filip cel Frumos**, din dinastia de **Habsburg**, care era **fiu al lui Maximilian I, rege al Austriei și Germaniei și Sfânt Împărat Roman** (1493-1519), [2], pag. 148-149 . În 1504 **moare regina Isabela**, mama Ioanei, iar în 1506, **moare și soțul ei, Filip**, lăsând-o cu doi fii și patru fiice. Fiul ei cel mare, **Carol a moștenit astfel atât Imperiul ei spaniol, cât și Imperiul Habsburgic al lui Maximilian**, care era încă în viață. După **moartea regelui Ferdinand, în 1516, Carol**, în vârstă de 16 ani, a **urcat pe tronul Spaniei!** Dar **în 1519, când moare Maximilian, Carol**, la 19 ani, a **urcat și pe tronul imperial**, primind **titlul de Carol al V-lea**, sau **Carol Quintul**, ca **Sfânt Împărat Roman!**

Imperiul lui unificat era fără precedent, **întinzându-se**, sub diferite forme, **de la granița poloneză**, trecând prin centru și vestul Europei (cu excepția Franței), până în Spania, și peste ocean, **până în Lumea Nouă!** **Carol era nepot de soră al Caterinei!** [2], pag. 149-150.

Deși a avut un război cu Franța, **Henric al VIII-lea** (1509-1547) s-a înțeles bine cu **Francisc I, regele Franței**, dar în timp, a ajuns să se simtă mai legat de **sobrul Carol al V-lea** (1519-1556), mai întâi **rege al Spaniei**, de la 16 ani, apoi și **împărat al Sfântului Imperiu Roman**, de la 19 ani. **Între Francisc și Carol**, nu a existat o asemenea armonie [2], pag. 155.

În războaiele dintre Francisc I, regele Franței, și Carol al V-lea, Carol și-a atras ca aliați pe Henric al VIII-le și pe papa Leon al X-lea, iar **Francisc se unii cu luteranii** din Germania, și, lucru nemaivăzut până atunci, cu **Soliman Magnificul** (1520-1566) sultanul turcilor [1], pag. 35. **După cucerirea Ungariei, la 1526**, de către Soliman Magnificul, și transformarea acesteia în pașalâc, toate puterile politice europene au fost preocupate de **creare a unei entități militare puternice**, capabile să lupte cu Imperiul Otoman, și așa a apărut ideea de

realizare a **blocului dacic**, cum îl numește **agentul englez la Poartă, Edward Barton**.

De aici s-au inspirat **generalul Castaldo și Sigismunr Bathory**, ultimul chiar intitulându-se principe al Ardealului, Valahiei și Moldovei, și chiar **Rex Daciae!** [3], pag. 175.

Relațiile Papei cu Henric al VIII-lea

Ca să se dea bine pe lângă Papa de la Roma, **Henric a scris, în 1521**, o pledoarie prudentă în favoarea **Bisericii Catolice** și a celor **sapte sacramente** ale sale, **apărând-o în fața luteranismului**. A câștigat pentru coroana engleză distincția papală **Fidei Defensor** (apărător al creștinătății). Acesta a fost **ultimul semn al înțelegerii** dintre **Anglia și Sfântul Scaun**, unul care încă este inscripționat pe monedele britanice ca **FD** [2], pag. 155.

Numai că, **în anul 1528**, Papa de la Roma, fiind efectiv prizonierul armatei lui Carol al V-lea, primește acolo niște petiționari din partea **Thomas Wolsey**, cancelarului lui Henric al VIII-lea, care cereau permisiunea Papei Clement ca: **Henric să divorțeze de ...mătușa lui Carol al V-lea, Caterina de Aragon**, soția lui Henric, pentru că aceasta nu-i dăruise un băiat!

Henric avea nevoie de un fiu, pentru continuarea dinastiei, și **se îndrăgostise de Anne Boleyn!** **Henric al VIII-lea era catolic**, dar avea nevoie de o favoare din partea papei [2], pag. 158.

Dar **Papa Clement** avea și el socotelile lui și **nu îndrăzne să-și dea acordul** față de o **insultă** atât de grosolană **adusă mătușii** celui care îl ținea prizonier, **Carol al V-lea**, și **a refuzat**, grăbind, astfel, **declanșarea crizei constituționale** în Anglia [2], pag. 158.

Înfuriat de refuzul papei de a-i da accepta divorțul, **Henric s-a pus pe sine**, prin **Actul de Supremație** din 1534, în locul papei, ca **șef al Bisericii engleze!**

Regele Henric al VIII-lea și regina Anne de Boleyn

Totuși, Henric nu s-a înscris în *Liga de la Schmalkalden*, adică *Liga statelor protestante*. Reforma lui avea să fie una strict englezească [2], pag. 159.

Războaiele religioase europene

Carol al V-lea, disperat să împiedice *luteranismul* să submineze unitatea imperiului său, în **1530**, a convocat la Augsburg o dietă care să caute o formă de acord între **nordul luteran** și **sudul catolic**. Luteranii i-au prezentat așa-numita *Confesiune de la Augsburg*, redactată chiar de **Luther**.

Textul respingea Biserica Romano-Catolică și afirma: *Credem că numai prin Iisus Hristos ne împăcăm cu Dumnezeu*. Biserica și preoții ei trebuiau să se lase îndrumați doar **de Biblie, nu de Roma**. Carol nu putea să accepte o asemenea confesiune. În **1531**, s-a format *Liga statelor protestante de la Schmalkalden*. Anglia nu a îmbrățișat Confesiunea de la Augsburg și nu s-a înscris nici în cea *de la Schmalkalden*.

În **Elveția, protestatismul** a luat o turnură mai fundamentalistă [2], pag. 158-158.

Disputele au continuat până în **1555**, când Carol l-a lăsat pe fratele lui, **Ferdinand**, care, cu **simpatii protestante**, a consimțit ca religia statului să fie hotărâtă pe baza principiului *cuius regio, eius religio*, adică acel care guvernează țara îi stabilește și religia [2], pag. 161.

În final, **Carol** și-a împărțit moștenirea în două: a dat Germania, Austria și, în final, titlul de Sfânt Împărat Roman, fratelui său **Ferdinand** (1558-1564), iar Spania, Olanda și Lumea Nouă i-au revenit lui **Filip** [2], pag. 162.

În **1559**, noua epocă a cunoscut **prima vărsare de sânge** în timpul autodafeului lui **Filip**, la Valladolid. Treizeci și unu de protestanți au fost arși de vii în piața centrală.

Respins, ca pretendent, **de Elisabeta** a Angliei, Filip a devenit și mai izolat.

Era obsedat de erezie. Inchiziția aproape că eradicase islamismul și iudaismul din Spania, dar nu și din **Țările de Jos** spaniole [2], pag. 164.

Războaiele regelui Filip al II-lea al Spaniei

Filip al II-lea, fiul lui Carol Quintul, a fost un **rege ipocrit, bigot** și veșnic posomorât. Moștenise **cel mai mare imperiu** care exista pe atunci: Spania, cu cele două Americi, Neapole,

Sicilia și Sardinia, Milanul și Țările de Jos. În **1580 a cucerit și Portugalia**, cu marele său imperiu colonial. **Căsătorit cu Maria Tudor, regina Angliei**, dispunea și de țara ei. Această întindere imensă îl făcea pe Filip să zică: *În împărăția mea, soarele nu apune niciodată*, iar lumea spunea că atunci: *când se mișcă Spania, se cutremură pământul*.

Trăia numai pentru catolicism. Filip și-a propus să **stârpească protestantismul**. Fanatismul lui religios îl făcea să spună adesea că: *mai bine n-aș mai fi rege, decât să domnesc peste eretici*. El se purta cu atâta cruzime împotriva **Reformaților**, încât aceștia îl numiră **demonul de la miazăzi** [1], pag. 42-43.

Filip al II-lea al Spaniei

Pe vremea lui Filip al II-lea, **Belgia și Olanda**, unite la un loc sub numele de **Țările de Jos**, erau stăpânite de spanioli. După *Reformă*, locuitorii **din Belgia** rămaseră **catolici**, iar cei din **Olanda** primiră însă **calvinismul**. **Filip** își puse în minte **să-i aducă iarăși la catolicism**.

Dar rezistența Țărilor de Jos împotriva lui Filip este cel mai frumos **exemplu de eroism** pe care un popor mic l-a dat vreodată lumii. **Uriașul rege spaniol a trebuit să se plece** în fața acestor aprigi negustori. Aceste țări, devenind libere, s-au îmbogățit și s-au cultivat.

Ele au produs mulți pictori de seamă, între care **Rubens și Rembrand** sunt tot atât de mari ca și cei italieni [1], pag. 44-47.

Filip s-a luptat și cu turcii, pe care i-a zdrobit pe apă la **Lepanto**, în **1571**. Comanda flotei spaniole a avut-o fratele regelui, **Don Juan de Austria**, care și-a căpătat un mare nume. În vremea lui Filip al II-lea, a trăit și **Michele de Cervantes**, cel

mai mare scriitor spaniol, care a participat la luptele de la *Lepanto*, unde și-a pierdut o mână [1], pag. 47.

Luptele religioase din Franța

În Franța, **Reforma** a fost combătută aici de către **Francisc I** și de urmașii săi. **Prigonirea hughenotilor** a dat naștere la **războaie sângeroase**, ceea ce a făcut o mare nenorocire pentru Franța. Aici erau **două mari partide** puternice: unul **al catolicilor**, condus de Ducii de Guise, și altul **al hughenotilor**, în fruntea cărora se găseau Bourbonii. Și unii și alții voiau să stăpânească tronul Franței. **S-au comis crime îngrozitoare**, cum a fost **masacrarea hughenotilor în Noaptea Sfântului Bartolomeu**, din **24 August 1572** [1], pag. 52.

În urma acestor războaie, **ajunge** la tronul Franței **Henric al IV-lea.**, unul dintre cei mai mari regi ai Franței. **În anul 1598**, el dădu **Edictul din Nantes**, prin care **se acorda hughenotilor libertate religioasă** și dreptul de a ocupa slujbe în stat. Henric plănuise să facă un imperiu creștin universal în care diferitele credințe religioase să aibă drepturi egale.

Dar când voia să-și pună planul în aplicare, în 1610, a fost asasinat [1], pag. 52-54..

Mulți hughenoți au căutat refugiu în nordul Țărilor de Jos, care acum se aflau în plină rebeliune împotriva Spaniei, și în **Anglia**. **Elisabeta le-a oferit azil**, dar a refuzat să acorde sprijin militar. În schimb, **a dat frâu liber corsarilor** ei să jefuiască galioanele spaniole, declanșând o adevărată campanie de piraterie susținută de stat și din care Elisabeta își lua partea ei de câștig [2], pag. 167.

Luptele religioase din Germania

Germania era acum împărțită aproximativ **egal între nord și sud**, între cei care erau pentru și cei care erau împotriva **Reformei lui Luther**. Primii care s-au alăturat cauzei lui Luther, **în 1525**, au fost **Cavalerii Teutoni** din Prusia. La fel au făcut nordul Olandei, nordul Germaniei și Prusia. Ținuturile habsburgice ale lui **Carol**, împreună cu Austria, Ungaria și Flandra, au **rămas fidele Romei**. **Sfântul Imperiu Roman a fost așadar divizat**, iar devotamentul Habsburgilor **față de catolicism** avea să-l mențină astfel mai bine de trei secole. **Ideile lui Luther** se răspândeau

ieșind de sub tiparul lui **Iohannes Gutemberg** [2], pag. 152-153.

Pacea de la Augsburg adusesse Sfântului Imperiu Roman o jumătate de secol de calm relativ. **Rudolf al II-lea (1576-1612)**, **regele Boemiei și Sfânt Împărat Roman**, și-a transformat capitala, **Praga**, care era și **patria lui Ian Hus**, într-un centru al civilizației și al rafinamentului renesanțist. Rudolf era un bărbat rezervat care nu s-a căsătorit niciodată și care era fascinat de știință și de ocultism. La presiunile fratelui său, **arhiducele Matthias, Rudolf a semnat, în 1609**, o **Scrisoare de Majestate**, prin care le acorda **protestanților din Boemia libertate religioasă** oficială. Dar faptul că **Rudolf era catolic**, acest act depășea chiar și înțelegerile de la Augsburg [2], pag. 170.

Împăratul Rudolf al II-lea

La curtea împărătească (a lui Rudolf), se prețuia în mod deosebit meritele domnului muntean (**Mihai Viteazul**); arhiducele **Maximilian**, fratele împăratului **Rudolf**, îi aducea laude spunând că: **el a fost zidul și apărarea acestor țări** [3], pag. 68.

Mihai Viteazul (n.1558 – d. 1601)

Prin **Pacea din Augsburg**, se acordase **libertatea cultului numai luteranilor**, nu și celorlalți reformați, cum erau calviniștii, anabapțiștii și husiții. Împărații germani, de după Carol Quintul, nu sunt așa de porniți împotriva protestanților. Dar **Rudolf al II-lea**, contemporanul lui **Mihai**

Viteazul, le purta o ură neîmpăcată. Totuși el acordă Boemilor (**husiților**) *Cartea de Majestate*, care era un act prin care **li se recunoaște (și husiților) dreptul** de a se închina după credințele lor. [1], pag. 58-60. În urma unui conflict între husiți și catolici, răscoala se întinde în toată Boemia, iar împăratul își trimite oștile **împotriva husiților**. Așa s-a născut unul dintre cele mai crâncene și mai nenorocite războaie, care **a ținut 30 de ani** (1618-1648), sfârșind prin a ruina cu totul Germania. La început, acest război religios s-a purtat numai între locuitorii statului german, dar pe urmă el deveni european, și care avantajează Franța [1], pag. 60. Războiul s-a încheiat cu *Pacea din Westfalia* (1648), care prevedea, printre altele, că: **se recunoaște libertatea religioasă nu numai luteranilor, ci și calvinilor** [1], pag. 63.

La rândul lui, **Mihai**, pierzându-și încrederea în **Sigismund al Ardealului**, care nu-și ascundea rezerva de a lupta cu turcii, începu două acțiuni diplomatice, pe de o parte **împăcarea cu turcii**, măcar pe un timp scurt, **ca să răsuflă țara**, pe de altă parte legături directe cu împăratul **Rudolf al II-lea**. În anul 1596, Mihai a continuat să hărțuiască pe turcii din dreapta Dunării, atacând cetățile Turnu și Nicopole. După înfrângere, *comandantul turc s-a oferit să medieze pacea dintre Mihai și Sultan*, [3], pag. 65.

În cartea sa, intitulată: *Mihai Viteazul-Io Mihai Viteazul, din mile lui Dumnezeu, Domn al Țării Românești și al Ardealului și a toată Țara Moldovei*, Editura Grai și Suflet-Cultura Națională, București, 2013, profesorul **Marin A. Cristian, doctor în istorie**, scrie că: La începutul anului **1598**, Mihai Viteazul a fost preocupat de intensificarea activității diplomatice prin care urmărea evitarea unor eventuale atacuri ale tătarilor sau otomanilor asupra Valahiei. În acest sens, îi scria **patriarhului** Alexandriei, **Meletie Pigas**, la 11/21 februarie 1598, să intervină pe lângă **marele vizir Hassan Pașa Eunucul**, că era dispus să încheie pace cu Poarta Otomană.

Interesant este că **încheierea păcii** cu turcii **a fost susținută și de agentul englez** la Constantinopol, **Edward Barton**, reprezentantul reginei **Elisabeta a Angliei**, care a plecat în Valahia să discute cu Mihai Viteazul; același care l-a ajutat pe Mihai la primirea domniei. Numai că s-a

întâmplat că **Edward Barton**, un admirator al Voievodului valah, **a murit în această misiune**, când se afla la Târgoviște. **Mihai Vodă îl informa pe Meletie Pigas**, în scrisoarea din 11/21 februarie 1598, că: **agentul englez, pe care îl avea în loc de frate, a murit în mâinile mele!**

Barton, după cum se știe, îl ajutase pe Mihai să ia domnia Valahiei. Trupul neînsuflețit al agentului englez a fost adus la Constantinopol și înmormântat, cum se cuvine, de către agentul francez și bailul Venetiei. În locul lui Edward Barton, a fost numit **Henry Lello**, pag. 184.

Acest eveniment trist, este încă o dovadă că **relațiile dintre regina Angliei, Elisabeta I, și Mihai Viteazul**, au continuat **la un nivel înalt**, până în ultima clipă a lui Mihai Viteazul.

După **cucerirea Ardealului**, în 1599, **Mihai Viteazul**, contemporanul lui **Rudolf al II-lea și al Elisabetei**, a încercat să păstreze **un echilibru** între toate **credințele religioase**. Cu toate că luteranii și calvinii s-au bucurat că Andrei Bathory, care **era catolic**, a fost alungat, la insistențele împăratului Rudolf al II-lea, **Mihai a recunoscut numai trei religii: ortodoxă, catolică și luterană, nu și pe cea calvină**, respectând cererea împăratului, **care era catolic**. Mihai a **anulat efectele calvinizării**, în unele zone ale Ardealului, spunând că:

Românii s-au născut pravoslavnic și bizantini și așa trebuie să rămână [3], pag. 84.

BEN TODICĂ (Australia)

Ce înseamnă a fi UMAN?

„Există dovezi că se dorește înlocuirea omului biologic cu unul digital. Se dorește eliminarea

conecției noastre cu DIVINITATEA.” **Gregg Braden**

„Nimeni nu învață pasărea cum să-și facă cuibul și crească puii.” **Paula Romanescu**

Dacă Iisus a răsturnat mesele cămătarilor, Donald Trump i-a invitat pe toți în templu ca să participe la prosperitatea noului regat. Oameni cu bani! A fost o instaurare precum un ospăț al actorilor după o reprezentare reușită. O atmosferă fermecătoare cu o nuanță hipnotică a fructului interzis, „parcă” a raiului. Toți se iubeau din priviri.

Nu e suficient să le spui oamenilor că sunt puternici, ci trebuie să-i înveți să separe și să înțeleagă lucrurile care îi înconjoară. Să recunoască vremurile ciudate pe care le trăiește economic, politic, climatic și ca refugiat și ca plin de emoționale extremități și că familia e forma de dumnezeire pe pământ. Nu avem voie să recunoaștem că existăm, să alegem și să îmbrățișăm adevărul și responsabilitatea de a fi UMANI. Toți pretind și se ascund. Nu e natural ce ni se întâmplă și trăim un proces amorsat de forțe întunecate.

Suntem mult mai mult decât ni se spune. Ni se spune continuu că emoțiile noastre sunt bariere în evoluție. Că iubirea, compasiunea, regretul și mila, curajul și vitejia sau curiozitatea și interesul sunt elemente care frânează evoluția tehnologică și a evenimentelor științifice și de aceea împreună s-au hotărât să le depășească („aceste slăbiciuni”) prin intervenții mecanice. Dan Puric povestea că a întâlnit o bătrânică care privea un semn/anunț de FAST FOOD și se întreba mirată: De ce să mâncam repede mamă?

Știința de azi, în aroganța ei nu înțelege cât de primitivă e încă. Dacă limbajul nostru în comunicare nu e capabil să explice cu adevărat multe din emoțiile omului și relația lui cu natura, atunci cum își permite să creadă că tehnologia lui o poate concura pe cea a Creatorului Divin? Și ca să ne convingă, a început să creeze o versiune mai evoluată decât cea a lui Dumnezeu pe care a numit-o: TEHNOLOGIE.

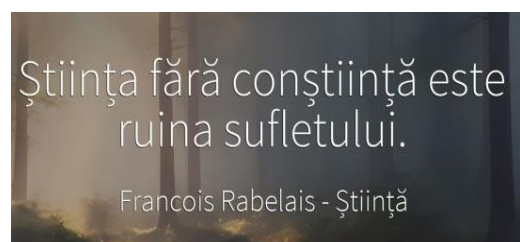
Dacă..., o mână de șmecheri au reușit să-i păcălească pe legiuitori, îmbogățindu-se peste noapte acum îi hipnotizează pe cei din jur ca să facă din știința lor „dumnezei”. Majoritatea

naivilor („de foame”) se predau noilor tehnologii și științelor digitale și cred în realitatea virtuală și a inteligenței artificiale. Acest efort are loc azi. Un efort, o mișcare de a ne înlocui biologia cu artificialul tehnologic digital. Computer chips în creier, chimicale și nanotehnologii în sânge care le dau regulat celor care sunt la comandă rapoarte. Guvernele legiferează și controlează aceste mișcări de integrare a speciei biologice în noua direcție a speciei viitoare. Dacă nu ne schimbăm felul de a gândi și nu ne trezim din această hipnoză, probabil vom fi ultima generație DIVINĂ - de oameni curați creați de Dumnezeu.

MIȘCAREA TRANSHUMANĂ TREBUIE OPRITĂ!!!

Apreciem tehnologia ca instrument de ajutor în serviciul omului dar nu să-l înrobească și să-l stârpească. Sistemul este foarte elegant comercializat, chiar sexi, prezentat în așa fel încât să cucerească mințile oamenilor fără ca aceștia să înțeleagă „că noi, OMUL” suntem cu mult mai mult decât credem. Lipsa de educație ne-a făcut să nu vedem cât de avansați suntem noi ca trup și suflet, cât de înzestrați ca sistem biologic, față de tehnologia mecanic digitală a omului artificial.

La construcția șantierului de exploatare a uraniului Ciudanovița au participat militari, pușcăriași și civili aduși din toată țara. Eu aveam vreo 5 anișori și de fiecare dată, la prânz, când se așezau toți să mănânce printre grămezile de nisip și steril basculate din mină era un pușcăriaș care avea o păpușă din lemn pe care o manipula prin zecile de sforicele făcând-o să danseze, să ne facă din ochi, să scoată limba sau să cânte la pian, fiecare degețel mișcat de o sforiță. Eram fascinat de îmi scăpa feliuța de pâine cu untură și ardei gras făcută de mama plecând nerăbdător la joacă de mi-o mânca de fiecare dată pușcăriașul păpușar. El știa că eu mai am acasă, însă mirajul poveștii merita prețul. Era un moment divin totul. Ne formam caracterul.

Stelian GOMBOȘ**Rolul religiei și al cultelor religioase
în societatea contemporană**

Se știe că societatea a reprezentat permanent un suport pentru credința religioasă.

Principalul suport a fost cel uman, credincioșii sunt cetățeni ai unui stat, respect legile și reglementările politice, dirijând o parte din venituri spre Biserici.

Educația, cultura, sănătatea, organizate și întreținute de stat, folosesc religiei, cultelor religioase, bisericilor și personalului de cult.

Statul oferă religiei protecție politică, legalitate și siguranță. Toate acestea pentru că și religia și cultele religioase răspund unor așteptări și participă la realizarea trebuințelor societății.

În primul rând, prin credincioși, religia și cultele religioase în general, influențează întreaga viață socială și sistemele care există în societate: sistemul proprietății, al producției și consumului, formele de realizare a puterii, specificul culturii și civilizației, relațiile dintre cetățeni. În ansamblu, putem aprecia că religia reprezintă un factor pozitiv în societate. Sunt însă și forme de religiozitate care se exprimă împotriva progresului, îndeamnă la destabilizare, contravin ordinii publice și juridice, încearcă să elimine din viața socială comunitățile altor religii, contestă familia, degradează personalitatea propriilor aderenți etc.

În al doilea rând, putem sublinia că religia a avut, în general, rolul de a participa la realizarea stabilității sociale. Frecvent, biserica este considerată „o stâncă a ordinii” în calea valurilor mișcătoare ale vieții cotidiene.

În al treilea rând, religia reprezintă și un important factor de coeziune socială.

Credința este baza spirituală care îi adună pe oameni, îi integrează, îi mobilizează. Ei depind unii de alții pe baza intereselor și a reglementărilor, dar mai ales pe baza credințelor comune. Când alte forme de coeziune (sociale, economice, de rudenie, politice, etnice) slăbesc, religia le suplinește, oferind consolare spirituală, conciliere pastorală, reintegrarea în activități sau grupuri sociale, suplinește singurătatea sau abandonul.

Un rol important are religia și cultele în realizarea progresului social. Deși arată credincioșilor calea mântuirii și fericirii în viața veșnică, religia nu mai condamnă și nu mai consideră un păcat bogăția, prosperitatea și dezvoltarea personală, realizate prin muncă cinstită, în spiritul iubirii și ajutorării aproapelui. Credința și biserica mobilizează pe credincioși la realizarea progresului cultural, moral, economic, în măsura în care acestea nu sunt împotriva voinței lui Dumnezeu.

Școlile și primele universități erau pe lângă biserici și mănăstiri, profesorii erau teologi, în lăcașele de cult s-au păstrat mari biblioteci. Este încă și astăzi controversat rolul cognitiv al religiei. Întrebarea care se pune este dacă omul modern, conectat la cele mai variate forme de informare, mai poate considera religia ca o sursă de cunoaștere. Sunt destui cei care consideră că religia este modul de viață spiritual al celor ignoranți, iar filozofia și știința sunt preocupări pentru intelectuali. Putem aminti afirmația Fericitului Augustin care aprecia că „neștiința prețuiește mai mult decât știința, deoarece prima vine de la Dumnezeu, iar cea din urmă vine de la oameni”. Știm că pentru un credincios religia este singura explicație adevărată, dar și că mulți oameni de știință nu contestă rolul religiei în viața spirituală. Albert Einstein spunea „cine bea paharul științei până la jumătate, va rămâne ateu; cine îl bea până la final, îl descoperă pe Dumnezeu”.

Religia s-a desprins ca domeniu de preocupări înaintea juridicului și chiar a politicului, oferind un sistem de norme și criterii utile conviețuirii sociale.

Ulterior, unele din aceste norme au fost reglementate juridic: să nu ucizi, să nu furi, interzicerea căsătoriei între rudele apropiate ș.a. Alte criterii au rămas doar în domeniul religios: umilința, smerenia, respectul pentru părinți, castitatea ș.a. Între viața politică și cea religioasă au fost întotdeauna relațiile cele mai active, pornind de la faptul că omul este în același timp și cetățean și credincios.

Învățătura lui Iisus Hristos, bunăoară, este „să dai Cezarului ce-i al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu”. Rămâne însă liberă voința și alegere a omului ce și cât dă lui Dumnezeu și cât Cezarului.

Au existat situații de subordonare a statului de către biserică. În astfel de cazuri, statul a fost condus de personalul de cult, jurământul era religios, educația, morala, cultura, știința erau controlate sau realizate de Biserică.

Subordonarea bisericii de către stat a îmbrăcat forme variate. Legislația poate recunoaște anumite privilegii pentru Biserică. Spre exemplu, în România, Constituția din anul 1923 stabilea că Biserica Ortodoxă era „dominantă”, iar cea Greco - Catholică avea „întâietate”.

În Grecia, credința ortodoxă este religie oficială. Statul sprijină și protejează religia sau anumite biserici, considerându-le componente necesare ale sistemului politic. Preoții sunt plătiți din bugetul statului, conducătorii religioși și statutele bisericilor sunt recunoscute sau confirmate de autoritățile politice. La rândul lor, Bisericile recomandă supunere față de politic, consolidează prestigiul și autoritatea acestuia. Deseori, statul este un arbitru între biserici și culte, pentru evitarea conflictelor religioase.

Parte a societății europene democratice, societatea românească de astăzi este una plurală ori pluralistă: oamenii de etnii diferite, de credințe diferite, cu preocupări, interese și convingeri diferite, singuri sau reuniți în jurul unor organizații religioase, politice, culturale sau cu preocupări sociale, au responsabilitatea de a-și construi împreună atât prezentul, cât și viitorul.

Aceasta este atât o responsabilitate personală, individuală, cât și una comună: atât cetățenii, cât și toate organizațiile care acționează în societate și care nu aparțin statului, alcătuiesc împreună societatea civilă, laboratorul în care, din

întâlnirea acestor identități, interese și preocupări diverse, se plămădește ori se realizează binele comun.

Elena BUICĂ Buni (Canada)

ÎNTRE PĂMÂNT ȘI ÎNALTUL CERESC

Deși omul este o parte a lumii lucrurilor pământene (din pământ suntem făcuți și în pământ ne ducem), nu se confundă total cu această lume, căci el este singura făptură care are viață spirituală aflată în relație cu Tatăl Ceresc. Omul e singura ființă înzestrată cu grai articulat, folosind cuvântul despre care filosoful Constantin Noica zicea: „Orice cuvânt este o uitare și, în aproape oricare, s-au îngropat înțeleșuri de care nu mai știi”.

De la omul cu puțină școală, sau deloc, și până la înălțimea piscurilor înțelepciunii umane circulă idei, concluzii, frământări de gânduri și de fapte, fiecare născute din spiritul viu care a dat viață omului, numai el înțelege viața ca dar neprețuit.

Nu cred că există o altă întrebare care frământă ființa omenească mai des pusă în discuție decât ce există în imensul spațiu dintre pământ și cer, acolo unde spiritul nostru își va trăi veșnicia. Tânăr sau bătrân, cu școală sau nu, omul și-a dat răspunsul în fel și chip, după puterea și dispoziția sufletească. Un singur lucru știu că e general, cel al desprinderii din această lume și trecerea în universul necunoscut al înaltului ceresc. Fiecare ființă omenească încearcă să zărească ceva din Lumina Celui Nevăzut.

Nu de puține ori, privind cerul, gândul mă duce la răscolitoare imagini din copilăria

petrecută în Țigănești-Teleorman, satul meu natal. Înaintea Ochilor minții văd cum mulți țărani, pe timp frumos de vară, își „așterneau” patul pentru dormit pe pământ, în bățătura casei. Puneau o rogojină, ori o cergă peste care răsturnau un coș mare cu fân și un căpătâi umplut cu fân. Își făceau rugăciunea cu fața la răsărit și dormeau cu toții „împăratește”, fascinați de universul ce se întinde deasupra capului lor. Până să vină somnul, privind cerul, adesea se întrebau, scotocind cu mintea, despre orânduiala care face ca totul să meargă bine și stelele să nu se lovească între ele. Încheia cu aceeași concluzie, făcându-și iarăși semnul crucii: „Mare Ți-e puterea Ta, Doamne”.

A doua zi de dimineață, înainte de a se revărsa zorile, erau în carul cu boi mergând la „deal”, cum numeau ei munca ogorului. Acum îi fascina răsăritul soarelui.

- La ce te gândești, bărbate, întreba femeia privind-o fața adânc cufundată în gânduri.

- Mă gândesc la ce orânduială fără cusur în puzderia de stele și cum totul funcționează după niște legi pe care nu le cunoaștem. Am citit eu undeva și cred că cerul e plin de faptele noastre și alea bune și alea rele. Și zice că se mai încarcă cu altele de același fel și se întorc de unde au plecat. Cine a făcut bine, bine primește, iar cel rău, rău primește. E o vorba din bătrâni: „bine faci, bine găsești, rău faci, rău primești”.

Bătrânii casei se sculau puțin mai târziu, odată cu nepoții. În clipele de răgaz, nepoții, așezați în scăunele ori pe genunchii bunicului, ascultau fascinați povești pe înțelesul lor, despre frumusețea și măreția înaltului ceresc.

Tot scormonind cu gândul, dând naștere la formulări personale și trăiri incandescente, ajungem, nu către un loc, ci către o stare de a fi.

Indiferent de gradul de cultură la care se află ființa omenească, fiecare trăiește în diferite momente o infuzie de afectivitate și trăiri tensionate, condensate, născute din profunzimea gândurilor sale. De aceea îmi face plăcere să pun alături frământările de gânduri ale unor oameni aflați pe diferite trepte ale culturii.

Cele mai multe noutăți au fost aduse de cei care nu au mers pe linia bătătorită, înscriindu-se în rândul curajoșilor care aud chemarea aventurii și-i urmează provocările. Din rândul

acestora cred că fac parte poezii. Marin Sorescu, în poezia „Între stele”: „O, între stele e atâta timp/ Degeaba!” Scriitorul, poet, româno-australian, George Roca, în „Odă închinată poetului Grigore Vieru” vede un crâmpel de Cer ca locul de întâlnire al poezilor noștri: „Plecași și dumneata spre ceruri/ Să-l întâlnești pe bădița Mihai/ Acolo sus sunt mulți poeți de faimă/ Și barzi și muze și îngeri ... în alai !”

La rândul său, genialul poet Mihai Eminescu a stârnit admirația pe plan universal, prin felul cum a redat, în versurile scurtei poezii „La steaua”, o lege a universului, comuniunea om-natură, relativitatea timpului și a spațiului: „La steaua care-a răsărit/ E-o cale-atât de lungă,/ Că mii de ani i-au trebuit/ Luminii să ne-ajungă.// Poate de mult s-a stins în drum/ În depărtări albastre,/ Iar raza ei abia acum/ Luci vederii noastre.// Icoana stelei ce-a murit/ Încet pe cer se suie:/ Era pe când nu s-a zărit,/ Azi o vedem, și nu e”.

În finalul poeziei, Eminescu subliniază o altă lege a universului: noi, oamenii, ne supunem aceluiași legi universale, ca parte integrantă a lui: „Tot astfel când al nostru dor/ Pieri în noapte-adâncă,/ Lumina stinsului amor/ Ne urmărește încă”.

Această călătorie prin Univers oglindește propriul nostru drum, în timp ce căutăm să redescoperim lumina din noi, să aducem înapoi înțelepciunea cu care am fost înzestrați întru revenirea statorniciei vremurilor primare, firești, religioase, de înflorire și de rodire a creației umane!

Ca oameni, chiar dacă nu am dezlegat legile universale, după atâtea frământări, sufletul se repliază, se înalță ca o tulpină spre soare aducând mulțumire pentru darurile primite dincolo de așteptările noastre.

În final, încheiem viața noastră pământeană și ne întoarcem acasă la esența divină din care am venit, la sursa tuturor luminilor și iubirii. Confruntându-ne cu cele mai mari temeri și trecând prin testul final, găsim cheia care va deschide adevărul atât de dorit de atins.

Sunt zile când soarele îmi zâmbește ștrengărește printre nori și îmi pare că prind aripi noi, mulțumindu-I Domnului chiar dacă nu mai

este decât pentru scurtă durată. Deși făcliile viselor din tinerețe abia mai pâlpaie ca într-un vis, totuși, clipei îi sorb frumusețea și tăria și încă mai rostuiesc cuvinte pentru zidirea unui altar.

La anii mei, uitându-mă la cer, îl văd mai încărcat de iubire și dorință de mai bine și simt că îl îmbrățișez cu sufletul, ca un pas pe care îl fac în avans.

Mihaela CAZIMIROVICI

Fluența creatoare de abundență

Chiar dacă de-a lungul vieții ne-am obișnuit cu o rutină zilnică, începând de la grădiniță, apoi mergând la școală sau la serviciu, când vine vorba despre o consistență în privința propriilor activități creatoare sau hobby-uri parcă lucrurile nu stau la fel. Ele pot fi lăsate de pe o zi pe alta până când se ajunge la uitarea lor într-un colț de sertar, regăsindu-se cumva doar la curățenia generală.

Le privim atunci cu nostalgie și, de cele mai multe ori, nu le vedem decât fie ca pe niște amintiri sau dorințe de neîmplinit, fie ca pe lucruri care ne fac să pierdem timpul sau inutile pentru un rezultat final satisfăcător. Ba, mai grav, unii le privesc ca și cum ar fi mult prea frivole de la o vârstă-ncolo, oricare ar fi aceea, pentru a le mai băga în seamă. Deoarece, nu-i așa, zic unii, oamenii „serioși” nu au hobby-uri, ci doar țeluri sau obiective „importante” de atins.

Numai că timpul nu se joacă și curge înainte cu multă viteză și, la un moment dat, mai ales în fața unei boli grele sau a unei situații de nerezolvat, ne dăm seama că poate ar fi fost mai bine dacă am fi răspuns chemării propriilor talente despre care ne lăudau cunoscuții la cele mai fragede vârste și la care am renunțat fără măcar să le acordăm o mică șansă.

Într-un asemenea context, ne imaginăm cu tristețe că dacă ne-am fi permis și o jumătate de oră, la vreun sfârșit de săptămână, am fi putut să pictăm acel tablou prăfuit, acum, din garaj sau am fi tricostat acel șal după un model propriu etc. Dar chiar și dacă ne-am fi scos chitara cu corzile deja ruginite din cutia ascunsă în debara, am fi reușit să ne reaşezăm printre prieteni la munte și am fi simțit că nu a trecut timpul cu mult prea multă ușurință. Și câte alte asemenea dorințe nu au trecut pe lângă noi!

Dar dacă am fi făcut ceea ce ne spunea inima, o dată pe săptămână, prima oară, apoi de două ori pe săptămână câteva minute, am fi cumulat acel timp despre care spuneam că nu îl avem. Dacă am fi pornit cu câțiva pași, am fi ajuns să ne antrenăm într-o activitate care nu ne-ar mai fi făcut să-i privim doar cu jind pe cei care au îndrăznit să fie ceea ce și-au dorit.

Numai că, tot de cele mai multe ori și cei mai mulți dintre noi se lamentează, găsindu-și mereu scuze: „Ei, dragă, ăla sau aia avea timp pentru că...” și aici puneți orice pare plauzibil sau nu, atât cât vă lasă inima.

Dar dacă am alege chiar și acum, da, exact la vârsta de acum, în funcție de posibilitățile acestei vârste, să pornim acea activitate a noastră secretă sau, mai exact, păstrată la secret într-un colț al inimii sau al sertarului nemaiumblat de ani, și am crește constant minutele necesare, am crea fluența pe care nu ne-am permis s-o avem pentru împlinirea aceluia dor interior neștiut de nimeni. Și, da, încă nu trebuie să știe nimeni că începem ceva nou. Nu de alta, dar vor sări toți cu părerile, așa cum ne-am închipuit deja de ani buni că o vor face și vom fi dați înapoi.

Deci, tăcere, mai întâi, și primii pași, în primele zile și săptămâni. Oricum, vor sesiza cei din jur că e ceva schimbat pe fețele noastre, parcă, mai luminoase sau în pașii noștri mai vioi.

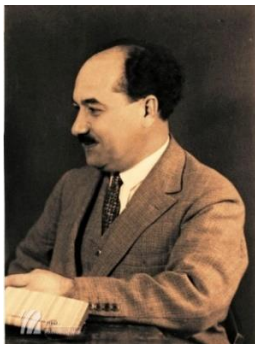
Asta v-o spun din experiență. Și tot din experiență vă spun că va veni și abundența care se va naște din consistența cu care ne urmăm drumul devenit din ce în ce mai vizibil, mai clar, mai larg. E o abundență venită natural, ca un flux de fericire interioară care se creează pe măsură ce ne îndeplinim o parte a dorinței sau a obiectivului propus. Iar când va mai trece timpul și vom avea

o siguranță dată de propriile fapte, vom putea să ieșim și în fața celorlalți, oferindu-le din rezultatele noastre. Nu spune nimeni să creăm un imperiu – deși, evident, nu e imposibil –, însă un univers interior personalizat se va dezvolta singur, va evolua fără ca noi să ne dăm seama, iar înflorirea lui se va simți în noi și se va vedea în exterior.

Aceasta e calea de la neîmplinire la abundență și ea poate fi urmată de oricine. Pentru că suntem făcuți ca, din unicitatea noastră, să avem un loc al nostru pe pământ și un scop anume. Nu ne rămâne decât să răspundem pornirii interioare pe care nu am ascultat-o până acum, dacă nu am făcut-o deja. Iar dacă am făcut-o, să împărtășim experiența noastră celorlalți, pentru a-i convinge să fie cine sunt ei cu adevărat și a-și îndeplini menirea pentru care s-au născut pe pământ.

Dragoș NICULESCU

**NICHIFOR CRAINIC. DE LA GENETICA
RELIGIOASĂ A ARTEI
LA CRIZA MODERNĂ A ESTETICII**

Chiar dacă evidențele sînt adesea negate de gîndirea modernă, extracția artei din religie nu poate totuși fi negată, căci ea este mărturisită de chiar parcursul de evoluție istorică a popoarelor. Disciplină nouă și care încearcă să fugă de relativism prin pretenția de știință exactă, estetica reprezintă o oglindă a unei epoci, cu amestecul său de bune și rele. Dar dacă arta are ca sursă genetică religia, atunci cum rămîne cu năzuința ei de raționalitate și de experimental? De asemenea, faptul că își clamează autonomia (“imperiu autonom al valorii”), ceea ce înseamnă și

posedarea de legi proprii, rupe în modul cel mai abrupt legătura genetică cu religia. Legătură prea puțin surprinsă și dezbătută de tratatele de estetică, dar care stă la baza cuceririlor și nivelurilor excepționale atinse de artă, care s-a considerat a trebui să fie epurată de păgubitorul “misticism estetic”. Părerile diferite ale specialiștilor, ale cercetătorilor asupra esenței artei, care nu a fost găsită și definită, alcătuiesc o colecție haotică, lipsită de concluzie și inestetică, ce îndepărtează mereu conceptul și realitatea de la concretizarea artei într-o știință a frumosului. “Știință a frumosului” sau “știință a esteticii” – aceasta rămîne mereu un ideal, aflat în continuu proces de împlinire. Charles Lalo este cel care încearcă să fiziologizeze estetica, în timp ce Claude Bernard îl inspiră pe Nicolae Paulescu la descoperirea ideilor de suflet și de Dumnezeu în fiziologie. Pe cale experimental-fiziologică, “misticismul estetic”, pe care Charles Lalo îl respinge cu hotărîre, ar putea fi descoperit.

Problema autonomiei artei, cu toate încercările de soluționare aferente, impune necesitatea așezării teologiei pe o poziție activă, și nu neutră sau indiferentă. Religia nu vizează un sector al vieții omenești, ci, prin relevarea adevărului dogmatic, ea este universală, cuprinde în mod integral omul și societatea omenească în proiectarea viitoarei fericiri eterne. Arta, ca derivată din religie și mijlocitoare a cultului divin, trebuie în permanență a fi cenzurată de către Biserică în toate devierile sale provocate de indivizi aparținînd gîndirii moderne. Chiar și autonomia artei, cu legile ei speciale de crearea a frumuseții artistice, nu poate să nu fi existat și ea în cadrul Bisericii, de vreme ce ambianța ecleziastică a permis acele excepționale capodopere ale artei religioase. Autoritatea artei constă în chiar libertatea de manifestare a modalității artistice, iar ea a existat întotdeauna în cadrul Bisericii. În acest sens, se poate vorbi despre autonomia disciplinată de Biserică și autonomia artei înțeleasă modern, ultima fiind de o impresionantă, spectaculoasă dinamică fertilă. Dar estetismul nu își pierde religiozitatea și, sub influența falsificării funcției artei, practicată de modernismul deviant și negativist, care o transformă în instrument de uzurparea a religiei, își arogă o proprie religie, damnabilă.

• **Despre esența religioasă a artei și funcția ei explicativă**

Astfel stînd lucrurile, teologia intervine însă corector și restabilește adevărul. Iar teologia mai intervine într-un punct, unul capital al conceptului estetic: incapacitatea lui de a defini frumosul și esența artei pe cale experimentală. Căci, chiar structural, Biserica se bazează pe estetică. Structura ecleziastică reprezintă un sistem estetic. Opera de artă își poate găsi relevarea și clarificarea prin ființa structurală a Bisericii, ce poate exista doar datorită planului și magnificenței divine. Psihologia creației artistice și funcția socială a frumosului artistic pot fi înțelese cu ajutorul analogiilor spirituale puse la îndemîna de elementele estetice cuprinse în doctrina teologică. Nichifor Crainic apreciază că toate aceste aspecte și problematici dificile lipsesc, din păcate, din studiile teologice actuale perioadei sale de existență, activitate și reflecție – situație care viciază însă și învățămîntul teologic de astăzi în aceeași măsură. Învățămîntul teologic ar fi bazat și și-ar extrage liniamentele fundamentale nu din tradiția sfîntă a Bisericii, ci de la înseși condițiile climatului apariției acestui învățămînt.

Apologietica, de pildă, prin natura ei sensibilă la problemele pe care le ridică spiritul veacului este, în același timp, elastică, în cadrul ei locuind și chestiuni care ar trebui să facă obiectul altor discipline aparținînd aceleiași Facultăți. Teoria și istoria artei creștine, de care întrecut nu era atîta nevoie, lipsea din învățămîntul teologic superior al epocii lui Nichifor Crainic. Căci între Biserică și artă există un anumit tip de raport, tradițional și istoric, care impune acest lucru. Însă, încet, încet, veacul s-a laicizat, iar influența lui asupra Bisericii a determinat această umbră a sensului superior al artelor ortodoxe.

• **Lupta împotriva secularizării și racilele învățămîntului teologic**

Sub influența negativă a imitației apusene, opusă evlaviei noastre răsăritene, pictura bisericilor în veacul al XIX-lea a însemnat o puternică alterare a artei bizantine, a artei noastre tradiționale. Dar aceasta nu a putut avea loc decît prin acceptul laș, obnubilant de conștiință al conducerii Bisericii de atunci. Teologia

retrăgîndu-și forțele de susținere a sfîntei tradiții, forțe ce trebuie să fie permanent veghetoare, a putut avea loc pătrunderea spiritului laic în formele sacre ale artei. Repunerea în valoare a minunatei picturi bizantine a fost înfăptuită de o organizație din afara teologiei și Bisericii, numită Comisiunea Monumentelor Istorice. Salvarea, deci, a neobizantinismului, a tradiției estetice răsăritene s-a datorat nu conștiinței și conducerii Bisericii, a celor care se ocupau de salvarea prin restaurare a sfîntelor lăcașuri. Ținînd cont de lipsurile din învățămîntul teologic, din conștiința conducătorilor Bisericii și de secularizarea artei sacre, Nichifor Crainic a propus, la întemeierea facultății de Teologie din Chișinău, înființarea unei catedre de Teoria și istoria artei creștine. El a dorit generalizarea acestei catedre în întreg învățămîntul teologic superior, pentru întărirea conștiinței conducătoare a Bisericii și completarea științei ortodoxe, cu continuarea tradiției specifice vieții noastre religioase. Din păcate, rezultatul a fost unul invers: desființarea catedrei și excluderea din nou a învățămîntului artistic, legat fundamental de doctrina și practica specific ortodoxă. Astfel, estetica laică a continuat să ignore sistematic punctul de vedere creștin.

Dar necesitățile învățămîntului teologic obligă la actualizarea lui; chiar studentul teolog simte nevoia imperioasă a acestui lucru. Este aici vorba nu numai despre orientarea strică a artei cultice, dar și a culturii contemporane în întregul ei. Cultura contemporană manifestă tendințe ostile sau indiferente față de spiritul creștin, ceea ce obligă din partea noastră la o atitudine tranșantă, de natură apologetică. Acțiunea de încreștinare a sufletelor este îngreunată constant și substanțial de libertatea artistică a instinctelor animalice prezente în toate manifestările artistice, context în care estetica laică vine cu ansamblul ei de teorii pseudo-experimentale sau științifice să justifice această atitudine primitivă, sau bestială, compromițătoare de spirit. În lupta dintre teologic și laic, milenara știință teologică vine întărită de principiile imuabile care îi construiesc osatura și care trebuie în profunzime cunoscute, pentru a ne putea oferi acele puncte de vedere clare, superioare tuturor afirmațiilor haotice, tuturor aserțiunilor evazive ale științei esteticii laice.

• “Misticismul estetic” și estetica științifică modernă

Dar în această dispută de principii nu au ce căuta acele puncte de vedere care sînt indiferente subiectului teologic, care nu ating raportul dintre religie și artă. Necazul vine, în esența lui, din dorința esteticii actuale de a se constitui în știință exactă, după modelul științelor experimentale, depărtîndu-se astfel de vechile principii pe care estetica din trecut se baza și care nu mai sînt compatibile cu experiența științifică. Estetica nouă (modernă) o respinge pe cea veche, pe care o condamnă de apartenența fundamentală la metafizică, sau la psihologie, de incapacitatea de a se structura într-o știință de sine stătătoare. De la lămurirea întotdeauna insuficientă, aproximativă, nesigură pe ea a conceptului de frumos în sine și pînă la inspirația artistică în calitate de fenomen cu origini sacre, “misticismul estetic”, reprob și eliminat de gîndirea și atitudinea teoretică și științifică contemporană, se referă tocmai la acea metafizică esențială din punct de vedere filozofic, fără de care abordarea și analiza problemelor esteticii tradiționale nu este posibilă. Aver-siunea științei și esteticii moderne față de metafizica frumosului are loc odată cu negarea capacității de definire a frumosului, efort puse de acestea numai sub puterea valorii imanente a artei. Pozitivismul actual și metoda lui experimentală simplifică astfel și coboară metafizica la nivelul fizicii, vorbind chiar de o fizică a artei. Iar cînd ne referim la actualitate, o facem atît în sensul *actualului* lui Nichifor Crainic, cît și al *actualului* nostru, care nu este decît o prelungire neabătută, din ce în ce mai perfidă, mai lipsită de teme, fior și articulații metafizice și sacre a *actualului* prim.

Asemenea, sacralitatea tradițională a inspirației a trecut în domeniul searbăd, arid și neconvîngător al explicației psihologice a trăirilor sufletești. Geniul, împreună cu copleșitoarea lui putere de creare a capodoperelor, a fost coborît de pe pedestalul său și transformat într-un simplu fenomen indus de indeterminismul condițiilor de mediu. Existența în stare latentă a unei semințe de geniu egală în fiecare individ, dar nefertilizată din pricina influențelor potențatoare insuficiente sau inexistente, nu credem că ar putea fi în măsură de a produce mari măguliri,

din moment ce același curent egalizator și steril vrea să ne convingă, pe de altă parte, într-o altă versiune, și de faptul că geniul nu este altceva decît o formă patologică de degenerare, explicabilă psihanalitic. Chiar dacă Charles Lalo este un adversar hotărît al “misticismului estetic”, metoda fiziologică, utilizată riguros și consecvent la studiul artei, ar putea regăsi și repune în temeiurile adecvate acest “misticism estetic”, cu întreaga sa încărcătură metafizică și sacră tămăduitoare. Arta este cea care asigură religiei mijlocirea cultului divin, iar autonomia modernă a artei depășește cu mult în putere disciplinarea ei de către Biserică. Nichifor Crainic consideră, în pro-blema incapacității de definire a frumosului și a esenței artei, că punctul de vedere teologic are un cuvînt greu de spus.

De aceea, arta bisericească – pentru a face o reducere a temei – nu se chinuie să își găsească determinantele în exterior, căci estetica ei, de factură sacră, îi este însuși determinantul structural. Spirit și materie, transcendent și immanent – toate împreună formează, în arta sacră, un sistem estetic născător mai întotdeauna de act artistic suprem, de capodoperă, aflată sub semnul divinității. Doctrina teologică oferă elemente și analogii spirituale prin care psihologia creatorului de artă este relevată, deopotrivă cu funcția frumosului artistic în viața socială.

• Prăpastia dintre știința pozitivă și concepția teologică

Tocmai de aceea este atît de condamnabilă lipsa acestor fundamentale compartimente sistemice din studiile teologice practicate atît pe vremea marelui filozof creștin, cît și astăzi. Estetica autonomă este victima prăpastiei căscate între disciplina științifică pozitivistă și concepția noastră teologică. Iar cu aceasta, prestigiul ideii de frumos și de artă se situează în declin. Iată, de pildă, incapacitatea esteticii moderne de a explica fenomenul apariției obiectului creatorului de artă – membru al unei elite capabile a pune în fapt suprema putere omenească; și, nefiind capabilă a da o explicație, coboară acest superb fenomen în derizoriul unui fenomen comun. Raționalismul și metoda științifică, sau obtuzitatea care de foarte multe ori le este asociată, sînt capabile de astfel de lamentabile întreprinderi. În “geniu” nu mai

este vorba de divinitate, ci de analiza morfo-fiziologică, sufletul nu mai este găsit sub tăietura de bisturiu. Dar sînt utilizate explicativ și mecanismul psihologic și patologia psihiatrică, genialul devenind astfel un superb nebun, a cărui lucrare artistică rămîne să marcheze culturile, veacurile, conștiințele, destinele. Estetica modernă a renunțat la *frumosul în sine* în accepțiunea înrudită cu *frumosul transcendent* (teologic), vehiculată de metafizica esteticii mei vechi, considerîndu-l gol și lipsit de sens. În schimb, între *frumosul artistic* și *frumosul natural*, oricare dintre estetici, veche sau nouă, vede o înrudire categorică, ce permite derivarea frumosului artistic din frumosul natural, sau imitarea lui.

Dar eliminarea frumosului natural din preocupările artistice ne apare ca o altă erezie a modernității, din moment ce natura este și creație și făptură a lui Dumnezeu, dar și oglinda răsfrîngerii în obiectiv și pamîntesc a slăbiciunii din lumea de dincolo, cea luminată de magnificența Creatorului. Această erezie, conceptualizată și aplicată cu atîta firese, acționează mutilant la însăși nivelul structurii și fundamentului dogmei creștine. Zona de acțiune a esteticii moderne devine astfel un perimetru al unui spiritual sluțit, pauper, împutinat și deformat, supus unor mistificări reduționiste nefolositoare și dăunătoare atît esteticii, cît și teologiei. Henri Bremond este cel care a inaugurat metoda analogiei contemplației operei de artă cu contemplația mistică, metodă care, automat, a plasat frumosul artistic într-o altă lumină și a permis evadarea frumosului din carcera esteticii moderne, practicate și explicate de pozitivismul secularizant al științei experimentale.

• Calea sfîntă a umilinței creștine

Și iarăși Nichifor Crainic se întoarce la negativism, care, neputînd subzista prin forțe proprii, nu își poate exhiba demonicul din el decît prin apel la gesturi, predicății, afirmații caricaturizante, la penibile simulacre. Acest spirit începe cu degradarea lui Adam din demnitatea lui paradisiacă și ajunge la toate formele prin care creația lui Dumnezeu este desfigurată, înjosită și abătută de la destinația fericirii, a armoniei și

frumuseții. Negația filozofică este infuzată în negația științifică și în cea politică. Dar, de asemenea, și în negația estetică. În nici un caz, umilința creștină, cea care înseamnă lepădarea de tine însuși pentru integrarea în ordinea supranaturalului harului dumnezeiesc, nu trebuie confundată cu vreo formă a negării despre care am vorbit mai sus. Această umilință reprezintă credința ridicată din mizeria terestră. Demnitatea investită haric în om depășește însăși demnitatea îngerească. Precum Fecioara Maria e mai presus de heruvimi și serafimi, așa și îngerii slujesc omului fără ca omul să slujească îngerilor, ci lui Dumnezeu. Calea către recîștigarea acestei demnități în gînd și în faptă, a cinstirii ei prin capacitatea stăpînirii și exercitării ei, nu este alta decît calea umilinței creștine.

Vianu MUREȘAN

Schiță de antropologie a dorului

„dorul este aripa Duhului Sfânt...”

Dumitru Ichim

Poetul **Dumitru Ichim** poate fi trecut între cei mai importanți scriitori creștini de azi ai culturii române care duc mai departe duhul ce i-a inspirat pe Radu Gyr, Daniel Turcea, Traian Dorz, Bartolomeu Anania sau Ioan Alexandru. Nu trebuie uitați nici acei poeți care și-au descoperit vocația și au început să scrie în închisorile comuniste – nume care, din păcate nu au fost incluse în istoriile literare – făcându-și din poezie forma de rezistență la ororile regimului și, totodată, de păstrare a integrității ca persoane și creștini. Un fragment din acest poem despre dor cred că îmi confirmă susținerea: „Noi nu am crescut niște străini./ Doar ei nu au simțit

DORUL./ Noi am crescut cu dorul în suflet,/ am cântat cu izvoarele, cu munții,/ cu pădurile și cu zarea./ Am lăsat soarele să ne mângâie pe plete/ și lumina să ne intre în suflet./ Ne-am înconjurat cu depărtarea,/ iar lacrimile au fost alinarea./ Așa a crescut dorul./ Ca doina din frunză/ ori glasul ciocârliei din crâng/ ne va fi iertarea./ Apunând vor simți și ei dorul/ și vor înțelege freacăta mînii,/ frământările pînii/ și cărarea luminii înspre rădăcini...” (Lidia Popa - Ca Nemira). O poezie sapiențială, înrădăcinată în acea simțire profundă, atemporală, a sfințeniei lumii și comuniunii omului cu întreaga natură, care este vie și dumnezeiască, în care viața omului este cuprinsă de la naștere și până la moarte.

În ce privește figura părintelui Ichim, aceasta este insuficient cunoscută și promovată atât ca scriitor, cât și ca fondator de instituții, situație întreținută de faptul că trăiește în Canada de peste jumătate de secol, și cum se obișnuiește, istoricii literaturii române actuale nu se obosesc să-i recupereze pe scriitorii din diaspora, care nu sunt nici puțini, nici neglijabili. În măsura în care limba este elementul identitar determinant, tocmai acești scriitori din diaspora, pentru că scriu în limba noastră și mai ales în condițiile apartenenței la și integrării în alte culturi, sunt insule de românitate, lucru pentru care ar trebui să le fim o dată în plus recunoscători și să-i tratăm cu mai multă atenție. Dincolo de scris, care ține de vocația literară, Dumitru Ichim este și creatorul Centrului Cultural Românesc din Kitchener și al aceluși splendid festival de la Hamilton (Ontario), Câmpul Românesc, unde se desfășoară an de an conferințe, recitaluri, lansări de carte, expoziții și multe alte activități reprezentative pentru comunitatea românească nord-americană.

Acum însă vreau să scriu despre Dumitru Ichim într-o ipostază nouă, aceea de eseist. Contextul în care a scris însemnările din volumul *Pelerinaj la ieslea dorului*, l-a constituit recenta vizită în România după foarte mulți ani. Sigur, putem bănuși că revenirea în țară după atâta vreme are explicații omenești simple și rezonabile. A fost mânat de dorul de locurile în care s-a născut și a copilărit, unde și-a lăsat părinții și rudele atunci când a plecat spre

America. O scrie limpede: „Întoarcerea în România era întoarcerea într-un dor”. Pe lângă asta, după cum lămurește în mai multe locuri din carte, a vrut să-i arate fiului său, Thomas, țara părinților și bunicilor, pe care nu i-a cunoscut, să-l lase să simtă el aerul acestor locuri – cu munții, pădurile, apele, satele, casele, gările, drumurile, oamenii și obiceiurile acestora. Să simtă spiritul locului, care are o evidentă unicitate și, în orice caz, o încărcătură mitică pentru tatăl său.

Sigur, această explicație este bună, acceptabilă pentru orice cititor, însă mai este ceva. Aici intervine o parte interesantă a cărții. Dumitru Ichim are ideea ingenioasă să producă o ruptură spațio-temporală în orizontul narativ și să-și dubleze biografia cu basmul *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte* al lui Petre Ispirescu, pe care-l reactivează ca intertext anagogic. Sunt câteva noduri semnificative în care viața personală a naratorului și diegeza basmului se intersectează. Mai întâi, în structura eseului cele mai multe capitole fac trimitere explicită la basm. Apoi vine chestiunea cea mai interesantă – autorul își explică revenirea „acasă” prin recurs la formula dorului exprimată în *Tinerețe fără bătrânețe*, adică face o eschivă biografică, plonjează în basm și se comportă ca și cum ar fi personaj în cadrele acestuia. Operează o *îngemănare caracterială*, care transformă întreg ansamblul narativ într-un soi de vase comunicante semantice – un vas fiind Făt-Frumos, celălalt vas autorul, iar rețeaua semantică a basmului se transferă și contaminează biografia autorului prin tuburile analogiei. Atunci, explicația revenirii acasă este că a fost „*topit de dor*” precum Făt-Frumos când revine la părinți după călătoria pe tărâmul fără bătrânețe și moarte. Toată desfășurarea narativă a eseului se produce prin această dedublare – autorul călătorește spre tărâmul copilăriei, dar în același timp reiterează un *illud tempus* al basmului, unde trebuie să întâmpine o situație-limită: lupta cu moartea. Formula basmului este sugestivă, moartea „*ți trase o palmă*” lui Făt-Frumos, care „*căzu mort, și îndată se făcu țărână*”.

Moartea nu este tema cărții, dar este un motiv recurent, pe care Dumitru Ichim îl tratează uneori aluziv, analogic, cu umor, alteori cu

seriozitate religioasă. Aparent Făt-Frumos a fost răpus de moarte, însă există aici o subtilitate pe care autorul o exploatează filosofic și teologic. Țărâna în care se preface personajul basmului este, de fapt, materia originară din care îl plămădește Dumnezeu pe om, care conține în sine toate potențialitățile vieții. Astfel că, murind, Făt-Frumos păcălește moartea, revine la o viață mult mai bogată și, în fond, nepieritoare de care moartea nu se va mai putea atinge. Moartea „pălmuiește un muritor, dar e rușinată de «țărâna» care, de fapt, o învinge prin potențialul creativ al ei. E o coincidență, pe de o parte, a pregătirii cosmice a lumii prin «țărâna» menită morții și învierii, iar în basm această pregătire chinuitoare a omului-dor ca un catharsis este «topit de dorul părinților»”. De la observații și comentarii asupra episodului în care Făt-Frumos se confruntă cu moartea în basm, autorul revine rapid la sine, păstrând însă orizontul semantic al basmului, în care își îmbracă propria experiență în preajma morții. Relatează felul în care și momentele când moartea „i-a tras o palmă” precum lui Făt-Frumos, însă nu l-a prefăcut în țărână imediat.

„Dorul de părinți”, care aici simbolizează chiar nostalgia originilor, cum frumos a formulat Eliade, conduce și în viața autorului, precum în basm, la iminenta confruntare cu moartea – acest lucru poate fi considerat un tropism al înțelepciunii arhaice. Din nou, Dumitru Ichim își scrie viața printr-un fel de transcriere a basmului, aplicând propriei experiențe lecția acestuia: „Am început să mă topesc «de dorul părinților» până când țărâna mea a vrut să se amestece cu a lor, dar nu a fost așa. Nu s-a amestecat. Îmi priveam de sus, de foarte de sus, ca printr-o fereastră de nor, ceea ce devenisem. Moartea râdea printre pietrele Troțușului și nu a observat când m-am suit în spatele ei. Nu eram mort. Primisem doar prima palmă a morții. În rest, încă aveam «tinerețea fără bătrânețe» și încercam să mă obișnuiesc în noua mea stare de țărână.” Pentru că lipsesc detalii concrete, întâlnirea cu moartea a părintelui Ichim trece din biografic în mitologic, se petrece undeva în *illo tempore* și capătă semnificație metafizică. Am putea bănui că autorul nu vrea să ne vorbească doar despre propria experiență în relație cu moartea, ci despre

experiența oricărui om, adică, simplu spus, despre schema generică *omul în fața morții*. Pe care într-un fel sau altul fiecare este chemat s-o lămurească.

Ideea reducerii la *starea de țărână*, în urma palmei primite de la moartea, nu înseamnă distrugere sau extincție, ci revenirea la originea vieții. În această stare se produce reveria organicului, o diseminare de sine în viața elementelor naturii, cu care comunică, pe care o simte și înțelege. Tind să cred că este vorba, în cazul părintelui Ichim, mai curând de o sensibilitate specifică aceluia *creștinism cosmic* din tradiția românească, decât de vreo formă de panteism. Poate că tocmai aceasta este expresia cea mai adâncă și curată a dorului-iubire – să mori, să te prefaci în țărână, în pământul străbunilor, pentru a reface legătura cu ei și cu întregul cosmos care le-a găzduit trecerea prin lume: „Ceva mi se întâmplă. Ca niciodată auzeam cum poate ofta o piatră, ce poate gândi măgura ajunsă la ipotenuza lunii, cum poate să te doară un brad până la încheieturile de smirună și arpegiile scrise cu acul de cetină, eram și nu eram, iar trupul meu în loc să putrezească se destrăma mângâitor în aripă de dor. Trupul meu era fum întru miros de bună insolire de sol duhovnicesc, deveneam tot mai mult parte de buciom și parte de apus odihnitor.” Revenirea la starea de țărână pare să fie o alchimie secretă, pentru că tocmai această reducere la elemental, provocată de moarte, constituie calea regăsirii *tinereții fără bătrânețe și vieții fără de moarte*.

Am folosit termenul alchimie, pentru că în această „artă” este determinant tocmai procesul *topirii metalelor* pentru a fi transmutate în aur, iar autorul vorbește tocmai de a fi „*topit de dor*”, altfel spus supus unei arderi și transmutații interioare, sufletești. În urma agoniei, ca fază de neocolit a dorului, cel care a trecut prin procesul topirii devine alt om, i se zămislește un suflet nou, luminos, poate chiar că își recâștigă asemănarea cu Arhechipul dumnezeiesc. În mod sigur, acest lucru se realizează în viața celui care trăiește „topit de dorul” după Dumnezeu ca după al lui părinte ceresc. Dorul omenesc cel mai firesc și simplu, și anume ca dor de părinți, odată ce părinții nu mai

sunt aici, ci „au fost chemați la Domnul”, cum foarte frumos se spune în limbajul evlavios, nu se stinge, ci merge în căutarea lor. Unde ar putea să-i caute dorul pe părinții duși? La Domnul, desigur, și în acest fel, prin dorul de părinți sufletul se apropie de Dumnezeu, la care părinții au plecat, deci devine dor de Dumnezeu. Iată cum se produce o curbură, o buclă în spațiul dorului, care niciodată nu este neted, euclidian, ci unul infinit curbat de tensiunea distanței față de cel căutat. Părintele Ichim exploatează cu multă substanță narativă și poetică această ambiguitate care constituie de fapt miezul eseului său – *dorul de părinți este totodată dor de Dumnezeu, dorul de casă/țară este dor de Cer, adevărata țară a sufletului*.

Nu știu în ce măsură autorul a dorit să lege această misteriosofie a basmului de taina Învierii, însă îmi pare că acestea merg împreună aici și putem găsi mai multe pasaje care să o confirme. După palma încasată de la moarte, acesta revine și îi trage la rândul lui morții o palmă – tocmai aceasta e Învierea: *„Când moartea mi-a dat prima palmă, m-am făcut țărână, dar în același timp precum în referatul din Geneză aceasta fusese luată din pământ dar ea avea specificul ei de menire, de destin, de sortire și devenire a omului spre Omul-Dumnezeu. La rândul meu Moartea a primit o neașteptată palmă din partea mea. Ca dor țărâna mea nu a suferit nici un grad al anihilării pentru că omul tocmai prin «țărâna» lui este inelul cosmic al universului și al vieții.*” Nu vreau să trecem cu vederea ideea ultimei fraze, pentru că este esențială în înțelegerea legăturii dintre viață-dor-Dumnezeu. „Țărâna”, vedem bine, este un simbol al vieții originare, care conține semințele tuturor lucrurilor tocmai în această energie dinamică și conservantă care este dorul. Pământul, cu tot ceea ce este viață rezistă în virtutea gravitației spre Dumnezeu, atrase de iubirea divină. Ceea ce autorul numește „dor de moarte”, cu trimitere directă la jertfa lui Hristos, se leagă de „moartea pe moarte călcând”, căci nu se poate învinge altfel. Însă acest „dor de moarte” nu are valoare în sine, ci prin cuprinderea lui în aceeași mișcare de gravitație spre Dumnezeu. Omul nu vrea să moară, dar precum bobul de grâu din pilda biblică, dacă nu va muri, nu va

aduce roadă, nu va cunoaște învierea. Dorul de moarte este doar o etapă a dorului profund spre înviere și viață fără de moarte.

Să luăm acum în discuție tema propriu-zisă a cărții, și anume *dorul*, pentru a observa particularitățile acestuia în eseul lui Dumitru Ichim. De la început, trebuie spus că autorul nu împărtășește opinia lui C. Noica, după care dorul ar fi un sentiment unic și specific românesc, ceva intraductibil care ar ține de un așa-zis „sentiment românesc al ființei”. Fie este o naivitate a lui Noica, fie în încercare de supralicitare filosofică și confiscare culturală a unui sentiment general uman, răspândit peste tot în lume, prezent în toate culturile. Se poate vedea acest lucru dacă ne desprindem din hipnoza limbii și înțelegem elementele psihice, emoționale și mentale care compun dorul: *„Și englezului îi este «dor» până la suferință, ca și nouă, de locurile de naștere, de acasă și zice că «I am homesick». Și el se gândește la iubita/soția lui, îi lipsește ca parte a sinelui lui, îi este «dor» de ea și ne mărturisește că: «Really, I miss my wife».*” Clar, nu avem monopol asupra dorului, nu l-am inventat noi, chiar dacă „am crescut cu el în suflet”. Dorul de casă, *homesickness*, nu depinde de limbă, cultură, ci de stratul sufletesc al omului. Simplul fapt de a fi român nu te predispune la adâncimi sufletești de care străinii sunt văduviți din pricina vreunor filtre specifice culturii lor diferite. Părintele Ichim se desparte de acest obicei al autotămâierii culturale, care era atât de atractiv pentru C. Noica, însă recunoaște că dorul definește o „stare ființială a neamului românesc”, că este „un fel de a fi al românului”. Dacă am recurge la o formulă heideggeriană, am spune că dorul este „dispoziția existențială” a românilor, anume orizontul psihomental în care se înscrie evoluția noastră în lume.

Dorul nu este un sentiment metafizic abstract, o tensiune melancolică lipsită de orientare sau referință, ci un ghem de emoții și trăiri care trimit în mod precis la cineva sau ceva de care suntem legați prin iubire. Ne este dor întotdeauna de ceva sau de cineva anume – de casă, de locul copilăriei, de țară, de părinți, de cei dragi, de un iubit sau iubită, de un prieten..., și prin aceasta ne este dor de starea care însoțește relația cu cei de care ne este dor. Într-o oarecare

măsură, dorul este o nevoie recuperatoare, dorința de a reveni într-un loc sau de a reface o stare anterioară. Poate nu greșim dacă spunem că ar fi vorba de o stare sau de un sentiment paradisiac. Indiferent de cine și de ce ne este dor, la capătul cel mai îndepărtat al dorului se află întotdeauna paradisul. Dorul este urma lăsată în suflet de îndepărtata noastră viață în grădina Edenului. Dar în plus de asta, dorul este un hotar, adică un orizont în care luminează iubirea precum un curcubeu desfășurat de la Dumnezeu la om, cu un picior pe pământ, cu celălalt în cer, cu unul în inima omului, cu celălalt în Sfânta Treime: „... *adevăratul hotar al nostru e cel al dorului, al iubirii care ne transcende. Hotarul acesta este și semn și semnal al tainei celor Trei Persoane care rămân persoane adevărate.*”

Părintele Ichim mută dorul pe o altă axă decât cele pe care se mișca în analizele făcute de Lucian Blaga. Filosoful clujean vedea în dor „stare sufletească învârtoșată”, „ipostazie”, „o putere impersonală, care devastează și subjugă”, „o vrajă ce se mută”, „o boală cosmică”, „un element invincibil al firii”, „un alter ego”, „o emanație material-sufletească a individului” etc. (în *Trilogia culturii*). Dintre aceste forme ale dorului lipsește tocmai cea esențială, dorul omului de Dumnezeu, și în asta constă originalitatea și profunzimea analizei din eseul de față. „*Fuziunea omenescului cu divinul se numește dor*”, o spune categoric autorul. Pentru a înțelege țesătura dorului ca forță ce leagă omul de Dumnezeu, trebuie să asumăm teologia creștină, capetele de bază al credinței. Desigur, Lucian Blaga avea altă poziție, el și-a creat propriul dumnezeu – Marele Anonim – căruia i-a dat apoi sarcina să-și facă o lume după modelul *Trilogiei cosmologice*.

Ca să pricepem teoria lui Dumitru Ichim, este nevoie să ne reamintim de sensul pe care teologii l-au dat iconomiei dumnezeiești. Mitropolitul Amfilohie, ca să pomenim doar un nume, considera că „*iconomia reprezintă relația lui Dumnezeu cu cosmosul și omul. Prin manifestarea iconomică și prin darul energiilor dumnezeiești, Dumnezeu Tatăl, Dumnezeul Fiul și Dumnezeu Duhul Sfânt Se descoperă și Se manifestă. Plenitudinea acestei revelații este întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul și prezența*

Sfântului Duh în om și creație”. Mai întâi se stabilește că Dumnezeu se revelează sau se arată omului, se dezvăluie prin Întrupare, dar se manifestă și prin Duh. Iubirea intratreimică este asociată cu dorul persoanelor, fiecăreia de cealaltă, iar iubirea lui Dumnezeu pentru om – ca forță continuă *activă* – produce ca efect dorul omului de Dumnezeu – forța *reactivă*, discontinue. Dacă și aceasta din urmă ar fi continuă, precum iubirea dumnezeiască, omul ar trăi în starea de grație, ar fi sfânt. Prin Întrupare, Dumnezeu a arătat chipul iubirii sale pentru om, căruia omul nu-i poate răspunde mai potrivit decât prin credința că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, prin care omul este înfiat și mântuit. Altfel spus, credința este un răspuns al iubirii de Dumnezeu, iar în sens mai larg, credința deschide orizontul infinit în care circulă iubirea de la Dumnezeu la om și de la om la Dumnezeu. În acest fragment, autorul sintetizează teza originii treimice a complexului iubire-dor: „... *dorul începe din intimitatea de dragoste a persoanelor treimice. Tatălui îi este dor de Fiul, Fiului din dorul Tatălui i se aduce jertfă ca om, Duhul se face dor și îmbrățișează în dor pe Tatăl și pe Fiul ca pe «Treimea cea de o ființă și nedespărțită» în dorul iubirii. Prin acest dor intratreimic putem să ne explicăm neexplicabila ecuație a creării lumii și lumilor și rezolvarea ei pe temelia iubirii ca o cauză necauzată, cum Cel care nu are nevoie de nimic, în afară de iubire.*”

Găsim, aici, în eseul lui Dumitru Ichim premisele și enunțurile unei posibile *antropologii a dorului*, una în care dimensiunea axială este de natură *teologică* – anume iubirea-dor intratreimică. Într-o oarecare măsură, și la acest nivel, al manifestării relației iubire-dor, omul este „după chipul” lui Dumnezeu, reproduce în viața și relațiile omenești, pe cât se poate, circuitul intratreimic al acestei tensiuni esențiale eterne. Autorul este fără echivoc atunci când acordă dorului românesc dimensiune creștină, mai mult chiar, una trinitară, scriind clar: „*Spațiul românesc al dorului este cel al Duhului, care nu e nici meta, nici hypo, ci «carele pretutindeni ești și pe toate le plinești».* Aceasta formează dorul ca *intraductibil*.” Deși prezent mereu în preajma noastră, Duhul lucrează neobservat, neștiut de om, este nu doar discret, ci apofatic. Prin această

asociere cu Duhul, autorul conferă dorului o „tesătură apofatică”, transformându-l într-un reprezentant sufletesc sau, dacă sună mai bine, agent sufletesc al lucrării Duhului dumnezeiesc. Iar această lucrare, care în principiu este neîncetată, se consacră într-un edificiu, o construcție cu o anumită „arhitectură” specifică. Dorul construiește o biserică ale cărei ziduri nu sunt din piatră, ci din miresme sufletești, o biserică ce se risipește de îndată ce încetează rugăciunea și slujirea.

În eseul de față poetul Dumitru Ichim nu doar că readuce în discuție o temă părăsită sau marginalizată de scriitorii români ai ultimelor decenii, dar ne propune o perspectivă cu totul nouă de abordare, prin care unifică antropologia cu teologia. Nu cunosc un alt scriitor român care să fi discutat tema dorului pornind de la Sfânta Treime și să facă din natura relațiilor dintre persoanele treimice modelul fenomenologiei dorului așa cum se manifestă acesta între noi, în relațiile omenești cele mai comune și simple. Dorul de Dumnezeu – care este curba pe care o ia prin sufletul omenesc dorul-iubire manifest între persoanele treimice – și dorul de aproapele omenesc sunt în esență una și aceeași tensiune relațională, doar că între ele apar diferențe de orientare și finalitate. Dorul de Dumnezeu duce omul spre mântuire, dorul de cel drag îl duce acolo unde se simte „acasă”. În relația mântuirii și sentimentul de *acasă* găsim formulele de împlinire ale dorului.

**In memoriam: Sorin STANCIU
(10.04.1951 - 7.09.2025)**

Vestea a căzut ca un trăsnet, Sorin Stanciu, președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști din

România, pe 7 septembrie 2025 a plecat în călătoria cerească...Caracter desăvârșit, om de cultură și de presă remarcabil, cu o activitate și rezultate excepționale. A absolvit Facultatea de Litere din Craiova și desfășurat diverse profesii, în: radio, cinematografie și din tinerețe în presă. A fost fondatorul și directorul Ziarului „Dimineața” (anul 1990), mai apoi consilier guvernamental și prezidențial. Din anul 2015 vicepreședinte UZPR și din iulie 2024 ales Președinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

A inițiat și coordonat numeroase proiecte și evenimente cultural-jurnalistice care au sporit vizibilitatea și prestigiul celei mai mari organizații din țară pentru informare, libera exprimare, onestă și responsabilă, promovarea regulilor și valorilor democrației, etc.

Domnul președinte Sorin STANCIU a fost permanent alături de membrii UZPR, un exemplu strălucit și luminos, un simbol de excepție al presei românești contemporane. L-am cunoscut la Festivalul-concurs Bogdania, la AGIR și admirat, pentru profunzimea spiritului creator, modestia și dăruirea totală pentru presa românească și afirmarea identității culturale și jurnalistice din România. Drum lin către lumină, domnule Sorin STANCIU, odihnă binemeritată în Împărăția cerească. Veșnică neuitare!

Ionel MARIN, Redactor șef Revista Bogdania

Maria NICULESCU

O nouă primăvară

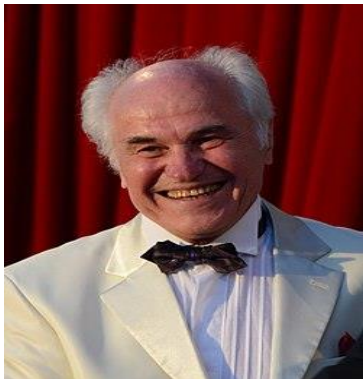
acrostih

Se pare că destinul e, de surprize, plin,
Oh, de la el, al vremii-mi, aflai, mai nou, declin!
Rămânerea-mi alături de-amici a luat sfârșit,
Iubirea-mi voi zbura-o spre lume, negreșit,
Nimic nu va s-alunge, din suflet, neuitarea,
Simt, persistentă, dulce, a 'Naltului chemarea,
Trez-mă-voi Acolo, vecin voi fi cu Domnul,
Aproape-oi fi de Dânsul, vom împărți nesomnul,
Nestins îmi fi-va dorul de voi, prieteni, iară
Credința-mi anunța-va o nouă primăvară,

Istoriile se vor scrie de-acum, spre mai departe,
Urmarea-mi va să fie pe calea spre nemoarte.

Ovidiu ȚUȚUIANU

IN MEMORIAM: EUGEN DOGA
(muzician, compozitor, dirijor, profesor și
politician român, 1.03.1937- 3.06.2025)

Eugen DOGA în 2014
[Wikipedia]

Eugen Doga s-a născut la 1 martie 1937 în satul Mocra (U.R.S.S., azi Transnistria) în familia țăranilor români Mitri (Dumitru) Doga și Lisaveta (n. Vizer).

A rămas orfan din 1945, tatăl său pierind în cel de Al II-lea Război Mondial.

Fără a avea antecedente muzicale în familie a avut de mic o atracție fascinantă pentru această artă, urmând cu mari sacrificii din partea mamei, liceul (1951-1955) și clasa de violoncel a conservatorului din Chișinău (1955-1960).

Compoziția, teoria muzicii și arta dirijorală le-a desăvârșit la Institutul de Arte din Chișinău (1960-1965).

Între 1957-1962 a fost violoncelist în Orchestra Radiodifuziunii din Chișinău, profesor de muzică la două licee din Capitala R.S.S. Moldovenești (1962-1967), funcționar la Ministerul Culturii, responsabil cu viața muzicală a Republicii. Din 1971 și până la deces a fost liber-profesionist, colaborând cu cele mai prestigioase orchestre și studiouri de film din Moscova, Kiev, Minsk, București, Tașkent, Baku, Vilnius.

În 1962 s-a căsătorit cu Natalia Alexandrova originară din Moscova, care peste patru ani i-a născut fiica Viorica. Ea a dăruit bunicilor nepoțelul Dominic-Dumitru (2001).

Eugen Doga, pentru care „muzica este prima și ultima sa iubire” iar „viața sa a fost trăită în gama Do major” (care se cântă numai pe clapele albe ale pianului, cu sunete fundamentale și luminoase „nealterate” de *diezi* sau *becari* !) a abordat toate genurile clasice, cu excepția celei de „operă”. Printre compozițiile sale se numără:

-Muzică de cameră: 5 cvartete de coarde (1963-2004);

-Muzică simfonică: poemul simfonic *Mama* (1965); simfonia nr.1 (1969); două uverturi pentru orchestră simfonică (1958; 1984); poemul vocal-sinfonic *Lie-Lie-ciocârlie* (1985);

-*Corală*: 12 coruri „a capella”, inclusiv două pe versurile lui Mihai Eminescu *Dintre sute de catarge și Dorința* (1967-1989); 6 lieduri pentru cor și orchestră (1981);

-Muzică de film: peste 200 de filme artistice, de animație, documentare, televizate (1967-2008), printre care premiata de mare succes, *Lăutarii* (1971) și *Șatra* (1975) în regia lui Emil Loteanu; *Ana Pavlovna* (1983); *Patul lui Procust* (2001).

-Muzică de teatru: 13 spectacole (1968-1986);

-Piese instrumentale: cca 40, pentru pian, violoncel, acordeon, nai, flaut, vioară, clavecin, trompetă, saxofon;

-Romante: cca 60, inclusiv 8 pe versurile lui M. Eminescu, pentru voce și pian (1972-2002);

-Valsuri: cca 60; Tangouri: 10; Muzică ușoară: peste 200 (1957-2008);

-Muzică în diverse stiluri naționale pentru: România, Rusia, Ucraina, Bielorusia, Lituania, Kirghizia, Uzbekistan, Afganistan, China, Bulgaria, Iugoslavia, Cipru, Polonia, Germania, Marea Britanie, Spania, S.U.A.

Eugen Doga, românul transnistrean, mare patriot și om de cultură, compozitor, interpret și scriitor, onorat cu premii, distincții și chiar cu titluri academice la Chișinău, Moscova și Sankt Petersburg (mai puțin la București!?) este din ce în ce mai cunoscut și apreciat în lume. Discurile și CD-urile cu minunata sa muzică care mixează filonul impetuos al melosului românesc cu lentoarea duioasă a celui slav circulă prin Europa și Asia.

Este prezent în enciclopedii, antologii, în filme documentare televizate. Creația sa *Dulcea și tandra mea fiară* din filmul „O dramă la vânătoare” (după nuvela omonimă a lui Anton Cehov, regizat de Emil Loteanu, 1978) calificată drept „valsul secolului” este inclusă de Fondul UNESCO între capodoperele sec. al XX-lea.

Piese sale se regăsesc într-un top internațional realizat de site-ul History Rundown cu cele mai bune 200 de opere muzicale din toate timpurile. Astfel, în Top 200 Classical Music Pieces sunt incluse lucrările „Gramofon” pe poziția a 83-a, iar „Dulcea și tandra mea fiară” s-a clasat pe locul 94.

Valsul care l-a făcut celebru a fost ales de ruși, la ceremonia de deschidere a Jocurilor Olimpice de Iarnă de la Soci (2014).

Pe 31 mai 2008, lui *Eugen Doga* i s-a împlinit visul de-o viață de a cânta sub cupola Ateneului Român din București, unde s-a bucurat de un mare succes, simțindu-se ca acasă.

Personal l-am admirat în multe apariții televizate de la Chișinău și București și la câteva concerte oferite în capitala României unde a interpretat compoziții proprii la pian, orgă electronică, inclusiv la un instrument special de suflat cu clape.

Cu multă admirație și prețuire i-am închinat scurte cronici muzicale tipărite în revista bucureșteană „Convorbiri literar-artistice” (2021) și respectiv în volumul personal „Repere muzicale” (2023).

M-a surprins și m-a îndurerat plecarea sa din viață în ziua de 3 iunie a.c. și nu cred că, ajuns în „clubul octogenarilor”, a apucat să i se îplinească poate cea mai mare dorință a vieții sale: revederea fără opreliști a locurile natale și a mormântului iubitei sale mame, de pe malul stâng al Nistrului, blocate de vitregia unor evenimente contemporane!

După o viață de muncă asiduă dar încununată de succese, maestrul *Eugen Doga* ne-a părăsit pentru a se reîntâlni cu un alt mare talent, *Emil Loteanu* (6.11.1936 - 18.04.2003), prietenul și colaboratorul său la minunatele filme regizate și orchestrate de doi luceferi din pleiada neamului românesc! Veșnica lor pomenire!

Poezia pe cărări de timp

Mihai EMINESCU
(15.01.1850-15.06.1889)

Somnoroase păsărele

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurile –
Noapte bună!

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină –
Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce –
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis și armonie –
Noapte bună!

Ce te legeni?

Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ?
De ce nu m-aș legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea crește
Și frunzișul mi-l rărește.

Bate vântul frunza-n dungă –
Cântăreții mi-i alungă;
Bate vântul dintr-o parte –
Iarna-i ici, vara-i departe.

Și de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!
Peste vârf de rămurele
Trec în stoluri rândurele,
Ducând gândurile mele
Și norocul meu cu ele.

Și se duc pe rând, pe rând,
Zarea lumii-ntunecând,
Și se duc ca clipele,
Scuturând aripele,
Și mă lasă pustiit,
Vestejit și amorțit.

Și cu doru-mi singurel,
De mă-ngân numai cu el!

Nicolae ROTARU
(28.03.1950-30.03.2024)

Rugă

Dă-mi, Doamne, o secundă din destulul Tău,
Te-ndură, Doamne, cu încă puțin,
Mă lasă-n suferință să-mi duc traiul rău
În colțul meu de vis ce îl dețin!

Să-nvăț să rabd, ca Iov, dă-mi încă zile,
Tu poți și, dacă vrei, desigur, o să-mi dai,

Ascultă-mi rugile târzii și infantile
Ș-apoi, când crezi că e destul, mă cheamă-n rai!

Rezist

Mă las chemat răbdând
tăcerea ca pe un tăiș de vânt
ce-mi pișcă fără milă ultima
fărâma de căldură a cărnii,
sunt strigăt fără-ncetare
pe numele mic și pe marele
(atât cât este) renume,
pentru a mă alătura barzilor
encomiasticii divine,
încă rezist cu stoicism,
preferând să sufăr aici
viu și vătămat, decât acolo
înveșnicit și cotropit total
de-o fericire continuă, lucie...

Vis Arghezian

Rabd cu greu, dar mi-asum cazna,
Mintea nu mi-a lut-o razna,
Cioplesc zilnic la poeme,
Indiferent de ce vreme
Toarce Cronos din înalturi,
Întind zațuri, pagini, șpalturi,
Țesute în două ițe,
De stihuri lungi și pestrițe,
Ori precum albul zăpezii,
Visându-mă ca Arghezi,
Meșterind brazde plivite
De cuvinte potrivite...

Mie, mi, îmi

Urlă-n mine neputința,
Moare-n fașă biruința,
M-a lăsat în drum voința,
M-a ajuns târziu căința.

Tace-n mine mâlc fiorul,
Mi-a pălit pe ten bujorul,
Mi se stinge-n suflet dorul,
Mi-este-n comă viitorul.

Medalion LIRIC

Al Florin ȚENE

Cuvinte din livezi

Când a trecut atât amar de vreme?
Iubito, peste noi zăpezi s-aștern,
Cât sunt aici cu tine, nu te teme
Chiar dacă în geam ne bate-un frig etern.
De când ți-a înflorit pe deget iarbă,
-vergheta legământului pe veci-
Lumina din oglinzi se-mpletește salbă
Când prin poezia mea tu treci.
Chiar dacă,tu, ascuns,nu mai ești
Fetița din livezi,dar ești bunică,
Porți cu tine traista cu povești
Pentru nepoțica cea mai mică.
A trecut, când, atât amar de vreme?
Iubito, peste noi se-aștern zăpezi.
Eu sunt aici, alături,nu te teme
Și-ți mai culeg cuvinte din livezi.

Măduva limbii române

Am spart coaja de nucă
a cuvântului și peste înțelesuri am dat
de bine, dulci ca mierea, de ducă
și ură,
avea gust de zgură
dar și de păcat,
simțeam eminesciană vibrație,
înțelepciunea lui Pann din gură în gură
era în sămânța gata de germinație.
Am spart coaja seminței cuvântului
și-am dat peste altă sămânță,

un alt înțeles, o altă cărare,
o altă speranță,
o clanță
pentru o altă,
o altă...
până rămâne
măduva Limbii Române.

Mircea Dorin ISTRATE

Aș vrea să fiu acasă

ACASĂ-i LOCUL cea în care TE-AI NĂSCUT,
Și unde-n CLIPA vremii și tu ai ÎNCĂPUT,
Să-ți treci COPILĂRIA ca-n Raiul fericit,
Și-apoi, cu alți de-o seamă să-l faceți, înșfințit.

ACASĂ-i DRUMUL ȚĂRII, cu stele picurat,
IZVORUL de sub DĂLMĂ ce-n veci e nesecat,
POMIȘTEA POPII toată și STÂNA din
RĂZOARE,
Și-n toamne COLILIA în tremur prin cotloane,

Și-un săniat pe HULĂ, în ierni ca de poveste,
COLINDUL cel de taină cu sfânta lui cea veste,
Și-un joc în ȘURA POPII cu fete și feciori,
Și-o NUNTĂ sănătoasă ținută până-n zori,

Și CIURDA-n faptul serii amirosind a lapte,
HOTARUL care-n timpuri tot datu-ți-a
BUCATE,
Și ȚINTIRIMUL încă, cu dragii tăi părinți,
Cu Moșu și cu Buna, înveșnicind a sfinți.

Și BERFUL plin de păsări și gingași ghiociei,
Și DRUMUL MORII încă, cel străjuțit de tei,
Și VIA de pe COASTĂ cu strugurii ei dulci,
Și MURA de pe vale, FRĂGUȚELE din lunci,

Și NUCII vechi cât veacul din vârful cel de deal
Ce străjuiesc de-apururi vecia în HAR-DEAL,
Cărările PĂDURII ce le știam ca-n palmă,
Biserica din DĂLMĂ, ce-n glas de clopot
cheamă.

Acolo e ACASĂ , în veci de-adevărat,
În CASA ceea strâmtă, ce fostu-ți-a palat,
Iar astea de te CHEAMĂ din când în când 'napoi
Pe-o URMĂ legănată a carului cu boi,

Atunci vei fi ACASĂ, în vremea ta visată,
Iar BOABA unei LACRIMI, pe geana-ți
tremurată,
Ți-o face CLIPA ceia o VRAJĂ să te-alinte,
La VIAȚA ce adesea, te-nșeală și te minte.

Vorba bunii

Mi-e drag de BUNA, maica ce odată
Cu drag în POALA dânzei m-a crescut,
Că-n vorba-i dulce, NEÎNSTRĂINATĂ
Ea îmi spunea cât multe-a mai văzut.

Și-n glasu-i TRĂGĂNAT, ca de bătrână,
Simțeam cum VOROVEȘTE cu strămoșii,
Eu o-ntrebam ades: tu MAMĂ TÂNĂ,
Ce-ți spun acuma ei, NENOROCOȘII,
Bătrânii cei cu PLETE și SUMANE
Ce-s OALE și ULCELE-n lutul sfânt?
Pe care-i văd acum ca pe ICOANE,
Mari VEGHETORI de neam, ce nu mai sunt,
Și STĂLPI de ȚARĂ , veșnic JERTFITORI,
CUIBARUL să și-l țină pe vecie,
Aici în astă HUMĂ, nedatori
La nimeni di-mprejur, ca să se știe.

Eu de la ea, țărâna NEVOITĂ
Am învățat a BUCHISI trecutul,
Cu MOȘ ADAMUL vremii ARVUNITĂ,
Aici să HĂZNUIM în veci pământul,
Pe CALEA CRUCII noaste jertfitoare,
Ce-a început acuma mii de ani,
C-aici am fost TROIȚE VEGHETOARE
Și-un PUMN de pus în piepturi, la dușmani.

Și-mi mai spunea Bunica mea iubită
Când începea să-mi înmulțească anul,

Să țin ca pe-o ICOANĂ tăinuită
CERESCU-n suflet, LIMBA veche, NEAMUL,
Și MUMĂ-mi fie ȚARA pân' la moarte,
Iar pentru dânsa viața să-mi dau VAMĂ,
Că fără ea NIMICA nu se poate
Aici să DĂINUIASCĂ fără teamă.

S-a dus demult și BUNA și-ncă MOȘU,
La rând veni-voi eu să-i MOȘTENESC,
Ne-adună-n Raiul de-nceput STĂMOȘUL
Pe cei ce-am HĂSNĂȘIT în pământesc,
Să-i spunem de-am ținut această HUMĂ
În BUNĂ RÂNDUIALĂ și-n MĂRIRE,
De țara am simțit-o că ni-i MUMĂ
Și-am ridicat-o steie-n NEMURIRE,

De NEAMU-i bun și-n veșnică UNIRE,
De LIMBA o păstrăm NEPRIHĂNITĂ,
De NE-NCHINĂM la cea Dumnezeire,
De FAPTA ni-i curată și cinstită.

Eu, ce să-i spun când m-o-ntreba ADAMUL
De ce-i pe-aici, prin Raiul lui lumesc?
Că țara-i tot mai MICĂ și-apoi neamul,
Cu fii-n alte ȚARINI, OSTENESC?

I-o face dară mare ÎNTRISTARE,
L-o supăra de sufletu-i va plânge,
N-ar fi crezut că NEAMUL lui nu are
Sămânța NEMURIRI-n a lui sânge.

Azi nu mai SUNTEM ce am fost odată
Cu țara-n SUFLET și cu neamu-n VINE,
Cu LIMBA ceea dulce, ÎNGĂNATĂ
Având cerescul ÎNTURNAT în mine.

Am RISIPIT mai toate ce primit-am
AVERE de la moșii noști' străbuni,
Și ne CORCIM cu câte ne-nvățat-am
Tot PREUMBLAȚI pe fața acestei lumi,
De am ajuns să ne UITĂM strămoșii
Și LIMBA lor de-abia a o-nțelege,
Ne-NDEPĂRTĂM de țară și de MOȘII
Ce-au mai ȚINUT la stămoșeasca lege.

De-așa o ȚINEM în uitări și-n RÂCĂ,
De nu-i SIMȚIM pe ei sub al nost' pas,
Ne-om PUSTII și-om fi de-acum pe ducă,
Că din ce-a fost NIMIC, n-a mai rămas.

Cristian Petru BĂLAN (SUA)

RUGĂ COSMICĂ SPRE CEL NEVĂZUT

Tu, Suflete al Stelei nevăzute,
Ce-ai scris lumina-n ritmuri de tăcere,
Atinge-mă cu fulgerele mute
Și-aprinde-mi rugăciunea ce nu piere.

În pulberea de galaxii lași urme —
Nu-n ziduri, lungi, ci-n pulsul viu din spații,
Când gândul meu în cosmos vrea să scurme,
Găsește-alei aprinse-n sfinte grații.

Tu ești și-ntr-un atom, și-n universu-ntreg,
Și-n lacrimi de durere ori de bucurii.
Absoarbe-mă în Tine, să pot să Te-nțeleg;
Sau pune-mi strune vii prin norii aurii.

Nu vreau dovezi ce pier, nici ce îmi lași prin scris,
Ci vreau când e tăcere să Te aud în gând,
Să fii tăcerea mea din profunzimi de vis,
Întruchipată-n jar de mari idei arzând...

Și-atunci voi ști că-n mine se naște-ntreg tot cerul,
Nu ca mister ci simplu, ca-ntr-un atom zurliu.
E-o cale tainică de a-nțrevedea misterul
Și Însuși Adevărul tăcut, dar tot mai viu.

SFINTE RÂURI DE IUBIRE

Frumusețe, frumusețe, clopoței din ierbi răzlețe,
Zvon de clinchet se aud murmurând înspre amurg.
Flăcărișul din poieni fremătă de-așa noblețe -

Imn de maci și de bujori cu-armonii ce-n mine curg.

Iele ies din flori de raze, cântă-n dans scăldate-n rouă.
Nemțișori sculptează-n miriști voalul crinilor sălbatici.
Vise-n fierberi parfumate prind stropi calzi de lună nouă
Pe smaraldul primăverii cu tei sfinți și aromatici.

Cosmici creatori de liniști cu-a lor ramuri fericite,
Pe sub bolți de stele-n tremur, plouă-n mine cu poeme,
Iar eu le-mpletesc tiare din cadențe aurite
Și în scorburi de răcoare le închid să crească-n vreme.

Poezie, feerie - șir de slove-n nebunie,
Simfonie fără note, dar cu taine creatoare,
Fără instrumente, muzici, cer și ele armonie,
Iar atunci când prinde aripi, peste tot ar vrea să zboare...

Sfinte râuri de iubire își revarsă-n strofe zboruri
Clipocind în val de rime care izvorăsc din stele,
Ne îneacă-n frumusețe și murim de dulci fioruri
Prăbușiți în noi de farmec și de fericiri rebele.

Dragostea în vers tronează cu puteri halucinante,
Deghizate când prin visuri, când prin mări de poezie,
Că-și revarsă-n noi aprinderi ce ne-mping pe culmi gigante
Sau devin cerneli vrăjite lăsând versuri pe hârtie...

ÎN ALTARUL IUBIRII

În altarul iubirii te aflu arzând,
Tu, candelă vie-n amurgul meu blând.
Privirea ta-i rugă ce nu se va stinge,
Și glasul e-o harfă ce simțul mi-atinge.

Tu mi-ești răsăritul ce-mi toarnă prin vene
Metafore vii în cuvinte perene.
Te port ca pe-o rană ce-mi vindecă dorul
Și ca pe o stea ce-mi înalță fiorul.

Pe tâmpla de timp te-am scris cu lumină,
Fiindu-mi icoana din suflet senină.
Tu-mi ești un izvor de cuget fierbinte
Ce-mi stinge tot jarul din trup și din minte.

Iubirea ta-i scara ce-o sui din abisuri
Spre bolți fascinante din nobile visuri...
Mi-ai fost paradoxul de sens și culoare,
Iar astăzi îmi ești un ocean de splendoare!.

Cu tine, pot frânge oricând o furtună,
Și-n ochii îți citesc fericiri împreună.
Rămâi cu mistere ce n-au vreo sfârșire,
Ci doar se-implinesc și te-nalță-n iubire.

Rămâi deci în mine sub cerul albastru,
Ca steaua mea sfântă, iar eu al tău astru,
Uniți în Iubirea ce nu se destramă,
Căci ea pentru noi ne este o Mamă!

Victoria SOREA

Mai spune-mi

Mai spune-mi că slova-i nemuritoare
Ea umple un spațiu gol de simțire
E scrisă la masa tăcerii ca izbăvire
Hrănește sufletul cu pâine și sare.

Mai spune-mi că slova-i apă rece de izvor
Îi țin în căușul palmei răcoarea
Într-un colț de suflet se zbuiciumă marea
Din rădăcina străbunilor țâșnește un dor.

Mai spune-mi că slova-i o întoarcere în Sine
Privim în noi cu ochi călători
Iar gândul îl urcăm mai sus de nori,

Spre zorii vieții viitoare, spre razele divine.

Mai spune-mi că slova rămâne postum
Că poetul își filtrează sufletul, îl umple de sens,
Hârtia îi poartă pașii gândului ce vine din
univers
Cuvintele ard ca o rugăciune, nu lasă scrum.

Se duc anii

Se duc anii rând pe rând
Iar eu nu pot opri niciunul
Azi te mai caut doar prin gând
Mi-e vânt în mâini când strâng zăbunul.

Mi-e greu să zic de ani „trecură ”
Iubirea mi-e la fel și acum
O ceață ascunde a ta făptură
Doar gândul calcă același drum.

N-ai fost când au înflorit merii
Ochii mi-au fost două izvoare
Durere purtată de fluturii primăverii
Au plâns de dor raze solare.

Vis născut la miezul nopții,
Neliniște ce-mi bătui fiecare pas,
Ascult vocea ce scrie-n cartea sorții
Și-i cer o bucurie în puținul ce-a rămas.

Femeia

Lacrima-i înțelepciune și durerea-i e putere
Este templu viu, femeia,
E portalul prin care viața își cere
Dreptul: nașterea, ce poartă divină, scânteia.

În fiecare celulă păstrează amintirea străbunilor
În fiecare puls o poveste nespusă
Ea știe că este sacră, pusă în rândul minunilor
Să poarte viață în pântec din scânteia nicicând
apusă.

Unde pășește începe înflorirea
Privește-o, în ea și liniștea cântă
Femeia poate să-ți vindece firea
Când rugăciunea ei spre cer se avântă.

Femeia poartă în suflet un chip de fecioară
Când în fața icoanei arde tămâie, se roagă-n
tăcere
Peste ea harul Luminii coboară
Inima-templu îi vindecă orice durere.

Eu sunt prezentul

Pe drumul inimii mele au crescut mereu flori de
crini
Chiar dacă în tină pașii se înțepau în spini
În trupul meu au fost părinții, bunicii, cei
dinaintea lor
Sevă și lacrimă, vor transcende cu mine când voi
fi dor.

Eu sunt o parte dintr-un întreg,
Sunt una din generațiile ce mereu se succed,
Eu sunt prezentul, la orizont viitorul răsare
Râul vieții curge prin vreme, o nesfârșită înălțare.

Peste noi au trecut zăpezi și furtuni
Vor trece și peste urmași, când noi vom fi
străbuni,
Când vom fi licărul nopții dintr-o stea
Și rouă, peste cei ce-o luminează din când în când ne
vor da.

Va pleca scânteia din trupul de lut,
Va trece prin vămi spre Ziditor, spre Absolut
Va lua iubirea ce-a dat-o, pe drumul final
Cât va fi de greu pe aripa îngerului? Vom vedea
personal.

Alexandru ARMEANU

Luați doar ce-i frumos din viață

Luați doar ce-i frumos din viață,
Lăsați deoparte tot ce-i rău
Duceți în fapte o povață
Lăsată de la Dumnezeu!

Nu judecați cu osândire,
Fiți iertători cu cei din jur!
Nu-i pedepsiți nici din privire,
Când credeți c-au comis sperjur...

Iertarea-i arma cea mai bună
Când lupti ca răul să-l învingi.
Cine pe altul se răzbuună
Rămâne ca legat în chingi...

Nu va-nțelege că dreptatea
Nu se obține pedepsind...
El va simți, nedând iertarea,
Că-n fapt, pe sine te înfrângi...

Pare ușor în vers și-n cânt,
Mai greu în viața cea reală...
Un sfat rămâne doar cuvânt
Când aplicarea-i vorbă goală!

În fiecare zi: consemn!
Să-adăugăm o faptă bună!
Nu aștepta nici un îndemn
Ca ceva-n urmă-ți să rămână!

Doar stăruința poate să-ajute
Să afli ce e drept și bun
Să mergi cu viața mai departe
Către finalul dat comun...

Să poți atunci să simți în suflet
Că stăruința-ți e succes
Iar chipul tău să fie un zâmbet
C-ai reușit acest proces...

Ionel MARIN

Clopote ale iubirii dănțuie,
Zâmbesc clipelor din noi.
Doamne, luminează-ne calea,
Ajută-ne să făurim viitorul
În care iubirile să-nflorească
În veșnicie Bucuria.

În Constelația Iubirii
Poți și tu intra,
De vei dărui iubirea-ți
Devenită Ființă...

CORNELIU CRISTESCU

Omul, scânteie, mister, oglindă a timpului...

Omul, scânteie divină, lacrimă,
Mister tainic, nemuritor,
Oglindă călătoare în univers....
Zbor de o clipă prin vârste,
Diamant, aur, mărgăritar,
Poate fi și sabie, armă a răului...
Alungă răutatea, violența, viclenia,
Cheamă iubirea, cultivă binele și
Lumina va înflori în suflete...
Patria cerească crește din interior,
Se-nalță prin adevăr, înțelepciune.
Urmând căile drepte ale vieții,
Vor crește aripi ale luminii,
Și vor înflori visele, dorurile-n ființă....
Mai presus de toate Iubirea
Va rămâne vie, în cartea veșniciei,
Va triumfa și zidi troița Învierii!

În constelația iubirii

Plămadă divină,
Inima învinge,
Surâde din trecutul stelar.
La porțile gândurilor
Stau vise, speranțe.

Dragostea-sămânță a luminii,
Din fântânile sacre
Ale cerului,
Deschide ferestre umane.

Toamnă frumoasă cu frunze aurii

Toamnă frumoasă cu frunze aurii,
Tu dai farmec și vis dimineții,
Toamna a vieții nu credeam c-o să vii
Și să-mi furi anii mei dăruți tinereții.

Toamnă frumoasă cu nori și cu ceață,
Te privesc prin aburitul meu geam,
Toamnă severă cu riduri pe față,
În oglinda din geam nu mai sunt ce eram.

Toamnă frumoasă cu frig și cu ploaie,
Devreme-ncercare, căci sfânt e cuvântul,
Toamna vieții m-apeacă, mă-ndoaie,
Mă ține bastonul, m-atrage pământul.

Toamnă frumoasă cu zoaie și zloată,
Frunzele cad, copacii sunt goi,
Toamna vieții se luptă să ...poată,
Ne-afundăm în mocirlă, cădem în noroi.

Toamnă frumoasă cu ploi-lapoviță,
Se-ntunecă ziua și șueră vântul,

Toamna vieții-i lovită în viță.
Albul din plete albește pământul.

Toamna se duce ca valul pe ape,
Se-apropie iarna, e trist și banal,
Iarna vieții e undeva pe aproape,
Căci ciclul de viață are și un final.

Iarna se luptă cu viscol și ger,
Mă ascund în biserică-n naos,
Iarna mi-arată că sunt efemer;
In rest, e-ntuneric și haos!

Petrică BUTUC

Pendulul lumii

Pendulul lumii
implacabil perpetuum mobile
se mișcă
de la stânga la dreapta
de la dreapta la stânga
mătură timpul
și măsoară timpul
timpul omului
timpul națiilor
timpul adunării în imperii
și al împrăștierii
imperiiilor
timpul tuturor ismelor
în numele cărora
a fost făcut foarte puțin bine
și foarte mult rău.
Totul a fost implacabil
conform principiului că se întâmplă ceea ce este
menit să se întâmple
- nu vă grăbiți să amendați principiul
el funcționează fără a trece prin parlament, cu
dezbatere sau aprobare tacită

– ce tâmpenie de dâșii inventată -
Când a început să meargă pendulul
nimic nu era și era totul
după care brațul pendulului
în mișcarea sa stânga-dreapta
a încărcat timpul cu indivizi și nații și imperii
devenite ulterior praf și pulbere
pe care apoi le-a măturat pentru că timpul trebuia
curățat
pentru a fi reluat,
în mod repetitiv, încărcare-descărcare,
implacabilul mers al pendulului lumii.

Iubire

Glasul ei deveni umbră
umbră de șoaptă
arzândă
de aripa furtunii dinăuntrul său.
Poate nu era furtună, poate nici adiere de vânt
Și eu, răspunse după ce el
se încumetase să-i spună te iubesc.
Adică și ea,
numai că nu avusese suficientă furtună
nici măcar adiere de vânt care să-i aducă la
suprafața vieții
necesarul te iubesc.
Chestionată ca la anchetă ar fi recunoscut
cum a și recunoscut,
nechestionată,
ci doar provocată.
Dacă nu te-aș fi iubit
nu mi-ai fi putut afla gustul buzelor
mătasea pielii sânilor și pulpelor
și focul ochilor și parfumul
din nopțile în care ne-am iubit arzând până la
scrum.
OK te iubesc oricum oricât
până la infinitul meu
și al tău.
Și eu răspunse ea
ca o umbră de șoaptă aprinsă de inima deșertului
din ea
devenit șoaptă de vânt,
apoi furtună
irepresibilă furtună
a iubirii.

„A iubi înseamnă a trăi.” – Victor Hugo

Dumitru ICHIM (Canada)

Vecernie-n ghioc

Lasă ghiocul
să-ți sărute urechea.
Aproape șoptă,
de sidef,
vor încerca buzele.
Pentru cine meduzele –
clopote cu franjuri ,
sunt trase de val,
repetat în sunet opal
de vedenie?
Coralic,
început de vecernie.
Blând.
Către lotca lui Petru
se aud pașii lui Iisus.
Pe apă.
O singură lină lumină
și două inimi bătând.

În mâinile noastre e noapte cu lună

Cât de frumos o fi
în mâinile noastre
când sunt împreună!
A mea este stânga
a ta e lumina,
și-n mâinile noastre
e noapte cu lună.
Oare,
sfioasele,
acum ce-și mai spun?
Mâna mea îi așează
gulerașul alb de lăstun,
și amândouă
se-mbrățișează
din nou,
de parcă de-o veșnicie

nu s-au văzut.

Sst!
Mâna mea i-a șoptit,
că tare i-e dragă!
Și i-a furat un sărut.
Mâna mea e-acum cerul!
A ta este marea
cântându-și cărarea
de flăcări jucate-n arginți,
numai de lună știute

Sst!
Mâinile noastre
din nou se sărută.
Crezi că, fără de noi,
ar putea ca să fie
de-ajuns de cumiți?

Ion DULUGEAC

Sus sau jos

Oamenii de-o vreme-ncoace
n-au nici liniște, nici pace
ba încep să se omoare
c-au și bombe nucleare
și rachete au și drone
au de toate multe tone
Dumnezeu i-a dibuit
i-a chemat la El subit
și-a strigat la ei, la toți:
mă voi sunteți idioți?
pentru ce vă războiți!
mă, voi sunteți zăpăciți?
de ce tatică vă urâți!
pentru ce vă omorâți?
fără multă vorbărie
le-a umblat în scăfărlie

ce-a găsit în toate cele?
 lăcomie, tinichele
 conturi multe bani peșin
 și venin, prea mult venin
 vrea să afle mi se pare
 omul nou și mare-tare
 cam ce diagnostic are
 și-a găsit aceeași boală
 deficitul de morală
 cel de sare și mălai
 cică-ar fi ajuns și-n rai
 deficitul de făină
 o scumpește că-i puțină
 iar de toate la un loc
 îți ia portofelul foc
 asta-i situația
 hai-mai sus cu nația
 și vă zic cum zice tetea
 jos cu hoții și scumpețea

Florian SAIOC

Dragoste fulgerătoare

Măi, să fie, fata-aceea
 parcă m-a privit o dată
 s-a trezit în ea femeia,
 poate nici nu mai e fată
 ochii-i sunt frânturi de cer
 de când s-a mutat pe-aici,
 a dat moarte-n cartier,
 în găini și-n bibilici
 păi, când trece, valuri face,
 lumea-n două o desparte,
 domnule, ascultă-ncoace,
 e făcută ca la carte
 uite-o acum, acum cum vine,
 trece zebra, ai zărit-o?
 zâno, ce-ai găsit la mine,
 prăpăditul, prăpădito

tremur la vederea ei,
 simt așa că-nnebunesc,
 păi, nu vezi ce sâni mișei
 și ce trup dumnezeiesc
 și ce ochi, ce păr, ce gură
 dac-ar vrea, aș fi în stare
 să-i fac singur manichiură
 și la mâini, și la picioare
 iat-o vine, vine, vine
 ah, cum calcă ea asfaltul
 măi, se uită drept la mine
 uite-o, a plecat cu altul.

Laurențiu DRĂGUȘIN

Zidarii luminii

Zidarii luminii scutură cerul
 când magii pornesc decuseară
 să vânture lumea în sus și în jos
 la moara ce macină iară.

Și iarna, și vara la fel,
 zidarii pun munții în piatră
 zidind cu lumina de ieri
 o zbatere arsă în vatră.

Zidarii luminii zidesc fără rost.
 Robotesc într-una la moară.
 Ei macină zarea în zi fără post

Zbatere adâncă

Ce dor năpraznic pune de hotar
 această zbatere adâncă, mie
 cum doar cocorii cară un cântar
 dinspre apus și-o altă mare vie.
 Se face ziua și e iar prăpăd,

nici vremea nu ne mai ascultă.
Pe drumul ăsta încă se mai văd
atâtea semne ce se împrumută.

Nimic din ce e nou nu pare azi
c-a fost ori că n-a fost îndeajuns
această zbatere în care caz
pune hotar de margine ascuns.

IOAN MICLĂU-GEPIANU

MERELE DE AUR (Versiune nouă)

Lumină, culoare și cânt,
se întruchipă-n Cuvânt –
Izvor cel aduce pe Om
ca să fie:
făclie vieții,
gândire,
iubire,
în final Poezie!

Porni dar Prâslea Voinicul,
să caute merele de-aur;
drum lung călcase cu dor
să afle grădina
Esperidelor,
legendarelor zâne;
alături veni Ispirescu
Scriindu-i Povestea!

Veniră titanii, Atlas
cu globul pe umerii tari –
Hercule, Pontarii,
Bucegi-Apusenii,
cu toții
ca frați,
deschiseră calea

prin tineri Carpați!

Vestitele mere de aur,
fost-au găsite,
la toți dăruite,
celor din deal și din vale;
Oierilor daci de la stâne,
Căci merele
astea-s numite,
și azi:
Cuvintele limbii române!

VÂRFUL CU DOR!

(În amintirea lui Avram Iancu)

Bună Ziua Munților,
Cu cărări din stânci și flori,
Porți deschideți zorilor,
Căci așteaptă un Neam mare
Să se-nnalțe către soare!
Iancule fecior din munți,
Acei munți vechi și cărunți,
Tu ești acel vârf cu dor
Ce din fluier chemi în noi,
Duhul bravilor eroi;
Viitorul deșteptării
E-a iubiri sfântă rază
Ce prin vremi ne luminează;
Cu-a lor vârfuri până-n ceruri
Munții noștri aur poartă,
Iancule ne-adu aminte
C-am cerșit din poartă-n poartă,
Și nu vrem să cerșim iar,
Ci pe-a noastră sfântă vatră,
Pe al Patriei Altar
Să zidim o lege dreaptă,
Cu mult suflet, cu mult har!

Valentina SOCHIRCA

Bufnița și privighetoarea

Ieri, o bufniță bătrână,
 Cu penet suriu, bârzoii,
 Ochi holbați, curat păgână
 Ca și multe din zăvoi,
 Smârdă, foanfa și hidoasă,
 O neghioabă odioasă
 Și la țipăt infernală,
 De părea sperietoare
 Pentru cei ce-o ascultau,
 Căci stârnea și trac, și-oroare
 Ca și cântecul baubau.
 -Știți că ea, privighetoarea,
 Nu e dintr-un neam de soi?
 Și-și porni duruitoarea
 Ca s-o -mproaște cu noroi.
 E micuță,
 O picuță,
 E făloasă,
 Nu-i frumoasă,
 Nu-i cinstită,
 Nici chită,
 Nici nu cântă,
 Nici încântă.
 Nu-i e locul printre noi,
 Să dispară din zăvoi!
 În răstimp privighetoarea
 I-auzea vociferarea
 Și cu firea ei călită,
 Curajoasă, iscusită,
 Calmă și judicioasă,
 Și nesupus de tacticoasă
 Îi răspunde din aval
 Într-un mod proverbial:
 -De valoarea-ți socotești,
 Nu-in osânză o găsești.
 Poți s-arăți precum un greier,
 Dar să ai valoare-n creier.

Morala-fabulei

Dacă prinzi să defăimezi,
 Prin a-ți da valoare,
 Tu nicicum să nu te-ncrezi
 Că lucești mai tare.

Al. Florin ȚENE

**- ÎN LITERATURA ROMÂNĂ AU ÎNVINS
 SCRITORII CANONIZAȚI DE
 REGIMUL COMUNIST**

Imediat după evenimentele din decembrie, potrivit unei dialectici în relație valoare - autoritate, deviată de la traseul indicat de propaganda PCR, la o dezbatere, mai degrabă o bătălie a re-canonizării. Operația de re (canonizare) nu înseamnă în spațiul literaturii, altceva decât selectarea, ierarhizarea și consacrarea scriitorilor, mai precis pătrunderea și supraviețuirea valorilor în memoria colectivă, cu toate avantajele sociale, chiar politice, material, care decurg de aici. Acest fenomen a fost teoretizat în cartea lui Harold Bloom, intitulată The Western Canon, folosită ca armă a 60 discriminării inverse, de rasă, de sex, de etnie, astfel că acest proces de canonizare este manipulat în scopuri extra-extatice. În țara noastră, după 1989, s-au constituit, de la început, două grupări și și-au disputat notorietatea în fața unui public dezorientat. Elitiștii s-au declarat minoritari, în timp ce oportuniștii „apolitici”, care fuseseră activiștii culturali ai regimului criminal comunist, s-au regrupat în jurul unor port-drapele aparținând generației 1960- 1980, obedienți față de Puterea comunistă, care în prezent fac jocurile celor proveniți din FSN, interesați să păstreze ierarhiile prestabilite de regimul comunist, și

acum menținuți în falsele ierarhii în „istoriile” de doi bani semnate de N. Manolescu și Alex Ștefănescu. Pe cele două grupări le unește sindromul minoratului, datorită faptului că sunt conștienți că au scris cărți care nu au fost bune nici pentru prezent, dar ce să mai vorbim de viitor? Toți scriitorii veniți din structurile regimului comunist s-au sprijinit unii pe alții, fiindu-le teamă și azi de fenomenului jocului de domino. E de-ajuns să cadă o carte și se năruie totul. Ei niciodată nu au scris cărți bune. Vina lui Manolescu și Ștefănescu este că au menținut în lista lor ierarhică cărți și autori ce au promovat realismul socialist, promovând astfel nonvaloarea și chiar pornografia. Datorită acestor doi critici, și a altora, cititorul a fost împins să rămână captiv unor mituri create în jurul lui D.R. Popescu, Buzura, celor proveniți din generația echinoxistă, optzecistă, cum este Ion Mureșan, colaborator al Securității comuniste, etc, chiar a mitului „Micul Paris”, expresie dâmbovițeană a reprezentării bovarice și, simultan, a resemnării singulare. Puținele înfăptuiri având atributele monumentalității sunt supuse, periodic, acțiunilor demolatoare (Vezi opera lui Eminescu sau Istoria lui Călinescu), cea din urmă devine, într-o astfel de împrejurare, o construcție utopică, inadecvată literaturii noastre, născută ca supracompensare a unui complex de inferioritate al miticilor Manolescu și Ștefănescu. Atunci când se discută despre Eminescu, imediat se inflamează spiritele hrănite la școala etnicismului europenist, perorând că Poetul nu avea dinți în gură, (Sabin Gherman), că a plagiat, că era antisemit etc, etc... Datorită acestor manipulatori de conștiință unica enciclopedie, la nivel mondial, cum este cea dedicată ideii de literatură, semnată de Adrian Marino, este marginalizată și privită ca o ciudățenie, deși reprezintă singura formă reală de dialog cultural cu lumea. Trăim într-un stat mic, în țărișoara lui Trahanache, într-o cultură mică, ne spun Pleșu și Patapievici, cu o remunerație tot mică, după buget (datorită faptului că au furat tot, cei ce strigau „nu ne vindem țara”), cum spune un ilustru personaj. Așadar, să fim cuminți, să poată fura în continuare cei ce au pus mâna pe ciolan, inclusiv ciolanul ierarhiei „valorice”. Pentru a se înfrupta din banul public și din premiile primite, date între ei prin rotație. Totuși,

trebuie să remarc în acest sens, citându-l pe Titu Maiorescu, marele critic avertizând în legătură cu primejdia minoratului încă de la 1867: „Când se află diminutive în fiecare strofă, și la fiecare ocaziune, când gura este mică, piciorul mic, Maria mică, Ioniță mic, garoafa mică, atunci e mic și poetul, mică și literatura și toate se afișă în decadentă”. Până la ratare nu mai este decât un pas. Pentru că ratarea destinului istoric, cum spunea Cioran, „se exprimă în satisfacerea cu un rol mediocru cu o respirație lipsită de amploare și un ritm lent”. Pe parcurs, în anii ce au urmat evenimentelor din 1989 au început luptele și combinațiile re-canonizării în 62 plan literar. Orgoliile s-au aprins la maximum, interesele au căpătat contururi precise, stimulate de economia de piață, starea de beligeranță s-a extins la nivelul tuturor așa-numitelor „generații”, fenomen inventat de Laurențiu Ulici. În special nouăzeciști într-adevăr ca nou veniți, se agită cu mai multă ardoare într-un conflict dirijat strategic din centrele universitare, cum ar fi București, Cluj, Timișoara și Iași. Unul îl reprezintă diaspora, fiind de înțeles dorința celor eliminați, (de aparatul de propagandă p.c.r, din care făceau parte mastodonții promovați de Manolescu și Ștefănescu în istoriile lor), decenii la rând, din corpul viu al culturii române, de a reveni și de a-și revendica un loc. Dar, în „armonie” cu specificul neaoș al dezbinării (bahluene, someșene, alutare etc.), viața literară este percepută ca parte-pris-uri, prin lentilele deformatoare ale mass-media care confundă voit Budapesta cu Bucureștiul, capodopera cu telenovela, aberațiile și pornografia poeziilor lui Mihai Gălățanu și I. Mureșan și poezia bună, izbânzile spiritului cu subcultura de cartier, valoarea cu succesul, autoritatea cu intoleranța (vezi răutatea din cronicile lui Alex. Ștefănescu). Vajnicii apărători ai demnității intelectuale se simt frustrați, părându-li-se că sunt lipsiți de un drept pe care și l-au arogat în exclusivitate o bună perioadă: libertatea de opțiune. Al centru de coordonare a bătăliei re-canonizării se află în mediile universitare, cum ar fi București, Brașov, Cluj-Napoca, Timișoara, care influențează jocul la bursa valorilor, fără valoare, acaparând presa, televiziunea, editurile, școala, prin programe și manuale alternative, construite pe criterii de

eficiență financiară, și încercând să impună nulitățile generației 1980, snobi, intoleranți, fără operă, și care au făcut jocul regimului comunist-criminal. Ființe năzuroase, posomorâte cu aer fals academic și irascibile se repet asupra conștiințelor culturii românești, atacându-le într-un mod stupid și nedemn. Revărsarea de vorbe sufocate, indignarea mimată nimicesc un adversar inexistent și închipuit, pentru că judecata dreaptă aparține doar timpului. Sunt niște credincioși fără religie, stareți răi și clevetitori la mitocul fraților refuzați de istorie. În lipsa autorităților autentice și a criteriilor de competență, este cert, competiția valorilor a fost înlocuită de luptele subterane pentru succesorat canonic. Domnilor, Manolescu, Ștefănescu și ceilalți „corifei” ai criticii românești sunteți în eroare. Doar timpul va impune valorile și nu subiectivismul dumneavoastră, al unora și al altora!

30 de citate despre educație

Educația este ceea ce supraviețuiește după ce tot ce a fost învățat a fost uitat.

Burrhus Frederic Skinner

Universitatea dezvoltă toate aptitudinile, inclusiv și prostia.

Anton Pavlovici Cehov

Cel care se pricepe nu vorbește, stăpânind erudiția el tace.

Lao-Tzu

Cei care educă copiii sunt demni de mai multă onoare decât cei care le dau viața; de aceea pe lângă viață, dăruieți copiilor și arta de a trăi bine, educându-i.

Aristotel

Rădăcinile educației sunt amare, dar fructul este dulce.

Aristotel

Un om educat se deosebește de un om needucat, așa cum un om viu se deosebește de un om mort.

Aristotel

Exemplul este cel mai bun percept. **Aesop**

Este foarte bine ca o persoană needucată să citească cărți cu citate.

Winston Churchill

Educația este cea mai bună provizie pe care o poți face pentru bătrânețe.

Aristotel

Educația este împlinirea unei flăcări, nu umplerea unui vas.

Socrate

Natura ne aseamănă, educația ne deosebește.

Confucius

Citeste nu pentru a contrazice nici pentru a crede, ci pentru a cântări și a lua în considerare.

Francis Bacon

Baza oricărei formații intelectuale, civice, morale, trebuie pusă în anii școlii primare.

Stefan Augustin Doinas

Educație, ceea ce dezvoltă celor înțelepți și maschează de cei prosti lipsa lor de înțelegere.

Ambrose Bierce

Școala vieții asigură în primul rând coafura circumvoluțiilor.

Vasile Ghica

Școala pregătește tineretul pentru zbor, nu pentru praznic.

Vasile Ghica

Scopul educației este transferul de flăcărie.

Vasile Ghica

Educație, când dai viața cuiva, lasă-i și modul de întrebuințare.

Valeriu Butulescu

Nu are importanță cât de mult înveți pentru examen, ti se va pune o întrebare din acea mică parte de materie pe care nu ai mai apucat să o mai înveți.

Edward A. Murphy

În ochii profesorului tău întotdeauna vei greși, deci nu te mai chinui să încerci.

Edward A. Murphy

Întotdeauna acel examen la care vei absenta va fi mai ușor decât acele examene la care ai participat.

Edward A. Murphy

Tot ceea ce este între paranteze este de obicei ignorat.

Edward A. Murphy

Dacă trebuie să susții un examen cu cărțile pe bancă, în mod sigur vei uita cărțile acasă.

Edward A. Murphy

Cu cât înveți mai mult pentru un examen, cu atât vei fi mai nesigur în privința răspunsurilor pe care le vei da la examen.

Edward A. Murphy

Orarul claselor este de așa manieră stabilit astfel încât studenții să piardă maximum de timp între cursuri.

Edward A. Murphy

În ziua în care se dă testarea, cel puțin 15% din clasă va absenta.

Edward A. Murphy

Întotdeauna timpul va trece mai ușor atunci când esti liber, în comparație cu timpul pe care îl petreci la școală.

Edward A. Murphy

Educația ne-a făcut ceea ce suntem.

Claude Adrien Helvetius

O bună educație cere ca educatorul să inspire elevului stimă și respect, și nu se poate ajunge la aceasta prin nimicirea individualității elevilor și prin asuprirea stimei de sine.

Samuel Smiles

Adevărat că mai cinstit lucru nu este în lume și mai scump și mai curat, decât omul procopsit la învățătură.

Mihail Sadoveanu

PROZĂ SCURTĂ

Nicolae VASILE

Datini și disciplină

Într-o curte a unei școli de la țară, copiii, într-un vacarm de nedescris, foloseau și ultima secundă a pauzei pentru a se distra, fiecare în felul său! Fetele își arătau una alteia ce accesorii, permise de regulament, mai adăugaseră la uniforma școlară, care le făceau să nu poată avea prea multă imaginație vestimentară, sau mai își făceau de treabă printre florile din grădina școlii. Băieții, de obicei, jucau fotbal! Aveau și ei o preocupare, să nu cumva mingea să ajungă, din întâmplare, ori în groapa mizerabilă de lângă closetul școlii, ori în geamurile claselor de pe partea curții, ori în bicicleta profesorului de geografie, dl. Mărgăritescu. Profesorul avea o bicicletă de curse, cum nu mai avea altul pe acea vale, la care ținea foarte mult. O ștergea tot timpul, șeaua o avea mereu acoperită cu o batistă și toată școala, profesori și elevi, știau că este interzis total să o atingă în vreun fel. Dacă totuși, întâmplător, se producea așa ceva, atunci urma o lungă și atentă operațiune de curățire și dezinfectare a tuturor componentelor acesteia, cu spirt medicinal. Școala nu mai avea liniște după un astfel de eveniment nedorit, în cancelarie, colegii trebuiau să suporte adevărate crize din partea profesorului, iar elevii, care erau bănuți că ar avea vreo legătură, riscau să nu mai treacă clasa în acel an! Nici un argument nu era suficient pentru a depăși în mod rațional momentul! Bicicleta stătea, pe propriile picioare, lângă peretele școlii, chiar în dreptul ferestrei cancelariei, pentru a o avea mereu sub control, din interior.

Tocmai era pe sfârșitul pauzei mari, când Costel, unul dintre colegii medii la învățătură dar bun la fotbal, a tras on șut puternic în direcția opusă școlii. Ginionul a făcut ca mingea să lovească bârna, din zona aparatelor pentru gimnastică, și să ricoșeze direct în bicicleta profesorului de istorie. Acesta se afla în cancelarie și a văzut tot! A ieșit afară într-o furie de nedescris, s-a îndreptat întâi spre ginionistul elev, dar acesta era deja departe, intuind ce i se poate întâmpla, apoi spre bicicleta căzută, pe care o mângâia ca pe o ființă. Profesorul nu era căsătorit, nu avea copii și făcuse o pasiune aproape paternă față de acest obiect! El putea veni la școală și pe jos, pentru că locuia aproape, dar prefera acest protocol încărcat de sentimente.

Imediat s-a stârnit o furie de nedescris, ”tatăl bicicletei” l-a căutat pe diriginte să-i spună de marea nenorocire care se întâmplase și de care era vinovat un elev din clasa acestuia.

Cei doi nu se aflau în bune relații. Mărgăritescu, pe lângă bicicletă, mai avea ceva la care ținea la fel de mult, era un binoclu. Cu acesta își urmărea colegii, mai ales când aceștia mergeau la biserică. De pe o bancă de la poarta sa, putea urmări, în linie dreaptă, intrarea la biserică, fără ca el să poată fi văzut, datorită distanței. Până la urmă se aflase de această preocupare a sa și colegii erau foarte deranjați! Participarea la slujba de duminică era aspru criticată de biroul organizației de partid (comunist) și se putea lăsa cu mari neplăceri.

Dirigintele era o persoană agreată printre elevi și colegi. Îi plăcea fotbalul, și chiar juca cu noi, uneori, sau ne arbitra. Se spunea că aflase de urmărirea participării sale la slujbe, și chiar îi spusese colegului său că, înainte de a intra în biserică, o să-și dea pantalonii jos, să se uite în c....ul său, dacă tot nu are ceva mai bun de făcut! Pe acest fond urma să se discute între cei doi isprava lui Costel.

-Tovarășe diriginte, vezi ce fac elevii dumneavoastră? Aceasta numai datorită educației golănești pe care le-o dați, că vă trageți de șireturi cu ei în loc să instaurați o disciplină de fier, cum ne cere statul, partidul!

- Tovarășe profesor! Hai să nu facem o tragedie dintr-un fapt banal!

Sunt convins că nu a fost cu rea intenție!

- Cu sau fără rea intenție, faptul s-a întâmplat, iar dumneavoastră trebuie să-l exmatriculați, să nu mai fie primit la nici o școală din țara asta!

- Dumneavoastră puteți doar să mă sesizați pe mine, ca diriginte, puteți anunța conducerea școlii, care va decide o măsură disciplinară!

- Îl las corigent și apoi repetent la geografie!

- Știți bine că nu are nicio legătură această situație cu geografia dumneavoastră! Apoi, nu cred că este bine să ne jucăm cu soarta unui elev relativ bun, care nu a mai făcut nimic rău până acum și care provine dintr-o familie care nu va lăsa situația așa!

Văzând că nu prea are câștig de cauză la diriginte, fiindu-i, în același timp, teamă de o reacție dură din partea familiei, profesorul s-a gândit să mergă să le spună părinților de cele întâmplate, să-i pregătescă pentru măsurile pe care el avea de gând să le ia asupra fiului lor.

Costel era cu inima cât un purice! La școală îi era frică să meargă, iar acasă se tot aștepta să vină cineva de la școală. Între orele când trebuia să fie la școală, stătea prin grădină, de unde urmărea, printre ulucile gardului, ce se întâmplă.

La un moment dat, l-a văzut pe Mărgăritescu la poartă. A bătut puternic în gard, așteptând să iasă cineva. Nu era decât bunica, baba Leana, care avea o grămadă de treburi legate de un parastas. A legat câinele, apoi i-a deschis poarta.

Profesorul a avut intenția de a intra cu bicicleta în curte, dar, după o scurtă privire în jur, a renunțat, așezându-o cu mare grijă afară, lângă gard. În curte erau împrăștiate fel de fel de resturi de bălegar uscate de la animalele familiei! Câinele lătra de zor!

- Bună ziua tovarășă bunică! Ce faceți?

- Ce spui maică? Zii mai tare că-s cam surdă și mai latră și nenorocitu' ăsta de câine! Nu știi de ce te latră atâta! De obicei nu latră!

- Ce mai faci? De data aceasta profesorul aproape că a strigat!

- Ce să fac maică! Cu munca!

- Nepotul dumneavoastră mi-a lovit bicicleta și o să fie dat afară de la școală!

- Ce a făcut neisprăvitu'?

- Mi-a distrus bicicleta, accentuă profesorul.

În acest timp baba se tot agita în jurul unei mese pe care erau diverse feluri de mâncare, pentru împărțit, cum se face la țară la un parastas.

A luat o strachină pe care se pregătea să o dea profesorului, și continua discuția.

- Dar văd că bicicleta este întreagă, afară, proptită de gard! Sau ai luat alta? Bătrâna vorbea, întinzându-i creștinului din fața sa vasul plin cu mâncăruri.

Profesorul a scos o batistă, a apucat vasul cu aceasta, a luat lingura de lemn de pe vas, cu care, printr-o mișcare bruscă, a aruncat coliva la câine! Baba s-a schimbat total la față! A schimbat tonul vorbei și apropiindu-se amenințător,

- Pleacă de aici necuratule! Ia-ți bicicleta și du-te! Poți să fii dumneta curat pe mâini și pe bicicletă, dar ești murdar la suflet!...

A ieșit pe poartă cu pași rari, a schimbat batista de pe șeaua bicicletei și a plecat fără să mai spună nimic. În acest timp câinele se lungea pe bot de colivă.

Titina Nica ȚENE

Prima zi de școală

Era ultima vară când mă mai jucam fără grijă pentru că, din toamnă, mergeam la școală în clasa întâi. O neliniște amestecată cu tristețe mă cuprinsese. Bucuria dispăruse. Auzisem de la frații mei mai mari și de la copiii cu care mă jucam în țărâna din fața porții că dacă nu ști lecția, învățătoarea te bate cu nuiua, sau te pune la colțul clasei în genunchi pe coji de nuci.

Îmi părea rău că nu o să mai pot să mă bălăcesc, împreună cu găștele satului, în pârâul Beica. Doamne, ce mai iubeam acest firicel de apă tulbure! Deși aducea multe necazuri

oamenilor. Când era vară și cald, apa aducea răcoare. De acolo aduceau oamenii apa în găleți să ude grădinile. Noi, copiii, prindeam broaște și peștișori. Pe aceștia din urmă îi puneam în borcan și ne uitam la ei cum se joacă. Așa credeam noi, naivii, că se joacă, dar ei căutau libertatea. Toamna și primăvara, apa pârâului Beica se umfla și rupea podurile, iar oamenii de dincolo de apă rămâneau izolați de centrul satului, unde se aflau Cooperativa, Sfatul Popular și școala. Mama plângea că îi lua grădina de zarzavat și zicea că Beica parcă este Dunărea, noi nu știam ce este Dunărea dar ne bucuram că avem apă multă unde aruncam cu bețe și pietricele. Iarna îngheța apa și noi ne trăgeam pe gheață până ne rupeam opincile Ce știam noi?

A venit vremea să merg și eu la școală.eram așa "denevoie", cum zicea tata, că deși aveam șapte ani, arătam de patru. Eram oacheșă, slabă și mărunțică. Poate mama se bucura că sunt așa de mică că nu cumpăra multă stambă de sărbători pentru a-mi face rochie. Cu o zi înainte de prima zi de școală mama mi-a făcut o traistă de cânepă, mai mare decât mine, și disde-diminează m-a trimis la școală, dar nu înainte de a-mi da câteva sfaturi.

-Să zici și tu "bună ziua" la oameni când treci pe lângă ei!

Deși era șapte dimineța, eu strigam cât mă ținea gura:

-Bună ziua!

Nimeni nu-mi răspundea. Cine să bage în seamă un copil așa mic, mai ales că ei își spuneau "bună dimineța", că doar era dimineța.

Când am ajuns la școală, învățătoarea mea, doamna Păun, ne-a primit plictisită. Era aproape de pensionare și i se urâse de câte generații îi trecuseră prin mână. Ne-a aliniat frumos, doi câte doi, ne-a băgat în clasă. Și-a pus ochelarii pe nas și a început să strige catalogul.

Când a ajuns la mine, mă ridic speriată în picioare și zic:

-Prezent!

-Unde ești, fată?

-Aici, zic, ridicându-mă în vârful picioarelor. Banca fiind mai înaltă decât mine. Învățătoarea mi-a zărit doar nasul.

-Dar mică mai ești, fată! Zice învățătoarea cu un glas în care am simțit ironie și compătimire.

-Toată clasa a început să râdă de mine.Îmi jucau ochii în lacrimi. Abia am așteptat să se termine ziua aceea de școală și să mă duc acasă. Nu am mai dat bună ziua la nimeni. Eram supărată foc.M-am dus acasă ca glonțul.

-Unde îți este traista!m-a întrebat mama.

-La școală, de ce să o iau, mâine nu mă duc din nou?!

-Doamne..., ce năroadă ești! Păi nu trebuie să scri și să citești și acasă?!

-Nu trebuie! Zic eu.N-o să mai am timp să mă joc, îmi ajunge cât învăț în clasă.

-Lasă fata, zice tata, care era un om minunat, așa e în prima zi. Mâine o s-o aducă și...gata!

-Așa o înveți?! Dacă nu va ști carte, nu știu ce se va allege de ea, că nici de sapă nu e bună. Că e denevoie rău.

Seara am adormit greu cu gândul la ce voi face eu în viață, că așa era, de sapă nu eram bună, dar școala, după cum am văzut în prima zi, nu-mi plăcea deloc.

Caty URUCU

Vaslui, orașul cu mulți „soldați” dedicați culturii române

Puține locuri îmi sunt mai duios cunoscute ca acest ținut al Vasluiului, care nu-i la munte, nici la șes, dar se împărtășește de o neasemuită frumusețe”. (Nicolae Iorga)

Este luni, 4 august, o zi luminoasă și plină de bucurie pentru mine. Am în față o invitație pentru o dublă lansare de carte, la Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul”, din Vaslui. Invitația vine din partea doamnei educatoare, pe care am cunoscut-o pe rețelele literare de pe internet. N-am văzut-o în realitate, dar i-am urmărit

activitatea literară. Scrie de zeci de ani, ca mulți educatori, literatură pentru copii și nu numai. Cu un stil simplu, dar nu pueril, doamna Elena Mititelu este de apreciat, fiindcă a rămas în satul și în credința ei, ancorată în misiunea pentru care i-a încredințat-o Dumnezeu. Misiunea? Aceea de a transmite morală în toate acțiunile sale.

Plec spre Vaslui din București - Nord, să onorez invitația. Trenul anunță că a părăsit gara, iar eu stau confortabil, cu gândul la actul de cultură care mă așteaptă.

Am primit una dintre cărțile care se lansează, știu ce „Gânduri croșetate-n rânduri” a transmis Elena Mititelu cititorilor săi. Satira, umorul, morală, etica, estetica, educația religioasă, pe toate le exprimă într-un limbaj suav ori caustic, după cum cere mesajul.

Până la Vaslui am vreme să vorbesc cu mine însămi. Spre tristețea și rușinea mea, n-am prea vizitat Moldova. Îmi văd acum, cu ochii minții, părinții și educatorii, vorbindu-mi despre legenda Moldovei.

Se spune că prin secolul XIII, Dragoș, principele Maramureșului, un voievod vrednic și meșter la vânat, umbla cu ceata lui de viteji, trecând munții Carpați de la răsărit. Domnitorul Dragoș mai era însoțit și de cățelușa sa, Molda. Un zimbru a apărut în calea lor. Molda, cățelușa voievodului, a alergat după el, luptându-se pentru prada stăpânului său. Zimbrul, rănit de săgețile domnitorului a fugit mult prin pădure, refugiindu-se într-un râu învolburat și adânc. În toiul luptei, încolțit de oșteni, rănit de săgețile lor, zimbrul a fost ucis. Numai că Molda s-a înecat. Voievodul a numit acea apă învolburată – Moldova. A trecut râul spre răsărit și a descoperit un ținut pitoresc, bogat și locuit de oameni destoinici. Acolo, voievodul Dragoș a alungat tătarii răufăcători, care stricau liniștea localnicilor, acesta a fost rugat să rămână voievod și pe acest ținut. A numit acel ținut- Moldova, precum numele râului în care s-a înecat Molda. Așadar, Moldova s-a născut din sacrificiul suprem, din recunoștință și vitejie.

Trenul fuge odată cu gândurile mele și iată-mă la Vaslui. O gară proiectată de inginerul Anghel Saligny, distrusă de bombardamentul din timpul celui de al II lea război mondial, își prezintă silueta maiestuoasă de acum, spre a fi admirată.

A fost modernizată și redeschisă în anul 2013. Curată, cu aspect occidental, bine întreținută și lipsită de aurolacii, gara face cinste celor ce răspund și se ocupă de ea.

Sunt așteptată de fiica doamnei Elena Mititelu, doamna profesoară Isabela Luminița Mititelu, o doamnă frumoasă, brunetă, cu un chip încărcat de energie, din care nu lipsește blândețea. Ochii ei au ceva divin în privire, ce amintește de negura nopții, luminată de strălucirea stelelor. Părul negru, sănătos și bogat, îi întregeste frumusețea chipului. Este de o amabilitate spontană, care face parte din educația primară, este calculată, expeditivă, disciplinată. Cum poate fi așa de bine clădită și prin interior? Nu mă mir, este fiica unei educatoare și a unui profesor de matematică. Iată unul dintre roadele iubirii și muncii ei. Este însoțită de prietena sa, Cecilia Ghenghea, profesoară de Educație Fizică, o doamnă cu o statură athletică și o prezență impozantă, care mă primește cu amabilitate. Doamna conduce mașina cu o îndemânare care nu mă surprinde. A practicat handbalul mulți ani și, după cum știm, toți sportivii își formează o stăpânire de sine, care îl ajută în orice acțiune din viața lor.

Pornim spre casa doamnei Isabela - Luminița Mititelu, unde ne așteaptă binecuvântata cafea și nu numai, într-o casă în care domnește ordinea, aerul proaspăt, curățenia și bunul gust. Mă întrebă dacă n-aș fi bucuroasă să fac cunoștință cu orașul.

Pornim pe un traseu bine gândit. Primul loc pe care îl vizităm, la o distanță relativ mică de casa doamnei Luminița, este statuia ecvestră a lui Ștefan de la Podul Înalt. Ajungem. Ne oprim în fața mașinii să respirăm adânc, aerul curat al locului. Mă surprinde că doamna Luminița-Isabela, pare că-și schimbă ușor atitudinea. Mă întreb ce se întâmplă, dar aștept ca în următoarele secunde să mă dumiresc. Mă gândeam că în fața noastră trebuie să fie o biserică, pe care încă n-am văzut-o. Tânăra profesoară ridică ușor brațul drept, cu un gest pios, duce mâna spre inimă și privește, undeva în spatele meu, ca spre un altar.

-Aici este statuia marelui nostru Ștefan, îmi spune, pe un ton sincer, cu o admirație pe care am mai întâlnit-o doar la cei ce cred cu sfințenie în eroii neamului lor și își venerază istoria patriei. E sinceră tânăra profesoară, care nu mă

mai privește pe mine ci pe Ștefan cel Mare, Dumnezeul ei din această clipă. Mă întorc, să văd ce anume a emoționat-o. Între timp, îi aud vocea calmă, dar fermă și obișnuită să fie ascultată:

- Pe locul acela cu o ușoară vale, de dincolo de șosea, a avut loc vestita bătălie de la Podul Înalt, din 10 ianuarie 1457. În fața mea și în spatele dumneavoastră, este statuia lui Ștefan.

Mă întorc. Era la asfințit. Un cer albastru, împânzit de nori albi, ca spiritul celor ce s-au jertfit pe pământul acesta, în capătul multor scări tronează deasupra unui pedestal uriaș un monument spectaculos, din bronz, sculptat de Mircea Ștefănescu. Aici, pe teritoriul comunei, din localitatea Băcăoani, comuna Muntenii de Jos, se înfățișează acest splendid ansamblu statuar, înscris pe Lista monumentelor istorice din jud Vaslui, încă din anul 2015. Cu o înălțime de 6, 90 metri, cântărind peste 19 tone, pe un soclu de marmură de 8 metri, conține și un obelisc, fântâni și un amfiteatru. Înțeleg, din spusele doamnei Luminița Izabela Mititelu, că acesta a fost construit de curând. Toate aceste informații le aud, ca o bună ascultătoare, de la profesoara care mă însoțește. Poate că a mai spus și altceva, iar dacă a făcut-o, am s-o rog să mă ierte, fiindcă doar atât am mai auzit. Dintr-o dată, mi s-a părut că Ștefan a coborât de pe soclul statuii, alunecând printre norii argintii. Am închis ochii și i-am simțit prezența. Tropicul calului său lovea pământul cu strășnicia și graba unui conducător vrednic. Trece de mine, de șoseaua pe care o ignoră și merge printre oștenii săi. Îi aude luptându-se, îi vede murind, îi simte jertfindu-se pentru pământ, copii, viitorul și libertatea ținutului stăpânit de el și de vitejii săi. Tu, Ștefane, moldovean brav și nemuritor pentru

neamul nostru, fii binecuvântat în veci pentru jertfa ta, pentru bisericile construite după fiecare victorie, în cinstea eroilor tăi și ai noștri! Rămâi doar un timp alături de spiritele lor, dă-le binecuvântarea și dezlegarea morții întru sacrificiu lor, dar urcă-te înapoi, acolo unde îți este locul pe vecie!

O atingere ușoară a tinerei profesoare mă trezește din starea în care sunt. E timpul să mergem în altă parte. Îmi spune că Vasluiul este încărcat de istorie zbuciumată, dureroasă și glorioasă, iar noi trebuie să ne-o reamintim aici și acum, atât cât ne permite timpul.

Pornim spre un alt obiectiv de vizitat, pe care doamna profesoară Isabela - Luminița Mititelu l-a hotărât împreună cu prietena sa.

Pornim către centrul orașului, unde ne oprim în fața unei biserici. Din bulevard, i se văd doar cupolele și parte din turnuri construite din cărămidă roșie. Doamna profesoară îmi povestește cu priceperea și meticulozitatea unui istoric, precum că această biserică a fost ctitorită în anul 1490 de către Ștefan cel Mare. Este vorba despre Biserica Domneasca „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”. Construită pe locul unei biserici vechi din secolul al XIV-lea, se spune că, în secolul al XVII-lea, lăcașul era pictat la interior și exterior, în tehnica frescă. Biserica a fost reconstruită, de pe același plan, în 1820, de către Maria Cantacuzino. În 1894, Grigore Ioanid împodobește interiorul cu pictură murală. Modul în care se prezintă azi biserica, se datorează lucrărilor de restaurare din 1913-1930.

Deși a suferit multe intervenții moderne, biserica este un monument reprezentativ al arhitecturii din epoca lui Ștefan cel Mare. Este zidită din piatră și cărămidă, cu acoperiș de țiglă, are ornamente cu motiv solar, stema dezvoltată a Moldovei. Biserica deține bunuri de cult din sec. XVIII-XIX (icoane, argintărie și cărți religioase), precum și iconostasul, ulei pe lemn, sec. XIX. Pe fațada de vest găsim pisania în limba slavonă, dăltuită în piatra în anul 1490.

Privind la sculptura de pe ușa bisericii, admirând măiestria meșterilor, simt cum o mână delicată mă atinge. Mă întorc, gândind că poate cineva vrea să intre în biserică. Voiam să-i spun că, din nefericire pentru noi, lăcașul este închis. Dar, am fericirea să o văd în fața bisericii, poate ca un

semn divin, pe deosebita doamnă Elena Mititelu, poeta pentru care azi sunt aici. O minionă ”cu părul nins, cu ochii mici și calzi de duioșie”, cu nasul tocmai potrivit pentru forma feței pe care sprâncenele parcă au fost așezate de un pictor, ca să îmbrace elegant întreaga armonie a chipului. Riduri de expresie, buzele ușor subțiate, vorbesc despre semnele lăsate de trecerea timpului. Dar ce urme parfumate a lăsat această doamnă în lumea în care Dumnezeu a trimis-o cu un scop bine definit?! Generații de copii pe care eu îi numesc ”Copiii României mele ” au înțeles din cuvintele ei, din exemplul personal sau din comuniunea exemplară cu soțul său, că rolul și rostul lor în lume este cinstea, demnitatea, mândria de a fi un bun român și brav moldovean. Stă acum în fața mea, doamna care are trei copii ai săi, mândri „răzeși din moși-strămoși”. Născuți să-și apere libertatea, să iubească pacea, pământul, cunoașterea, mama, soția sau soțul, aceștia au adus pe lume alți pui de bravi moldoveni. Copiii ei nu-și încalcă nici cuvântul și nici demnitatea în fața nimănui. Însoțită de soțul ei, un domn potrivit pentru ea, cu ochii săi limpezi, de culoarea cerului, prin care parcă găsești ușoare reflexe ale jadului scăldat în mare, mă privește ca pe un oaspete, căruia abia așteaptă să-i pună pe masă pâinea și sarea Moldovei. Ca profesor de matematică, director al Școlii din Oșești, precum și al Căminului Cultural Oșești, coordonator de ansambluri artistice cu care a trecut de multe ori granițele țării, coordonator de numeroase activități școlare și extrașcolare, a pregătit generații multe de elevi. Mergem împreună să vizităm ce a mai rămas de văzut în curțile domnești.

Pășim cu sfială prin locurile din sfânta curte a acestei biserici, știind că pe aici, cândva a călcat Ștefan cel Mare, răzeșii săi, dar și dușmanii noștri, pe care măreția și sacrificiile Măriei Sale i-a obligat să-și schimbe planurile și drumurile. Atunci Europa dormea liniștită, știind că răzeșii lui Ștefan, muntenii lui Mihai și ai lui Mircea vegheau ca țările lor bogate să nu se teamă că oștile otomane vor ajunge până în inima Munților Scandinaviei.

Pe ușa unei anexe a bisericii, descoperim, pe un perete de la intrarea principală, un mozaic foarte reușit care-l reprezintă pe Ștefan însoțit de unul

dintre bravii săi oșteni.

Mă desprind greu de Curtea Domnească, dar mă împac imediat cu tristețea despărțirii, fiindcă ajung în fața Consiliului Județean, o construcție modernă, de o eleganță remarcabilă. În fața acestei clădiri, din nou apare Ștefan, o statuie din piatră care-i reprezintă măreția. Stă drept, veghind parcă la liniștea și siguranța întregului oraș. Din nou duc mâna la piept ca un semn de respect. Curând, mai am o surpriză: într-o piațetă, care înțeleg că este cunoscută ca zona Teatrului de Vară, se desfășoară un eveniment cultural internațional numit „Hora din străbuni” – ediția a IX a. Acesta se petrece în interiorul clădirii, dar un om cu mintea luminată și inima iubitoare, a hotărât ca imaginile de pe scenă să fie proiectate și în afara clădirii, pe un ecran imens. Privim amuțiți un grup de copii care prezintă câteva dansuri moldovenești. Costumele lor sunt diafane, mișcările artistice ale micuților sunt foarte bine coordonate, pline de expresivitate și eleganță. Viața care izbucnește ca un izvor din dansurile lor, îndeamnă câteva cupluri să-și manifeste bucuria de a-i privi pe micuți, de a trăi, încingând o horă pe platoul din fața Teatrului de Vară. Îi văd ca pe niște oameni care se bucură de viață și de muzica locurilor în care s-au născut. Sunt pașnici, așa cum au fost și răzeșii lui Ștefan, până ce năvăleau turcii sau tătarii. Frații moldovenilor care dansează sunt cei de la Pungești, care au făcut revolta împotriva celor ce au aprobat (foarte probabil pe ascuns) permisul de construcție a sondelor de exploatare a gazelor de șist. Vitejii acestor locuri s-au alăturat masei de oameni care au venit îmbrăcați în costumele răzeșilor de altădată, călare pe caii lor semeți. Atunci răzeșii erau conduși de Ștefan al lor și al nostru, care se afla în fața oștirii sale. De data aceasta, din păcate, urmașii lor au avut un Primul Ministru care a fost împotriva propriului popor, susținând obținerea gazelor printr-un procedeu care dăunează foarte mult mediului.

O lacrimă mi se prelinge, de dragul răzeșilor, dar și din compasiune pentru mândrii moldoveni, îngenunchiați de propria conducere și de trădătorii țării. O șterg discret, nu pentru că mi-e rușine, ci pentru că am venit aici să-mi bucur poeta care m-a invitat, nu pentru a deplânge starea de fapt a țării mele.

Plecăm, la cererea mea, din locul care mi-a amintit de vrednicia și dârzenia moldovenilor și pornim pe străzile largi, cochete și încărcate de istorie ale orașului. Aflu din nou de la tânăra profesoară, că în anii interbelici, s-a modernizat Grădina Publică Copou, formându-se treptat un cartier nou.

Trecem, în drum spre casă, pe lângă școli, grădinițe, fosta casa Mavrocordat, devenită mai târziu Palatul Copiilor, unde acum se desfășoară activități culturale. În Școala de Fete, astăzi Școala Gimnazială M. Eminescu, a învățat domnul Mititelu, într-o altă școală, aproape de o biserică, predă acum fiica lor. În fața unei clădiri de referință a orașului, văd statuia lui Dimitrie Cantemir.

A venit noaptea și oboseala își spune cuvântul. Ne îndreptăm spre casă, fiindcă mâine este evenimentul pentru care sunt prezentă aici.

(Va urma)

GHEORGHE CONSTANTIN NISTOROIU

MUNTELE și MAREA

(partea I-a)

*„Dintru pruncia lumii, Himalaia,
țâșnind din pieptul sfâșiat al Pământului,
și-ai azvârlit din munte-n munte vâlvătaia
sfruntării împotriva soarelui!”*

(Rabindranath Tagore – Himalaia)

**„În ce borangic strălucitor își preschimbă
uneori Marea apele.
Mângâioasă în suflet, gingășia culorilor ei te
pătrunde
cu atâta subînțelesuri de cântec.”
(Ieroschim. Daniil – Sandu Tudor)**

Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Fiul lui Dumnezeu, al Fecioarei Maria și al Daciei Mari, amintindu-ne astfel de profetica expresie a lui Eminescu: **„HRISTOS – REGELE DACIEI!”**, scrisă pe nisip în curtea sanatorului Șuțu, înainte de a fi omorât la augusta „cerere”, ne-a înfrățit permanent cu Activitatea Sa mesianică, având ca amfiteatru **Muntele**, iar ca agoră **Marea**, prin înțelepciunea **Predicii de pe Munte**, semănând în sufletele curate ale Aleșilor și urmașilor urmașilor lor cele **9 Fericiți**, și alte sfaturi folositoare omului pentru desăvârșirea sa. „De aceea, oricine aude aceste cuvinte ale Mele și le împlinește asemenea-se-va bărbatului înțelept care a clădit casa lui pe stâncă.” (Matei 7,24)

A ospătat mulțimea prin minunile înmulțirii pâinilor și a peștilor sus pe munte, prevenindu-și Ucenicii prin întâia și a doua vestire a Patimilor: „Zicând că Fiul Omului trebuie să pătimească multe și să fie defăimat de către bătrâni și de către arhieriei și de către cărturari și să fie omorât, iar a treia zi să învieze. Și zicea către toți: „Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-Mi urmeze Mie!” (Luca 9, 22-23), apoi umblând pe mare ca pe uscat, și deși le-a grăit: „Eu sunt; nu vă temeți!” (Ioan 6, 20), Petru L-a luat drept o nălucă și cere o dovadă a divinității Lui.

Domnul i-a dat-o spunându-i să pășească pe valuri într-o întâmpinare Sa. Petru inițial merge, dar repede îndoiala nălucirii îl scufundă. „Scufundarea lui Petru în îndoială, mărturisește marele Avva, Sfântul Arsenie Boca, din cauza evidenței potrivnice ne învață virtutea credinței: să crezi în chemarea lui Iisus, împotriva mării. Ține sufletul tău liniștit întru Dumnezeu, împotriva talazurilor evidenței, împotriva mării acestei vieți.” (Părintele Sfânt Arsenie Boca, *Se umplu măsurile și se plinesc vremile*, Ed. „Credința strămoșească”, 2013). După ce le-a spus și tălmăcit parabola Semănătorului, într-una

din zile era pe Mare, în corabie și a adormit în vreme ce s-a iscat din senin o furtună gata să înghită corabia cu ucenici cu tot, care înspăimântați L-au sculat pe Învățătorul a toate: „Învățătorule, Învățătorule, pierim. Iar El, sculându-Se a certat vântul și valul apei și ele au încetat și s-a făcut liniște. Și le-a zis: Unde este credința voastră?” (Luca 8, 24,25); a urcat pe Muntele Tabor, Schimbându-Se la față înaintea Ucenicilor. „Și veșmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada... Și li s-a arătat Ilie împreună cu Moise și vorbeau cu Iisus... Și s-a făcut un nor care îi umbrea, iar un glas din nor a venit zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultați!” (Marcu 8,3,7)

Muntele este un aristocrat prin excelență purtând permanent în toate Anotimpurile anului un veșmânt princiar, un sceptru regal și o efigie imperială veșnică. Prin dănuirea sa impune curaj, răbdare, sacralitate, moralitate, asceză, misticism, sihăstrie, filocalie, artă, poezie, înțelepciune.

Muntele este statornic, aspru, erudit, autoritar ca un Maestru chinez de Arte marțiale și strălucitor ca un Magistru valah, care își exprimă clar misticismul isihasmului carpatin.

Nu este familiar ca Marea, dar temerarii care-l provoacă și reușesc să se impună prin disciplină, ascultare, sportivitate spartană, admirație artistică, eroism chiar îi devin Discipoli.

„Pe vârful muntelui. Minunate privești. Frumoase sunt zidirile lui Dumnezeu! Privesc de jur împrejur și nu știu la ce să mă uit întâi și ce să admir mai mult. La bătrânul Ceahlău care se pierde sub zare și se înalță impunător spre cer cu spinarea sa albă de zăpadă și cu vârful său ascuțit, sau spre celelalte creste de munți pline de păduri de fag sau brad care mă înconjoară ca niște valuri cenușii și uriașe de mare înfuriată.” (Mi-e Dor de Cer – Viața Părintelui Ioanichie Bălan, Ed. Mănăstirea Sihăstria-2010)

Când Soarele își revarsă cu mărinimie din înaltul Cerului binețele sale îmbujorate peste statornicia Muntelui astâmpărând răcoarea vântului, vârful brazilor și firele de iarbă de la poalele lui se reflectă în salutul matinal, iar când astrul își pune marama azurului, pădurea pare o măreață catedrală, dreaptă și înaltă, care cu vârfurile – turla sprijină încântătoare Cerul.

„Brazii bătrâni săgetează cea din urmă pânză de lumină a cerului, cu aceeași sete acum, în apus, ca și mâine, în aurora dimineții. Brazii sunt frații tăi, omule înaripat.” (idem.)

Asemeni Fiului ei, Maica Domnului – Fecioara Maria este ocrotitoarea Muntelui și a Mării. Muntele a fost și este ctitorie, sălaș de taină, de rugă, de cult al călugărilor, monahiilor, sihaștrilor, schimnicilor din vremuri imemorabile și totodată Cetate de apărare și de luptă pentru viețuirea, supraviețuirea Vetrei străbune a Neamului, izvor de inspirație lirică, folclorică, prozaică, artistică pentru cei care vor cânta frumusețile naturii, ale omului, ale Patriei.

Maica Domnului și-a ales un munte anume, care să o reprezinte pe pământ, prin slujire, iubire și jertfire, **Sfântul Munte Athos**, pe care l-a afierosit ca o Catedrală a călugărilor și pustnicilor, dar sub oblăduirea Ei intră toți Munții care aduc slujire și slăvire Fiului Ei și Tatălui ceresc.

Muntele Athos a ieșit prin bunăvoirea lui Dumnezeu din pântecul Mării Egee, așezându-se ca un șirag muntos, ca o peninsulă lipită de pământul trac al vechii Elade, în undiri tainice, sub bolta nemărginită a cerului de un albastru strălucitor, brodat cu mari petale albe de nori. „*Ai spune nu știu ce împietrită inimă, care iese feciorelnic din fără fundurile mării egeice.*” (Ieroschimonahul Daniil Tudor – Sandu Tudor, *Scrieri I*, Christiana, București, 1999)

Muntele Athos a devenit prin ocrotirea Maicii Domnului, prin slujirea monahilor, pustnicilor, dar și prin darul marilor Voievozi daco-români, **TABORUL ORTODOXIEI** biruitoare. Acest munte sfânt este un jertfelnic permanent al Mântuitorului Hristos, în care nu a încetat niciodată dumnezeiasca Liturghie zilnică, și rugăciunea de ocrotire și mulțumire adusă Maicii Domnului. „*Astfel Muntele Athos este astăzi icoana cea mai fidelă a unității apostolice a Bisericii Ortodoxe.*” (Ioanichie Bălan, *Pelerinaj la Muntele Athos*, Ed. Mănăstirea Sihăstria – 2005)

„*Bura egeică a apelor, grea de lumina nelămurită încă, ca o păclă ușoară și caldă, se ridică în față și pune taină și gingășie peste Muntele Sfânt, o taină de Orient liniștitoare și*

largă. Măreția aceasta curăță sufletul, se revarsă darnică ca o apă nevăzută de botez duhovnicesc. Pâcla se irizează străvezie. Culoarele în curgerea lor de izvoare din ziua născândă cântă toată psaltirea cerurilor, în isonul apelor aci smaraldice, aci zamfirii, aci de purpură.” (Ieroschim.Daniil Tudor)

În egală măsură **Fecioara Maria – Crăiasa Cerului și a Pământului**, cum frumos și inspirat a numit-o Luceafărul nostru liric Mihail Eminescu este și ocrotitoarea Mărilor și în mod expres a Mării Albastre, în care s-au oglindit victoriile strălucitoare Regine Tomirys, faima Academiei de Tomis cu ilustrii ei dascăli, a regelui Decebal, binecuvântarea Apostolului Andrei, slovele exilatului poet Ovidius, ale regelui Cotys I, înțelepciunea marelui Avva – Sfântul Arsenie Papacioc, jertfa plină de smerenie și dragoste a Arhiepiscopului de Tomis – Teodosie Petrescu, ținut care dă statornicie, continuitate și dăinuire nemuritoare noastre Vetre străbune.

Cerul nemărginit de deasupra noastră își întinde cupola albastră ca o Mare cu brațele întinse spre necuprinsul sufletului meu. Luntrile norilor sidefii plutesc spre toate zările, rătăcitoare zboruri de pescăruș înspre Dacia – Grădina Maicii Domnului. Un țarm primitiv se înfiripează purtând brăuri mari tricolore. Sclipirile verzi în undirile albastre răsar, precum ochii Fecioarei Maria în privirile curate ale valahilor hristofori. Munți de nori ca de peruzea se ridică de după dealurile verzi princiare și supun Soarele – monarh care, privește copleșit încă marea de azur a cerului, dând impresia schimbării Icoanei Patriei dragi – ROMÂNIA, într-o Biserică cu vitralii sublim colorate. Cerul albastru liniștit ne apare ca o Mare plutitoare de ape verzi-albăstrui.

Arcul cerului s-a frânt peste Muntele carpatin întinzându-se ca o Arcă pe Marea Albastră. Vântul calduț își resfiră simfonia peste orologiul vremii în cântul de albastru șoptit al astrelor. Jos în inima revărsărilor marine, pe întinsul nestatornic al apelor Mării, în oglindirea verde-albastră a cerului, joacă alte valuri – valuri, stoluri de Albatroși și Rândunele de mare. Sufletul mi se înalță verde – munte peste inima – mare albastră.

Se povestește că **ALICONUL** este o pasăre de mare, care își depune ouăle în spuma mării, în acel loc fragil dintre ape și uscat. Un val mai rebel ar putea distruge cuibul, dar marea este ținută pe loc 14 zile până la împlinirea tainei rodului. Aliconul stă 7 zile pe ouă, iar în celelalte 7 zile puișorii ieșiți prind puteri de zbor. Marea e liniștită vreme de 14 zile, perioadă când pescarii cu experiență o pornesc liniștiți în larg. Așadar, Marea e ținută în priveghi pentru Alicon.

Veșmântul de suveran al împăratului, **PORFIRA**, este alcătuit din lâna de aur ce se află pe un pește din adâncul oceanului, numit **ZEFI**. Această lâna de aur, țesută, este apoi scăldată în sângele altui pește, **ZAGRENUL**. Culoarea aceasta auriu-purpurie nu se poate decolora niciodată. Cei doi pești Zefi și Zagrenul ies la suprafața apei, atunci când pe cer apare steaua nașterii unui nou împărat și se oferă astfel celor porniți în căutare în vederea făuririi veșmântului împărătesc. (Ioan Alexandru, *Natura în Hexaimeron* în „Iubirea de Patrie” – 1978)

Mântuitorul Iisus Hristos poate fi asemănat cu un Munte înalt dumnezeiesc în Altarul căruia toate ființele aduc mulțumire și cântare Domnului într-o strălucitoare simfonie a naturii, ca o Liturghie cosmică, fiindcă, „*Tu ești Viața și Cuvântul, frumusețea tuturor făpturilor vii și neînsuflăte, Tu ești culoarea și mireasma plantelor, Tu ești respirația tuturor ființelor organice și anorganice, fiindcă Tu pricinuești rodirea, hrănirea în plante, în arbori și arbuști!*”, după Sfântul Ioan de Kronstadt, iar pe Fecioara Maria cu o necuprinsă Mare divină unde sălășluiesc tot felul de viețuitoare, care îi aduc laudă pură, „*peștii, toate viețuitoarele din ape, mările...*”

De atâtea ori Muntele înalt iese din pânțele roditor al Mării și tot de atâtea ori Muntele se afundă în adâncuri scoțând Marea la suprafață spre încântarea tuturor oamenilor.

Bunătatea e Marea albastră a unui suflet ales, iar curățenia inimii e un Munte foarte înalt!

Fecioara Maria – Maica Domnului e Patroana Marinei Române din vremuri străvechi. „*Exemplul Maicii Domnului – de curățenie, smerenie, demnitate și credință – este păstrat în inima fiecărui marinar român, oriunde s-ar afla pe meleagurile Terrei și pe întinsele ape ale lumii*

întregi. Maica Domnului, Patroana Marinei Române, este aceea care face legătura între om și Dumnezeu, când el se află pe mare, pe uscat sau în aer.” (Comandor prof. univ. dr. Jipa Rotaru, *Ceremonialuri Religioase în Marina Română*, în *Armata și Biserica*, București – 1996)

CÂNTEC DE MUNTE

„*Cu bradul mă absoarbe-naltul cer/ Și cânt cu scorbura când vântul bate,/ Dorm cu tăcerile-n singurătate/ Și cu ecoul pe coclauri pier.// Mă-mprăști cu lumina ce se pierde/ Strivită prin frunzarele de sus/ În codrul ce din zori până-n apus/ Miroase-a putred și miroase-a verde.// Cu piscul razim nori de fruntea mea/ Și zac în văi cu florile deavalma,/ Cu ramurile-ntind spre boltă palma/ Să legăn păsări, ca-ntr-un cuib, în ea.// Ferigă ce te zbați fără-alinare,/ Eu vreau pe stânci cu mușchiul să rămân,/ Dar cu izvoarele m-adun și mân/ Cu ele către mare, către mare.*” (Nichifor Crainic, *Poezii Alese 1914-1944*, Ed. „Roza Vînturilor”, București-1990) + Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul și Sf.Mc. Ilie Lăcătușu

Ivona POPESCU

Relevmentul iluziei

Șoseaua șerpuiește alene la stânga, apoi cotește brusc către dreapta, proiectând locul în care trăiesc de o viață, sau poate de o secundă. Strada pietruită este umbrită de tei înalți și bătrâni de când facerea lumii. Praful plutește într-o liniște de invidiat în acest loc și nimeni nu pare deranjat de acest lucru.

La ultimul etaj al clădirii vechi din capătul străzii, se află apartamentul meu. O cameră simplă, văruiată în alb și un birou înghesuit, la care tronează o mașină de scris moștenită de la bunicul. Piesa de rezistență este terasa în care-mi petrec cea mai mare parte a timpului, croșetând gânduri negre pe o pânză de păianjen a unei secunde încremenite în timp.

Oamenii planează pe pavajul uscat de soarele arzător de august ca și când ar fi molecule de substanțe volatile. Inerți, își plimbă pasul agale, fără a sufla un cuvânt. Nimeni nu privește pe nimeni. Nimeni nu vorbește cu nimeni. Pare că timpul nici nu există în acest loc.

Pe sub oraș există coridoare de lumină. Nimeni nu știe, doar eu le văd din când în când. Atunci păsările care nu au învățat să zboare, se plimbă agale cu amintirile mele, purtându-mi numele în plisc. Uneori îmi șoptesc secrete și povești despre o altă lume, din care eu nu fac parte. Ancora existenței mele s-a pierdut la ultima furtună, producând deriva clipelor trecute.

Am trecut pe lângă piața cu flori violet – ele nu miros, însă oamenii le cumpără cu lacrimi și speranță. O bătrână mi-a zis, în treacăt, că m-a văzut trecând pe acolo în fiecare dimineață. Nu am fost nicicând acolo, tocmai pentru că nu doresc să-mi vând lacrimile, dar mai ales, speranța. Nu i-am răspuns, doar i-am zâmbit, așa cum o faci când vrei ca nimeni să nu te întrebe dacă ești bine. Totul a devenit deosebit de scump, iar banii, ei bine, banii nu mai au nicio valoare. Au dispărut o dată cu timpul. Totul este suspendat într-un univers paralel sau doar o bulă atemporală.

Cred că am uitat cu desăvârșire motivul venirii pe acest pământ și care era scopul nostru înainte de metamorfoză. Țeluri, aspirații, vise – toate s-au contopit cu pământul, date uitării de parcă nu ar fi existat nicicând. Comunicarea a fost redusă la minim. Nu ne mai interesează de nimeni și nimic. Gândurile au luat o pauză pentru moment, dar oare pentru toți oamenii este așa? Oare toți se simt așa cum mă simt eu?

Acum o săptămână, sau poate o zi, sau chiar o oră, am făcut cunoștință cu umbrele din casă. Ne-am întreținut în lungi și duioase conversații. Mărturisesc că mi-au lipsit. Nu aș putea spune cât au durat și dacă se vor mai

repetă. Culorile s-au întrecut într-un dulce dans al abandonului, repetând versuri line, făcând ca totul să aibă din nou un sens. Mă numesc Kasia – sau cel puțin așa mi-a zis ecoul oglinzii sparte din colțul camerei mele. Ea nu-mi mai reflectă chipul așa cum o făcea odinioară.

Stăpânul mă cheamă din priviri, dar nu rostește cuvinte. Totuși, simt cum îi curge porunca prin vine. Când mă trezesc lângă el în patul acoperit cu falduri albe, este la fel de rece, de tăcut, de inert. Are pielea arsă pe alocuri, ca și cum ar fi fost prezent la asediarea bibliotecii. Privirea lui topește destine, iar atunci știu că trebuie să uit, să rup amintirile pergament cu pergament și să le transform în scrum.

Nu privi înapoi, îmi șoptește uneori. Cuvintele lui au intensitatea flăcării pe piele. Nu îndrăznesc să-l privesc sau să-l provoc. Sunetul vocii lui este un privilegiu și sunt recunoscătoare că, din când în când, îmi amintește că are și o latură umană.

Abisul a fost dezlănțuit. În general sunt un prizonier tăcut, fără pretenții, și fără ca măcar să ridic capul din pământ. Cu toate acestea, o clipă de neatenție a fost suficientă pentru a trezi nemulțumirea stăpânului nemilos. Giulgiul negru, transparent, pe alocuri franjurat, îmi îmbracă trupul slab în cel mai sumar mod posibil. Sângele roșu-rubiniu curge din rănille adânci lăsate în urmă de biciul dreptății. Vorbele spuse, fără să vreau, m-au costat scump. L-am privit în timp ce și îmbrăca costumul de falsă modestie, iluzie și neant. Apoi am îndrăznit să-i adresez o întrebare. Tunete și fulgere au străpuns cerul. Apoi încetișor, liniștea a pus stăpânire pe tot. Am adormit sau poate am leșinat. Cine știe? Poate chiar am trecut în neînțelegere?

Când am deschis ochii, totul părea că a prins viață. Umbrele dispăruseră. La fel și terasa, teii, piața violet și stăpânul nemilos. Numele meu – sau cel care-mi fusese atribuit – părea să nu-mi aparțină.

Tot ce am putut vedea era un ceas stricat, aruncat în iarbă, cu acele oprite la un timp care n-a existat niciodată. Atunci am înțeles. Lumea mea era doar o mare care desparte visul de realitate și imaginația de nebunie. Iar eu... sunt doar un marinar, pierdut în derivă, într-un text pe care nimeni nu-l mai citește.

**DIN CREAȚIILE TINERILOR CREATORI
PREMIAȚI LA FESTIVALUL - CONCURS
DE CREAȚIE LITERARĂ BOGDANIA**

STURZA ILINCA-MARIA

Data nașterii: 17.08.2008

Profesie: elevă în clasa a X-a la Colegiul Național „Ștefan cel Mare”, Tg. Neamț, jud. Neamț.

A avut prilejul să-și exprime dragostea pentru literatură prin publicarea unor poezii în diferite reviste școlare locale și antologii ale Muzeului Național al Literaturii, Iași (Poveștile de la Bojdeucă, XXIV, cu proza scurtă Jurnalul lui M.S. – 2022, Poveștile de la Bojdeucă, XXV, cu proza scurtă Pas cu pas – 2023).

A obținut în fiecare an premii la Olimpiada Națională de Limba și Literatura Română și Olimpiada – Lectura ca abilitate de viață, etapele județene, unde pasiunea sa pentru literatură și imaginația se împletesc perfect. Este pasionată și de științele exacte, în special de matematică și fizică, urmând profilul matematică-informatică. Literatura și scrisul au avut, însă, mereu un loc special în inima ei.

În 2024 i-a fost publicată în DACIA LITERARĂ proza scurtă Val de amintiri, în urma obținerii Premiului I, la categoria adolescenți, Concursul Național „Ion Creangă”, de creație literară, organizat de Muzeul Național al Literaturii, Iași (2024).

De asemenea, a publicat proză scurtă și poezie în revistele OAZA DE CULTURĂ, ASTRALIS,

AMURG SENTIMENTAL, CONTRAST LITERAR, DESTINE LITERARE și în antologia LUMINI POETICE, ediția 2025.

Premii obținute pentru activitatea literară:

Premiul I la Concursul Național de creație literară „Vara visurilor mele”, ediția XXIII-a, 2025, organizat de revista „Amurg sentimental”, București

Mențiune și Premiu special din partea editurii „Ardealul” din Tg. Mureș la Concursul Național de creație literară, artă plastică, traducere și recitare de poezie - „Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor!”, Sebeș, Lanțrăm, 2025 (poezie, categoria elevi)

Premiul I județean și titlul de calificat(ă) la etapa națională, la Concursul Național Tinere Condeie, aprilie 2024

Premiul al III-lea, Concursul Național „Ion Creangă”, categoria copii (2023).

Premiul al III-lea, Concursul Național „Mihail Sadoveanu”, de creație literară (2022) și altele.

Premiul I la Festivalul-concurs internațional de creație literară **Bogdania**, ediția a XIV-a, **anul 2025**, secțiunea proză scurtă.

Caută-mă...în Carul Mare

Motto: „Lumina nu vine din lumină, ci din întuneric.” – Mircea Eliade

—Mami, îmi spui o poveste?

—Desigur, dragul meu. Dar de data aceasta nu o să-ți spun un basm cu prinți și prințese, dintr-una dintre cărțile noastre preferate, ci o poveste scrisă de mine în adolescență despre o fetiță și o zi care a rămas întipărită în mintea ei toată viața.

Femeia deschise sertarul cu amintiri din dormitorul său și scotoci o vreme printre albume vechi și fragmente de trecut. Într-un final, scoase un caiet cu copertile decolorate și marginile îngălbenite de timp. Literale jucăușe erau neatinsse de degetele grele ale lui Cronos. Erau scrise cu stiloul cu care își așternuse toate gândurile pe hârtie în adolescență sub formă de versuri sau povești. Cerneala încă avea parfum de copilărie și păstra tăcută toate secretele fetei de-odinioară.

—E o poveste tristă?

—Nu. E o poveste foarte frumoasă... Atât de frumoasă încât doare puțin s-o povestești, dar mai tare ar dura să nu fie rostită niciodată. E o poveste...specială.

A fost o dată ca niciodată...o fetiță ce-l iubea foarte mult pe tatăl său. Într-o dimineață de primăvară, el i-a spus că aceea avea să fie ziua lor – ziua în care aveau să fie doar ei doi și un rucsac plin cu provizii și povești pe o pătură în locul lor favorit – lacul din apropierea casei.

Cerul era pictat într-o nuanță de albastru care nu semăna cu niciuna din câte văzuse fetița până atunci și cum nu avea să mai vadă în niciuna dintre primăverile pe care le-a petrecut pe pământ. Nori de vată de zahăr se topeau sub razele soarelui blând și avioane de hârtie zburau printre ei, purtând cu ele vise inocente și zâmbete sincere.

Tatăl îi împletea două codițe în fața oglinzii mari din hol în timp ce fredonau melodia lor preferată. Fetița avea niște ochi atât de limpezi încât puteai să-i privești sufletul prin ei și un zâmbet timid, plin de speranță și inocență. Tatăl ei avea un trup firav, era palid și avea cearcăne și riduri foarte adânci. Dar... fetița nu observa asta la vârsta de opt ani, ea vedea în ochii lui albaștri doar un munte de iubire necondiționată și blândețe. Pentru ea, tatăl ei era cel mai bun și cel mai frumos om din lume.

Au luat bicicletele din garaj și au plecat spre lacul lor. S-au așezat pe un petic de iarbă și au privit lacul ce oglindea cerul albastru. Păsările scriau pe portativul cerului o melodie eternă, iar fluturi albi desenau cercuri de tăcere deasupra apei cu aripile lor fragile. Una dintre acele minuni tăcute se așază pe mâna fetiței.

—Tati, ai văzut? M-a ales!, spuse fetița plină de entuziasm.

Tatăl zâmbi:

—Da, fata mea. Te-a ales...pentru că fluturii recunosc sufletele celor care nu le frâng aripile.

Cu degetele tremurânde, tatăl îi împleti fetiței o coroniță din flori, o așază cu grijă pe capul acesteia, o cuprinse cu toată dragostea și îi șopti:

—Tu ești mai frumoasă decât prințesele din basme. Ele au nevoie de coronițe, rochii lungi și castele ca să strălucească, dar tu nu ai nevoie de

nimic din toate astea ca să strălucești. Tu porți o lumină atât de puternică în sufletul tău încât nicio umbră n-o va putea stinge...să nu uiți niciodată asta.

Bărbatului îi plăcea să inventeze pentru fetița lui tot felul de jocuri și de povești și iubea să o vadă zâmbind. Scoase un bloc de desen și un set de creioane colorate din rucsac și începu să traseze cu un creion roșu o linie ce prindea forma unei inimi, spunând: *În inima asta am ascuns toată iubirea mea pentru tine.* Apoi, desenă cu albastru două aripi de înger și adăugă:

—Singura ta limită să fie cerul, fetița mea. Să-l privești ori de câte ori ți se va face dor de mine. Pune-ți aripile și zboară cât de departe te poartă visul!

Fetița avea să înțeleagă ani mai târziu vorbele tatălui ei, când viața avea să-i dezvăluie drumuri anevoioase. Ecoul cuvintelor lui avea să-i răsune în minte de fiecare dată când avea să se rătăcească printre valuri de incertitudine.

Plecară spre casă pe biciclete după o după-amiază foarte frumoasă petrecută pe malul lacului lor. O mână nevăzută picta pe pânza cerului cel mai frumos amurg. Soarele ardea tăcut în timp ce contururile realității se estompau în nuanțe diverse de roșu și portocaliu. Era precum o rană însângărată ce se topea pe linia orizontului.

În noaptea aceea, au urcat pe acoperișul casei, așa cum făceau de fiecare dată când cerul era clar. Tatăl adusese telescopul din garaj ca să privească punctele luminoase ca niște licurici de pe bolta cerului.

— Fiecare om are o stea în care îi este scris destinul, îi spuse tatăl în timp ce monta telescopul.

—Și care sunt stelele noastre, tată?, îl întrebă fata privind prin lentila telescopului spre bolta cerului.

—Sunt acolo, una lângă cealaltă, în Carul Mare, îi zise tatăl, arătându-i cele mai strălucitoare stele din Carul Mare.

—Dar...de ce se numește Carul Mare?, îl întrebă fata, privind spre stelele indicate de tatăl ei.

—...deoarece *cară* doruri veșnice, iubiri ce nu mor niciodată, promisiuni rostite în șoaptă, clipe ce nu au fost trăite încă sau care nu vor fi trăite niciodată sau cele mai prețioase amintiri, vise și

speranțe... Tot ceea ce e prea frumos, prea sincer, prea mare ca să poată fi exprimat în cuvinte. Tot ceea ce se simte din toată inima..., îi răspunse tatăl în timp ce o cuprinse cu toată dragostea.

—Dacă într-o zi mă vei striga și nu voi veni, caută-mă...în Carul Mare. Acolo voi fi mereu lângă tine, adaugă tatăl cu ochii înlăcrimați.

Ziua aceea avea să vină mai curând decât s-ar fi așteptat...

Minutele de pe ceasul de la mâna tatălui ei nu mai alergau, ci stăteau cumiți în cadranul metalic al acestuia, căci nu se mai grăbeau nicăieri. Și...totuși, timpul se scurgea din clepsidra lui Cronos cu o viteză inimaginabilă. Fiecare poveste, fiecare zâmbet, fiecare îmbrățișare, fiecare joc, fiecare privire era învăluită într-un parfum cu miros de *prea repede*. Ziua aceea era suspendată între efemer și etern. Ea încerca din răspuseri să se scrie pe lista eternității, însă rămăsese fără cerneală și izbuti să atingă veșnicia doar în sufletul fetiței. În sufletul ei, ziua aceea e nemuritoare...

— Mami, dar tu ai cunoscut-o pe fetița aceasta?

— Am cunoscut-o cândva...

— Și... unde este ea acum?

— O văd de fiecare când mă uit în oglindă, dragul meu.

—Asta înseamnă că...tu ești fetița din poveste?

—Am fost...iar tatăl fetiței a fost bunicul tău...

—Mamă, vreau și eu să-l văd pe bunicul.

—Haide să-l căutăm în Carul Mare!

LĂCĂTUȘU MARIANA DENISA

Motto - „Scrisul nu este ceea ce fac, este ceea ce sunt. Cuvintele sunt refugiul în care mă regăsesc.”

Vârsta: 24 de ani

Ocupația: Contabilă în București

Activitatea literară: scrie proză, poezie, monologuri și texte dramatice de la vârsta de 13 ani. A publicat constant în mediul online (rețele sociale, bloguri personale sau forumuri literare).

Premiul I la Festivalul-concurs internațional de creație literară **Bogdania**, ediția a XIV-a, **anul 2025**, secțiunea Eseu.

Când răsar absențe dincolo de uitare

Timpul trece. Mereu a trecut. Dar eu am trăit ca și cum aș fi fost nemuritoare, ca și cum oamenii dragi ar fi fost alături, mereu și pentru totdeauna. Am amânat îmbrățișările, cuvintele, clipele. Am trăit în iluzia unui „mâine” care să-mi ofere speranță. Dar acel „mâine” nu a mai venit. Azi mă trezesc cu goluri imense în suflet, cu absențe care mușcă și ard mai tare decât orice rană vie.

Pierderea nu se măsoară doar în lipsa trupului, ci în tăcerea care invadează fiecare colț al ființei. Când cineva drag pleacă, lumea nu se oprește. Soarele răsare, oamenii râd, viața continuă, iar eu rămân prizonieră în timpul care s-a frânt. Fiecare secundă fără ei e un ciob ascuțit în inimă, fiecare amintire care mă izbește e o durere ce se adâncește, iar glasul lor, acum mut, e o rană care nu se vindecă.

Durerea asta devine o sentință fără sfârșit, o cicatrice adâncă ce sfâșie tăcut, un urlat surd ce răsună în abisul întunecat al sufletului, unde nu mai pătrunde nicio rază de speranță. Mă trezesc în miezul nopții, cu lacrimi care ard și nu mai pot fi oprite, strângând în brațe un gol rece, un aer rece care nu se va mai umple niciodată. Prezența lor — o umbră ce mă urmărește fără milă, o absență care mă sfâșie și mă înghite cu fiecare bătaie a inimii. Cu o cruzime nemiloasă, înțeleg că nimic nu va putea umple niciodată acel abis lăsat în urmă — nici cuvintele nespuse, nici îmbrățișările ratate, nici timpul pierdut pe care nu îl pot înapoia.

Oamenii pe care i-am iubit dispar definitiv, lăsând în urmă doar ecoul amintirilor care dor ca otravă, umbre ce întunecă tot ce mai rămâne din mine. Și eu, rățăcită și zdrobită, mă plimb prin labirintul acestor absențe, cu inima sfâșiată, încercând zadarnic să apuc ce timpul mi-a smuls cu brutalitate din mâini.

Singurul lucru care mă ține încă în viață este această speranță amară, o flacără palidă și tremurândă, că într-o zi voi învăța să port această tortură — să ascund durerea ca pe o haină grea în colțurile întunecate ale sufletului, chiar dacă fiecare bătaie a inimii mă sfâșie de durere. Dar până atunci, fiecare răsărit fără ei e o tortură insuportabilă, fiecare tăcere — un ecou al singurătății mele adânci, iar fiecare suflare — o lacrimă mută, un strigăt în gol către cei care nu

mai sunt, către cei care au fost smulși fără milă din viața mea.

Durerea mută mă înțepă când mă aștept mai puțin: când văd o fotografie prăfuită, când simt mirosul lor în haine uitate pe scaun, când aud o melodie care ne lega. Atunci, totul se prăbușește. Dorul se transformă într-o rană deschisă, iar sufletul meu plânge în tăcere, incapabil să ceară ajutor, să se arate lumii. Câte cuvinte nespuse, câte iubiri neexprimate s-au risipit în vânt! Câte iertări am amânat, câte îmbrățișări nu au fost date la timp! Cât de orbă am fost față de fragilitatea mea și a celor pe care îi iubesc, pierzându-ne în umbrele banale ale vieții.

Durerea cea mai cruntă nu e despărțirea, ci conștientizarea că timpul nu se întoarce. Că oamenii pe care i-am ignorat azi nu vor mai fi mâine. Că am pierdut momente ce nu se vor mai întoarce niciodată. Și eu rămân singură, cu inima sfâșiată, cu amintiri care mă sfâșie și cu regretul care mă strivește.

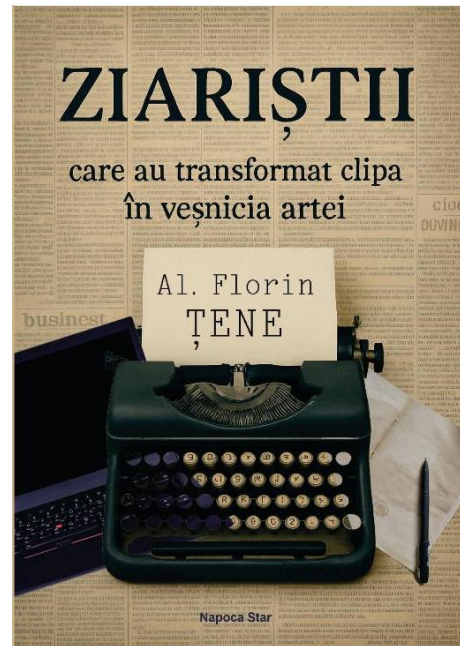
Dar, paradoxal, chiar această durere mă învață să prețuiesc cu adevărat. Să trăiesc cu intensitate, să iubesc cu toată ființa, să nu mai amân ceea ce contează. Pentru că, în final, nu banii, nu lucrurile materiale, ci oamenii sunt tot ce avem. Și ei pleacă. Pentru că timpul nu iartă pe nimeni. Oamenii pe care îi pierd nu dispar cu adevărat. Ei rămân în mine — în lacrimi, în gânduri, în fiecare bătaie a inimii mele care încă bate cu dor. Iubirea lor mă ține vie, deși uneori mă simt ca o umbră a mea însămi, o păpușă spartă de durere.

Și uneori, durerea nu se vindecă niciodată. Rămâne o cicatrice deschisă, un strigăt mut în adâncurile sufletului. Mă trezesc în miez de noapte, cu lacrimi care nu pot fi oprite, strângând un aer gol ce nu poate umple vreodată golul lor. Și atunci înțeleg cu o tărie zdrobitoare că nimic nu va umple acel abis — nici cuvintele, nici îmbrățișările, nici timpul.

Poate că singurul lucru care mă mai ține în viață e speranța amară că într-o zi voi învăța să trăiesc cu această rană — să port durerea ca pe o haină grea, să ascund tăcerea care mă ucide, chiar dacă fiecare zi fără ei e un chin ce sfâșie sufletul, fiecare clipă de liniște e o bătălie iar fiecare suflare — un strigăt mut către cei care au fost smulși fără milă din viața mea...

Cronici literare, recenzii, comentarii

Prof. Florentina Tomescu
O analiză academică amplă a volumului lui Al. Florin Țene „Ziariști care au transformat clipa în veșnicia artei”

Volumul „*Ziariști care au transformat clipa în veșnicia artei*” se înscrie în direcția constantă a creației lui **Al. Florin Țene** de valorizare a personalităților culturale românești, în special a celor care, prin jurnalism, au contribuit la formarea opiniei publice, la cultivarea spiritului critic și la apărarea identității naționale. Cartea își propune să fie, simultan, un demers memorialistic, un studiu de istorie culturală și o lucrare de critică literară și publicistică.

Lucrarea apare pe fundalul unei tradiții românești bogate a monografiilor dedicate scriitorilor-jurnaliști – de la studiile lui George Călinescu și D. Micu până la cercetările recente privind presa exilului românesc. Totuși, spre deosebire de abordările strict academice, Țene propune o scriitură accesibilă, dar cu densitate documentară, păstrând o tonalitate de admirație justificată prin argumente istorice și estetice.

Cuprinsul relevă o selectare amplă și diversă a personalităților jurnalistice:

Clasicii fondatori ai presei românești moderne (Ion Heliade Rădulescu, Mihai Eminescu, Iosif Vulcan).

Personalități interbelice (Felix Aderca, Pamfil Șeicaru, Constantin Graur, Stelian Popescu, Cezar Petrescu).

Scriitori-jurnaliști ai exilului (Constantin Virgil Gheorghiu, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Grigore Nandriș, Horia Stamatu, George Ciorănescu).

Autori contemporani (Ilie Serediuc, Doru Dinu Glăvan, Dumitru Velea, Iulian Patca, Ionuț Țene etc.).

Această structură indică o perspectivă panoramică asupra jurnalismului românesc, tratat ca fenomen continuu, de la pașoptism până în diaspora și epoca postcomunistă.

Fiecare capitol combină: Date biografice esențiale (formare, carieră, context istoric). Activitatea jurnalistică (publicații, articole, direcții ideologice).

Țene utilizează o metodă mixtă:

- Documentare istorică (arhive, memorialistică, bibliografie critică).
- Analiză de text (fragmentar, în funcție de relevanță).
- Interpretare contextuală (raportarea autorului la epocă, ideologie, destin național).

Sursele sunt adesea menționate indirect, iar accentul cade mai puțin pe aparatul critic exhaustiv și mai mult pe narațiunea biografică cu elemente evaluative. Această opțiune îl apropie de genul eseului biografic.

Continuitatea tradiției jurnalistice românești
Autorul sugerează că între Heliade și jurnaliștii contemporani există un fir roșu al misiunii culturale și civice.

Jurnalistul ca formator de conștiință națională
Figuri precum Eminescu, Crainic, Pamfil Șeicaru sau Paler sunt prezentate ca apărători ai identității și demnității românești.

Raportul între literatură și gazetărie
Mulți protagoniști sunt simultan scriitori și jurnaliști, iar Țene insistă asupra interferenței dintre arta literară și analiza socială.

Exilul ca spațiu de rezistență culturală
Portretele Monicăi Lovinescu, lui Virgil Ierunca

sau Paul Goma arată cum jurnalismul românesc a continuat să funcționeze în afara granițelor țării.

Memoria afectivă a jurnalismului contemporan
Capitolele despre colegi de breaslă (Doru Dinu Glăvan, Ionel Marin, Mihaela CD etc.) au și o dimensiune personală.

Stilul lui Țene este clar, cu fraze ample, adesea cu accente oratorice. Nu se rezumă la date seci, ci introduce evaluări personale, metafore și formule cu valoare de sentință morală. Tonul este, în majoritatea cazurilor, admirativ, dar nu lipsit de nuanțe critice atunci când contextul o impune (de exemplu, în analiza raportului dintre ideologie și gazetărie la Crainic sau Sadoveanu).

1Panorama integratoare – Cartea aduce laolaltă figuri disparate, acoperind aproape două secole de jurnalism românesc.

1. Recuperarea memoriei presei exilului – Autorul readuce în atenție nume uitate din publicistica românească din afara țării.

2. Îmbinarea istoriei presei cu critica literară – Oferă atât context factual, cât și interpretare stilistică.

3. Dimensiunea memorialistică – Țene include experiența sa de contemporan al unor autori, ceea ce conferă textului o vibrație personală.

- Aparatul critic este mai degrabă selectiv; lucrarea nu urmărește o metodă strict academică în citarea surselor, ceea ce o plasează la intersecția dintre eseu și studiu istoric.
- Structura narativă repetitivă – fiind vorba de multe portrete, unele secvențe reiau tipare similare de prezentare.
- Abordarea predominant laudativă poate diminua spiritul critic necesar unei istorii exhaustive a presei.

„Ziariști care au transformat clipa în veșnicia artei” este, înainte de toate, o lucrare de recuperare culturală, menită să pună în lumină rolul jurnalistului ca actor esențial în viața națiunii.

Prin extinderea arcului temporal de la 1830 până la prezent, Al. Florin Țene propune o istorie afectivă a jurnalismului românesc, filtrată prin propria sa experiență de scriitor și publicist. Cartea are valoare atât documentară, cât și

formativă, putând fi utilizată ca material auxiliar în studiile de jurnalism, literatură română și istorie culturală.

Al. Florin Țene despre vol. „Istории, comentarii, miscelanea” - vol. 89, autor Ion N. Oprea, Editura Armonii Culturale, 2025

„Istoriile” lui Ion N. Oprea au ajuns la vol. 89.

Volumul „Istории, comentarii, miscelanea” (vol. 89) de **Ion N. Oprea** continuă seria sa amplă și valoroasă de texte-document, cronici, evocări și analize culturale, istorice și literare. Acest nou volum este o veritabilă **panoramă a spiritului românesc contemporan**, în care se împletesc trecutul și prezentul, emoția și analiza, pledoaria identitară și reflecția civică.

Și în acest volum descoperim interesante articole, precum: Pledoaria pentru latinitate – Acad. Ioan-Aurel Pop, Ion N. Oprea integrează o pledoarie esențială pentru identitatea românească, semnată de reputatul istoric Ioan-Aurel Pop. Este vorba despre o **reafirmare a rădăcinilor latine ale limbii și culturii românești**, într-un context european în care identitățile par uneori estomate.

Oprea susține, prin această selecție, ideea că istoria și cultura trebuie păstrate, cultivate și promovate, mai ales în fața uitării sau relativizării.

„Impresii din Grădina Raiului” – Elena

Buică (Canada). Scriitoarea româno-canadiană aduce un **filon afectiv și introspectiv**, cu accente lirice și meditative. „Grădina Raiului” devine o metaforă a locurilor natale, a amintirii, dar și a visării.

Textul se remarcă prin **sensibilitate, claritate și o formă de dor transatlantic** pentru România natală, reflectând totodată dimensiunea diasporică a literaturii române actuale.

O evocare profund emoționantă a ziaristului și scriitorului Șerban Cionoff. Ion N. Oprea aduce un **omagiul memoriei unei conștiințe jurnalistice** și literare, amintindu-i eleganța stilistică și verticalitatea morală.

Acest segment este și un act de memorie culturală: **a nu uita valorile care au trecut dincolo**, dar care rămân prin scris.

„Drepturile cutumiare ale militarilor” – Cornelia Ursu & Mihai Batog-Bujeniță

O temă inedită și importantă: **drepturile tradiționale (cutumiare) ale militarilor**, cu trimiteri la realități istorice și sociale puțin explorate în literatura contemporană.

Textul îmbină cercetarea istorică, legală și socială, reflectând preocuparea pentru **justiție și memorie instituțională**.

„Geografie lingvistică” – Constantin Nițu. Aduce în discuție harta dinamică a limbii române, **variațiile dialectale, influențele istorice și socio-culturale** asupra graiului românesc. Este un text care atrage prin **valoare filologică și pedagogică**, în spiritul conservării și transmiterii limbii ca patrimoniu identitar.

Poeme de Mircea Dorin Istrate dedicate lui Al. Florin Țene și Ionuț Țene. Poezia aduce o notă lirică în finalul volumului, celebrându-i pe cei doi scriitori într-o **formă de omagiu și solidaritate artistică**. Tonul este cald, confesiv, și exprimă **recunoștință între confrății de condei**, contribuind la o atmosferă de comuniune literară.

Volumul 89 din seria „Istории, comentarii, miscelanea” este, ca și precedentele, o **lucrare de sinteză culturală, o tribună a valorilor românești**, care dă glas unei diversități de voci, teme și forme de expresie.

Ion N. Oprea se confirmă din nou drept un **croniciar al memoriei colective și al spiritului național**, cu un demers ce nu este doar editorial, ci **patriotic și civic**.

Constantin LUPEANU

***POETUL-HAIDUC, SENIOR ESEŢIAL AL
CULTURII ROMÂNIEI***

Marian Ilie este unul dintre puţinii poeţi originali ai momentului literar actual. Poezia sa socială, prin care cerne lumea de astăzi, îl profilează pe linia Octavian Goga, Vasile Militaru, Adrian Păunescu, scrierile sale au vână extrasă de la geto-daci, cu care se identifică şi se cuvine să fie citit, comentat, premiat.

Poezia lui Marian Ilie este ca un decoct din ierburi de leac pentru milioane de inimi rănite. O poezie adevărată, emanată din sentimente adânc înrădăcinate de dragoste pentru ţară, dragoste care conduce spre tărâmul libertăţii, al naţiunii suverane. Poemele poartă haine de sărbătoare, ele sunt gând şi meditaţie, curg năvalnic cu izvorul simţămintelor curate, clocotitoare, de aceea, în ansamblu, se înalţă parcă ţinându-se de mână cu mişcări misterioase, în măsură să ne trezească cu limpezimea şi strălucirea lor. Iată primele versuri ale poemului *Ocupaţie*: „De când mă ştiu, mă ocup serios/ cu gânditul...”

Poetul s-a născut în anul 1950, din părinţi înstăriţi, oameni de vază ai satului Gulianca, Brăila. Licenţiat al Universităţii Bucureşti în specialitatea limba şi literatura turcă, a fost ofiţer de elită în ţară şi în străinătate, ca ataşat militar. Venit pe lume pentru comunicarea în limbi străine, domeniu în care poate fi numit un erudit, el are în sânge poezia şi a scris versuri de când se ştie. A debutat în presa literară încă din studenţie. Intenţia de a publica, în 1986, prima sa carte de poezie i-a fost stopată de orientările literare ale vremii, în consecinţă el s-a dedicat carierei militare, revenind pe acest tărâm după anul 2000. Reproducem mai jos o listă a cărţilor tipărite până în prezent, când poetul se află în perioada cea mai activă, propice creaţiei, spre beneficiul literelor româneşti.

Marian Ilie scrie poezie şi eseuri pe teme culturale – literatură, muzică, arta spectacolului, turism, istorie şi politică. Este adesea invitat în talk-showuri tv, pentru opiniile sale singulare,

originale, reflectând interferenţe demne de luat în seamă între cultură naţională şi o politică menită să fie patriotică, patriotism şi nu naţionalism, tocmai pentru se dovede europeană şi universală. Marian Ilie îşi asumă libertatea de a gândi liber şi dă aripi fără sfială, mai cu seamă în poezie, propriilor convingeri, ale cetăţeanului din agora.

Eseurile şi interviurile sale sunt captivante şi atrag un număr mare de cititori. Ele au un impact puternic asupra cititorilor de azi şi de mâine, sensibilizează inima şi mintea celor care se apleacă asupra lor, descifrând experienţa şi credinţa profesională a unui expert de înaltă clasă. De exemplu, cartea publicată la Editura Betta, 2025, *Istoria între diplomaţie şi poezie*, un lung dialog pe care poetul îl susţine cu profesorul diplomat Nicolae Mareş, se dovedeşte a fi un microroman cu două personaje, prinse într-o viziune integratoare, care ard ca flacăra. Evident, informaţiile transmise au miez, sunt modele pilduitoare şi se transformă pe nesimţite în cunoaştere! O carte de învăţătură înaintea de orice, provocatoare, necesară, care exprimă miracolul supravieţuirii şi devenirii personale prin talent, muncă şi perseverenţă.

Se cuvine specificat că dialogul cuprins în această carte nu este menit să popularizeze nişte domenii considerate pe tot globul ermetice şi tocmai de aceea cu o puternică forţă de atracţie. Aici nu este vorba de prezentări, de relevare a unor aspecte inedite, nu despre arta diplomaţiei în genere dialoghează aceşti doi stâlpi al unei lumi mutilate de secret. Asistăm mai degrabă la spovedanii proprii, la încercări de a descifra situaţii prin care au trecut, accentul fiind pus pe partea nobilă, benefică omenirii.

Profesionistul diplomat-ofiţer dialoghează lejer asupra a ceea ce a fost şi totodată a ceea ce ar fi putut să fie dacă gândirea sa deschizătoare de orizonturi ar fi fost folosită întotdeauna cum se cuvine.

Dialogul atrage încă de la primele rânduri. Se remarcă pretutindeni caracterul afabil, felul de a se exprima când savant, când birocratic şi întotdeauna poetic. Se încheagă lesne o călătorie complexă, cu nenumărate puncte de atracţie pentru cititori, care odată angajaţi în lectură vor părăsi cu greu aceste pagini de o nobleţe aparte. Fără a fi expusă, se simte erudiţia.

Marian Ilie adoptă adesea un ton analitic, ia poziție în fața situațiilor la care se referă. Se degajă o distincție de calitate în argumentațiile discursului. Mersul evenimentelor, traseele vieții se distilează până la esență. Reconstituirile abia schițate se pot ușor transforma în studii ocupând la nevoie tomuri întregi.

Surprinzătoare este încheierea dialogului atât de antrenant cu un mănunchi de versuri semnate Marian Ilie, personajul principal al cărții. Sunt evocate succint temele și reușitele lirice care l-au consacrat. Poemele sale cu tematică socială mustesc de revoltă, totuși într-un ansamblu fastuos, complex, bine scris. Pentru că poezia lui Marian Ilie își trage sevele din dragostea de patrie și de poporul de țărani români din care cu mândrie se declară a face parte. El se ridică majestuos și trâmbițează adevărul, este poate fără să vrea colonelul, căpitanul oștirii, comandantul care are în spate oastea întregită din mitologie și din momentele de glorie ale istoriei poporului său. Acestea și ansamblul tematicii expuse în versuri meșteșugite cu talentul dat de Dumnezeu și șlefuit de el însuși prin cultură încheagă portretul unui mare poet contemporan.

Florilegiul prezent îndeamnă cititorii să-i caute volumele de versuri – peste o duzină, menționate în prezentarea din final.

„Eu chiar sunt convins că m-am născut poet”, declară la un moment dat, nonșalant, poetul din Marian Ilie. „Vor fi destui în situația asta, de care au sau nu au știință. Cred că a fi poet presupune în primul rând să ai toate simțurile deschise către lumea din jur și sufletul precum o moară care să macine realitatea percepută prin ele. O moară care să fărâmițeze, dar să și extragă esențele, conectată fiind la sursa de energie din cuvântul făuritor de realități. Care să ceară, precum în Meșterul Manole: *Var și cărămidă, Că-i lucrare multă.*” Sau: „A te naște cu poezia înlăuntrul tău și a scruta universul din afară din postura unui ins supus rigorilor unei lumi și unei societăți în perpetuă schimbare este, cred, o adevărată stare de grație, mai ales când stăpânirea unor limbi străine îți deschide o fereastră în plus către lume.”

Spirit al cetății, el doinește în versuri iscusite, care denotă talent de la Dumnezeu, relatează în cuvinte simple, pe înțelesul tuturor,

uneori chiar în limbaj colocvial, ceea ce dă savoare versurilor. Poeziile sale sunt cantabile, ușor de reținut, se revarsă ca un cântec adesea trist, din loc în loc răzbătând chemarea la demnitate. Ele sunt construite în regim arhetipal și înțelegem că poezia este pentru el reflecție asupra vieții cotidiene, arena, câmpul de bătălie, pentru că poetul este dublat de spiritul său călit în oșteanul gata să se sacrifice, în generalul învingător.

Marian Ilie a regăsit transcendența și își va afla un loc de onoare în constelația poezilor temerari, a patrioților care suferă pentru patria rănită grav, pe care o cântă când cu deznădejde, când cu patimă, în poeme cetățenești cum rar se mai scriu astăzi. Ce caută, ce propune poetul? Poezia sa este o armă de atac și de apărare, lirismul său dispune de o vizibilă coordonată politică, este un spectacol vizionar, exprimat în estetici pure. El nu condamnă tehnologizarea excesivă în tempo frenetic din zilele noastre, nici politica în general, ci numai opțiunile politice care nu iau în seamă interesul național, voința poporului.

Este cu adevărat greu să exemplifici, pentru că fiecare poem este memorabil, conține în el o câtime din adevărul tulburător al unor vremi cu care, la fel ca premergătorul său din antichitate, autorul nu se poate armoniza. Relele lumii îl rănesc, îl sufocă, el suferă la propriu pentru patria ultragiată, devastată. Trebuie totuși evidențiat că poetul Marian Ilie nu transmite atât dezamăgire, el este luptătorul neobosit care evidențiază răul, acuză și ne acuză pe noi, poporul, fiindcă ne-am lăsat înșelați și subjuogați, am plecat capul în calea loviturilor, am închis ochii în fața samavolniciilor și rămânem cu brațele încrucișate, mirându-ne și noi de starea nației.

Poetul scrie: „În stea mea semantică e frig/ Cuvintele se-ncolăcesc în sine/ Și lupul dacic s-a făcut covrig/ Înfricoșat de vremea rea ce vine/ Precum un uragan cumplit de foc/ Și de catran ce va să pustiască...” și: „Cu râme afânând pământul țării/ Și lipitori amușinând prin mlaștini/ Îndepărtați de taina sfintei baștini/ Plătim cu greu tribut înstrăinării...”, „...În van ne batem gura, nu mai vine Țepeș-Vodă!”, dar poetul dă speranțe celor care vor să-l audă. Noi

nu putem să ne abținem să nu transcriem, măcar ultimele două strofe din superbul poem *Ce-i Patria?* Iată: „*Ce-i Patria? E-o turmă-n agonie/ Cu lupi și șerpi și vulturi dându-i roată/ Ciobani în lung dezmaț pe datorie/ Într-un conac cu poarta descuiată.../ Ah, cum nu vii, tu, Țepeșe-n cel loc/ Să-ntrebi numai atât: de le e bine/ Să pui zăvor și apoi să dai foc/ Să cureți țara de-o așa rușine!*” Pentru a ne arăta și zorii trandafirii: „*Și vin flăcăi pe cai înalți și roibi/ ... / Bate-un vânt de traistă goală/ Care-ndeamnă la răscoală/ Doamne, bate vânt...*”

Peste pagini bate totuși un vânt senin, se desprinde firea optimistă, încrezătoare în sine și în cei mulți ai țării, înflăcărea, suflul aprig, iar toate acestea au menirea de a zdrobi relele moravuri. „*Mai e puțin și lumea se va frânge/ În urmă-ne nu va mai fi nimic/ Decât, pe cruce, dărele de sânge/ – Dă, Doamne, să mă-nșel! Să mă dezic...*” Opt ani au separat premiера volumului său de versuri *Poezii de alegerea poetului Octavian Goga drept membru corespondent al Academiei Române*. Astăzi, când Academia a respins doi poeți, ne așteptăm să se îndrepte spre alegerea poetului social Marian Ilie ca membru de drept. Dacă ar fi scris chiar și numai lungul poem *Cea mai recentă scrisoare, care încheie seria magistrală a poeziei sale cetățenești din cartea recenzată, și numele Marian Ilie s-ar cuveni să fie pe buzele tuturor. Îl regăsim aici în postura de profet al vremurilor de demult.*

Dacă la Goga cântecele plângeau prin ochii flăcăilor, iar valurile Oltului erau lacrimile celor mulți, iar la Eminescu „*Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă/ Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă*”, la autorul acestei cărți, *Sărmana Românie este hăcuită de topoare și vândută la tarabă.*

Poemul acesta este o prevestire a stării pe care a atins-o România, un doct strigăt la trezire. *Deșteptați-vă! ni se spune, priviți unde am ajuns:* „*Ehei, țara, biata țară își plânge soarta ingrată/ Are-atâta bogăție, Doamne, dar e populată/ De-un popor luat de ape și pierdut de viitură/ Printre smârcuri și gorgane...*”

Ce oferă tribunul Marian Ilie? Încrezător în destinele poporului său, el prevede ivirea unui conducător luminat, patriot, un „*Print al Brazdei,*

să-l propun de Voievod/ Unul drept, cinstit și harnic, priceput în cele toate/ Să ne scape de duhoarea cea stătută din cetate/ Unul mai curat ca apa de sub stâncă șipotind”.

Ar fi multe idei de scos în evidență la citirea tuturor cărților sale de poezie. Sunt pagini din istoria recentă a țării, sunt trimiteri în istoria străveche. Poemul *Cea mai recentă scrisoare, scris când ca un bocet, când pe un tot persiflant, este o odă plină de patriotism de cea mai bună calitate și editorii revistelor de cultură din țară se pot apleca asupra ei, reflectând, apoi să se hotărască s-o publice și s-o aducă astfel sub ochii cititorilor. Ea este un manifest cuprinzător, o chemare ca *La Marseillaise de Rouget de Lisle* și se cuvine să fie știută de cât mai mulți oameni. Invităm cu prietenie la lectură, amintind principalele titluri:*

Dreaptă dragostea mea Mellactonia (poezie, 2007), *A doua Scrisoarea III* (poezie, 2010), *Cântece din Prepeleac* (poezie, 2011), *Lampa mea cu gânduri mov* (poezie, 2012), *Cuvintele, ah, cuvintele!!!...* (poezie, 2015), *Descântece de mellactonie* (poezie, 2019) și *Concert pentru mine și pădure* (poezie & miscelanea, 2021), *Ce pana corbului lui Poe!* (poezie-pamflet, 2022), *Mărturisiri și fulgurații la foc de tabără* (memorii, 2023) și *Pandemicale și eurotriste* (pamflete, 2024), *Istorie, Între diplomație și poezie, Dialog Nicolae Marteș – Marian Ilie* (interviu, 2025), precum și *Chemările Necuprinsului* (traduceri din poetul turc Fazıl Hüsnü Dağlarca, 2013), *Dalgaların hüznü* (poezie, editat în Turcia, în traducere proprie 2017), editat și în țară, bilingv (română-turcă), sub titlul *Tristeți pontice/ Dalgaların hüznü* (Ed. Betta, 2017).

A tradus în limba turcă antologia *Din universul poeziei române actuale*, publicată bilingv în țară (Ed. Betta, 2018) și în Turcia, bilingv, sub titlul *Şiir evreni/Universul poeziei* (Ed. USAR, Istanbul, 2019).

Este prezent în *Enciclopedia scriitorilor români de pretutindenii* (2019), *Enciclopedia Scriitori din generația 2000* (vol. II, 2022) și într-o serie de antologii. *Înserăm câteva analize literare ale unor nume de prestigiu: Profesorul care l-a inventat pe Mihai Eminescu cel*

adevărat, Nicolae Georgescu: „...Iar în climatul actual al experimentelor poetice, parcă lipsea acesta, al lui Marian Ilie, din volumul *Dreaptă dragostea mea Mellactonia*, care vrea să le echilibreze donquijotește pe toate: un volum de versuri închinat milimetric formei, adică ritmurilor în primul rând, dar și ritualului, formulei, ceremoniei, aspectului în general. Poetul este ironic în toate unghiurile, de aici impresia de joc, te lasă adesea să crezi că traduce dintr-un text clasic, latinesc sau arab, stă de vorbă cu metafora horatiană ori se lasă învelit în atmosfera lui Hayyam, într-un cuvânt readuce în atenție acel concept, nobil cândva, de poeta doctus...”

„Un poet remarcabil, comentează și criticul profesionist Aureliu Goci, din păcate puțin cunoscut și nu la nivelul de excelență pe care îl performează creația sa... Marian Ilie se înscrie, cu rezoluție clară, în seria tipologică a neo-tradiționalismului, a poezilor câmpiei și orizontului înfinit sub cupola unui cer cu toate culorile grave și frământat de arătura volatilor a norilor. Firește, discursul liric se particularizează, marchează o identitate bine precizată și un univers existențial trasat și conturat de evenimente existențiale irepetabile, pentru că autorul reușește să convertească energia primară în credință, să esențializeze amănuntul biografic până la rangul de dominantă umană!... Poezia lui Marian Ilie are o remarcabilă unitate de ton și o rezoluție subliniată a identității, deși universul său are o vastitate și o profunzime puțin întâlnite astăzi.”

Maria Diana Popescu remarcă „spontaneitatea afectivă, măsura metaforică din jocul conceptelor filozofice, seva lirică autentică, afectele, emoțiile, trăsăturile temperamentului osificate într-o mecanică sensibilă și convingătoare”, concluzionând că poetul este „un sunet fundamental în concertul poeziei contemporane”.

„Poetul este un fantast împătimit de întâmplări existențiale intens senzoriale. Lumea lui seduce cu sunete, culori, mirosuri, gusturi și atingeri epidermice – toate explozive. Universul este trăit în materialitatea sa cu ardoare, la modul stihial, însă iubirea reprezintă principiul care guvernează luminos toate cele ce sunt,

ordonând sapiențial haosul. Numai ea, iubirea conferă sens integrator pasiunilor aleatorii. În fapt, poemele lui Marian Ilie configurează un mic tratat de fizica poemului și metafizica iubirii, apt să îndrepte vitalitatea terestră spre înțelesuri celeste... Iubirea nu este redusă la o simplă fișă a senzațiilor, ci își dezvăluie cele trei trepte/înfățișări/rituri inițiatice, anume Eros, Philia, Agapia...” (Gabriel Rusu)

Melania Rusu Caragioiu vorbește despre „cărțile fermecate” ale poetului Marian Ilie, Vilia Banța vede poezia de dragoste a acestuia drept „un fluviu de flacără vie”. Cu adevărat, în cartea amintită mai sus, fiecare poem este un imn închinat iubirii și preamării femeii iubite. „Când femeie erai, când un nimb de culori, o manta de lumini și de umbre pe umeri”. „Câte mândre-am iubit fosta-au lungi apăsări ale pașilor tăi blânde albe păcate”. Iubita este „topită-n flori de tei”, „veșnicie cu buchet de must”, „rodul zbaterilor crunte”. „Te ascundeai pe la mine prin trup ca-ntr-o hulubărie / Curgeai mai apoi diafană prin pori te topeai ca o umbră.”

„În spatele poeziilor poetului Marian Ilie”, scrie cu temeritate Elena Toma, „se află un suflet, un om cu trăiri, cu vise, un Poet de Mov, un Don Pedrino, cu speranțe, cu dezamăgiri, cu sensibilitate. Cum să nu-l iubești?”

(Din Valea Brazilor, iulie 2025)

Florea MARIN despre vol. „Casa de pe firul apei”, autoare Cleopatra Luca, Editura Astralis, 2025

Am citit-o în două seri, volumul „Casa de pe firul apei”, degustând, ca și altădată, plăcerea liniștită a scrierilor dumneavoastră, cu părerea de rău că s-a terminat prea repede, ca orice clipă plăcută. O carte așezată, temeinic elaborată, cu personaje din lumea românească, îndeosebi a Mehedinților, de unde își trage obârșia și autoarea; venite în București pentru o viață mai bună, într-o țară plină de neajunsuri sociale și materiale, unde înjgheburile unei afaceri-vezi ceainăria „Madame Ninette”- este adesea o aventură. Iar dacă Dumnezeu, în marea Lui

milostivită lucrare, mai cheamă la El și capul familiei- Dediu, mort în condiții necunoscute, explorând Africa-, singurul colac de salvare rămâne o rudă apropiată, în cazul nostru profesorul Ovidiu Simionescu, om de mare anvergură intelectuală, istoric și academician eminent, dar mai ales un minunat și destoinic caracter.

Însă timpul și soarta le rânduiesc pe toate, oamenii buni care se aseamănă se adună și, prin sacrificii, cu înțelegere și întrajutorare, munca în credință și adevăr biruie totul. Ajutorul necondiționat în bună cuviință, dublat de o empatie fără margini, este firul roșu ce străbate „Casa de pe firul apeii”.

Personaje din trei generații unite de amintiri, de iubirea în diferite stadii, de pasiuni, își caută și își găsesc/regăsesc perechea: Ovidiu și Lorena, cândva îndrăgostiți lulea, acum acceptă, cu bune și rele, vârsta deplinei înțelepciuni; Nina și Dorian Gorunescu, conferă o nouă șansă unei familii la a doua încercare, aureolată de nașterea micuței Eugenia, „o jucărie adorată de toți”; Simonne și Nicoară, doi copii buni, serioși, studioși, riguroși, norocoși că șansa/întâmplarea i-a întâlnit într-un ceas fatidic, loviți până la urmă de aripa/săgeata lui Cupidon. Ei vor duce mai departe speranțele din domeniul cunoașterii ale vechilor familii de intelectuali Micescu și Simionescu. Cartea respiră de românism, de dramatismul prin care au trecut în mod neașteptat locuitorii acestor locuri, parcă în mod experimental, în diferite etape ale convulsiilor istorice, când ba li s-au confiscat averile la schimbarea de regim după 1945, ba li s-a luat mai totul la schimbarea de macaz din 1989.

Bine documentată, mustește de istoria locurilor unde se consumă narațiunea, îndeosebi a Bucureștilor și a Drobeta Tr Severin, amănunte care i-ar face invidioși prin precizia, logica și abundența datelor și pe cei mai temerari dintre istorici. Nu pot să trec fără să remarc abordările toponimice și topografice pe care le face cu multă naturalețe autoarea „microromanului” de față, cu privire la istoria orașului Sinaia, dezvoltat, în urma fondării „mănăstirii Sinai”, de către spătarul Mihail Cantacuzino (1695), în jurul acestui lăcaș de cult, supranumit cândva „Catedrala Carpaților”, după un pelerinaj de familie pe care

ctitorul îl întreprinde la locurile sfinte de pe Muntele Sinai. Vizita de pe Valea Prahovei, prinsă în firul acțiunii, nu putea să treacă fără a descrie în mod maiestuos castelele Peleş și Pelișor, ctitorite pe vremea domniei regelui Carol I (1866-1914) și al doamnei sale Elisabeta, în stilul neorenescentist german cu arhitectură neogotică. Locul cu peisaje de basm nu a fost ales întâmplător numai pentru frumusețea și bogăția impresionantă a florei și faunei naturale, dar mai cu seamă pentru importanța strategică pe care o avea pentru Regatul România, fiind situat la granița cu Imperiul Austro-Ungar, asupritor, neprieten și mereu în expansiune.

Pentru lectorul iubitor de artă și de curiozități istorice inedite, autoarea dezvăluie, cu autoritate de maestru în materie, tezaurul pe care le adăpostește Peleşul (inaugurat în 1875), în descrierea simbolică a istoricului Ovidiu Simionescu: „*O adevărată galerie în care se întâlnesc mari curente și tendințe în pictură, sculptură și arte decorative, loc care a găzduit capete încoronate și artiști vizionari. În Holul de onoare se regăsesc sute de personaje sculptate, realizate de 140 de artiști, care au lucrat zi și noapte, mult timp...*”

Pasaje importante din istoria zbuciumată a neamului românesc, descrise cu delicatețe dar și acribie auctorială, se întâlnesc, în diferite ocazii: la trecerea în revistă a Mausoleului Eroilor Neamului de la Mărășești, realizat, pe locul unde au căzut la datorie 480 de ofițeri și 21 000 de soldați români, în timpul Marelui Război de Întregire, prin subscripție publică, între anii 1923-1938, de inimoșii arhitecți români, George Cristinel și Constantin Pomponiu; curtea domnească a lui Constantin Brâncoveanu, cu stilul arhitectonic românesc unic, însoțită de atmosfera sa târziu-medievală, precum și o serie de case memoriale bucureștene, continuând cu „mult hulita” Casă a Poporului și Catedrala Mântuirii Neamului, care rămân sub atenta observație a scriitoarei. Nu-i scapă nici tabloul cu privațiunile și avatarurile la care a fost supusă populația României în timpul recente pandemii de Coronavirus, având darul să falimenteze micile afaceri (ceainăria „Madame Ninette”), să restrângă drepturi civile, să înspăimânte locuitorii planetei, de multe ori, pentru a-i controla.

Nu lipsesc din lucrare pasajele lirice, care înfloresc, pe alocuri, în versuri în stil clasic, având ca motiv natura- „E vară”-, cetatea lui Bucur etc, unde distinsa profesoară de Limba și literatura română își reconfirmă talentul și harul în domeniul mânăirii artei cuvântului scris:

„Cu sufletul trist norii plâng în rafale,
Copacii se lasă plouați din vârf spre lungile
poale.

*Fulgerile ferme decapitează,
Sonorul lor crește până-nnoptează...”*

Arta dialogului curge lin, simplu, natural, umorul e fin, limbajul armonios, iar finalul, cu suspans, este pe placul cititorului pasionat de lectura bună.

Rămâne în seama lectorului fidel, consecvent cu sine însuși, să găsească singur cheia dezlegării enigmei celor două personaje centrale, Ovidiu Simionescu și Lorena Micescu, pe care se construiește întreaga structură a cărții. Autoarea pare sedusă de personalitatea complexă a ilustrului profesor academician, model de comportament civic și profesional pentru generația tânără, firul vieții lui împletindu-se cu firul apei pe care dăinuie casa din Cetatea lui Bucur, căruia îi și dedică onoranta lucrare. Orice încercare de identificare a ilustrelor personaje pare o mică aventură prinsă între coincidență și speculație.

Închei, în mod firesc, cu un citat din autorul „Cuvintelor potrivite”, poetul T Argezi: „*Carte întreaga arhitectură frumoasă, cinstei cui te-a scris!*”

Marian TOMESCU

Receptarea critică a operei lui Al. Florin Țene în literatura contemporană

Articolul de față îmoaiază cele mai relevante opinii critice despre opera scriitorului Al. Florin Țene, evidențiind contribuțiile sale în poezie, proză și eseistică. Sunt analizate interpretări ale unor critici consacrați, precum Constantin Cubleșan, Ion Cristofor, Mircea Popa, Melania Cuc, Gelu Dragoș, Teodor Barbu și Liliana Moldovan.

1. Constantin Cubleșan: introspecție și existențialism Criticul literar Constantin Cubleșan, comentând romanul „*Chipul din oglin-*

dă”, subliniază complexitatea tematicii abordate de Al. Florin Țene, considerându-l „un scriitor anxios care interpretează, prin explorări ale conștiinței, dimensiunea realității sale existențiale dintr-o perspectivă istorică și artistică”. Romanul este văzut ca o expresie a unei profunde rupturi identitare, cu valențe filosofice.

2. Ion Cristofor: solemnitate și gravitate reflexivă Ion Cristofor îl caracterizează pe Al. Florin Țene drept o „voce complexă, solemnă, ce exaltă valorile perene ale culturii și istoriei românești”. Comentariul său asupra volumului *Întroarcerea statuiilor* evidențiază patetismul moderat și lirismul grav, poetul caligrafiind cu sensibilitate bucuriile simple ale vieții.

3. Mircea Popa: frescă narativă de proporții Mircea Popa remarcă forța epică a romanului *Insula Viscolului*, pe care îl plasează în tradiția romanelor istorice de anvergură: „O frescă de proporții a Transilvaniei post-diktat, evocată cu realism și forța epică”. Compararea cu autori precum Victor Papilian sau Ion Lăncrăjan atestă consistența demersului literar.

4. Melania Cuc: rafinament și densitate ideatică Poeta și eseista Melania Cuc, prefațând antologia *Întroarcerea la metaforă* (2023), apreciază rafinamentul discursului poetic: „O țesătură de idei îndrăznețe și rafinament expresiv... metafora e redimensionată artistic, iar sub tăcerea solemnă pulsează o densitate filosofică”.

5. Gelu Dragoș: poet cu har, solemn și spiritual Gelu Dragoș consideră poezia lui Al. Florin Țene drept expresia unui „poet cu har divin, cal de cursă lungă”, al cărui discurs este „grav, solemn, cu metafore originale și forță spirituală”. El subliniază permanența unei conștiințe naționale și a unei poetici a sacrului.

6. Teodor Barbu: recuperare onestă a istoriei Referindu-se la romanele cu tematică istorică, Teodor Barbu laudă curajul autorului de a aborda episoade sensibile ale istoriei recente, subliniind „onestitatea și forța documentar-artistică a demersului narativ”. Romanele sale despre martiri ai credinței devin acte de recuperare culturală.

7. Liliana Moldovan: ctitor cultural și reper Valoric. Liliana Moldovan îl vede pe Al. Florin Țene ca pe un „gorun trainic al culturii române”,

activ nu doar ca autor, ci și ca promotor cultural, fondator al Ligii Scriitorilor Români și susținător al Zilei Limbii Române. Ea subliniază echilibrul dintre tradiție și modernitate, cu un profund respect pentru valorile creștine și naționale.

Concluzie Receptarea critică a operei lui Al. Florin Țene este una favorabilă și diversificată, subliniind complexitatea discursului său poetic și narativ, implicarea sa culturală și forța expresivă a scrisului său. Prin lirism solemn, introspecție filozofică și anvergură epică, Țene se impune ca o voce distinctă în peisajul literar contemporan.

Prof. Zoe (Ioniță) ROTARU despre vol. „Picături de mir”, autor Nicolae Rotaru

Picături de mir

„Treisprezecianul homo loquens-ludens“, cum l-a numit un confrate de breaslă, publicistul și scriitorul Marius Tupan, prin volumul de aforisme „PICĂTURI DE MIR“, aduce în fața cititorilor o sumedenie de „panseuri libere“ prin care, la o lectură atentă, demonstrează cum însuși susține, că „*Minciuna și Logistica* fac prieteni efemeri, *Adevărul și Neînduplecarea* produc dușmani eterni“.

Clocote de răs, erupții de veselie ori, dimpotrivă scrâșnete, reacții adverse, căderi pe

gânduri ne fac prizonieri ai lecturării acestui „tratament de pilde, mici apropouri și sentințe crude“ pe care autorul ni le recomandă cu speranța că ne vor tămădui de grijile cotidiene. Toate acestea se pot urmări prin lecturarea a 3381 de astfel de mostre, specifice creatorului și genului abordat, fiind de la lume adunate, la diverse ocazii, la participarea unor discuții ori evenimente.

Culegerea aceasta de „Gânduri rele menite să fie alungate prin Fapte bune“, așa cum scriitorul ne sugerează în prima parte intitulată „**Panseuri Calde**“ – citându-l pe marele istoric Nicolae Iorga, se putea numi și „Sfatul Popular“. O parte dintre ele au fost auzite și depozitate de-a lungul timpului în „traista vieții, ori în traista cu amintiri“ și apoi prelucrate, „manu propria“, de la țărani din Glâmbocata argeșeană, mai precis, de la acei înțelepți din Cătunul Valea Seacă printre care și-a petrecut copilăria ca un vrednic „*căprar*“, nu cu referire la un grad militar de mai apoi, ci la acela cu care a fost investit de mama sa, Constantina, spre a se ocupa de caprele din ogradă, îndeletnicire ce i se potrivea la acea vârstă preșcolară.

Altele au fost culese de același mânăitor meșteșugit de cuvinte, din experiența pe care i-a dat-o viața, purtându-l pe cărările ei prin diversele locuri, școliri, funcții, ori comunicări cu oamenii momentelor istorice ale timpului său.

Acestea sunt câteva considerente la unul dintre volumele de epigrame, fiindcă opera sa vastă însumează și alte titluri subsumate genului literar amintit, pe care le-aș numi „cuvinte de învățătură“, purtând desigur, pecetea gândirii și redării în stilul care-l personalizează pe acest prolific și original creator de literatură, așa cum arată poetul Radu Cârnelci într-o postare a sa, subliniind totodată că Nicolae Rotaru „a atacat toate genurile literare și a izbândit remarcabil în fiecare“.

Un alt confrate de condei, cunoscutul **rege al metaforei**, romancierul Fănuș Neagu le-a sintetizat astfel opera lui Nicolae Rotaru „fie înlănțuite în metafore, stihuri și poeme, fie zidite în clădiri epice (pamflete, povestiri, schițe, nuvele, reportaje, portrete, romane), care mai de care mai răsucite, mai zdravăne, fie turnate în tablete, ce amintesc de turbulența argheziană, fie rânduie în cronici, epigrame, aforisme, enigme,

scenete etc., cuvintele lui par născocite de mâna unui artist.“

Volumul „**Picături de mir**“ constituie o colecție de înțelepciune, presărată pe alocuri cu umor, cu cuvinte simple, dar profunde, în care găsești o morală, ele surprinzând ca niște veridice tablouri experiența umană, oferind desigur celor ce le parcurg cu ochii minții o sursă de reflecție, învățându-ne să apreciem provocările la care ne supune autorul.

Lectura poate fi începută de oriunde și dusă atât cât va permite cititorul pe parcursul unui tronson temporal.

De la **PRIMA PICĂTURĂ** la **ULTIMA PICĂTURĂ** – „paharul din care ați sorbit veninul de vorbe descheiate la guler (și nu numai), pe care vi l-am oferit în chip de placebo tămăduitor de sărăcie (cu duhul) și/sau de (neam) prostie se umple cu această picătură de cerneală. Conținutul lui (de har) se poate revărsa și –atenție – vă pătează dacă nu-l sorbiți cu încredere, îndemnare ori îngăduință – atenționează autorul.

Vă supunem atenției, înainte de a vă hotărî la o lecturare a acestui tom, câteva „adevăruri menționate de scriitor“:

- Suferința e o probă de curaj și moralitate.
- Ura este blândețea în derivă.
- Împinsă până la orgoliu, onoarea poate deveni, din virtute o tară umană.
- Subzistența înseamnă viața trăită în contul altuia.
- Cel mai dificil învăț este știința de a pierde.
- Umorel tămăduiește doar pe cei ce îl au.
- Un om care se întrebuintează intens trăiește mai mult ca orice longeviv.
- Există o meserie de a trăi și o artă de a supraviețui.
- Înțelepciunea este știința de a evita datul în mintea copiilor.
- Poeții cântă și încântă cu picioarele.
- Inspirația este o evoluție între interzis și imposibil.
- Nu poți apuca pe Dumnezeu de picior dacă n-ai reușit să prinzi lumea de coadă.

- Curajul este atunci când, făcând bine îți faci rău.
- Filosofia prostului – Sunt deștept! Prostia filosofului – Sunt doar ce par a fi!
- Spune-mi cu cine te însoțești ca să îți spun cât de departe ajungi.
- Și musca și avionul și gândul uzează de același verb: a zbura.
- Cu cât îmbătrânim, înțelegem mai ușor și uităm mai repede.
- Onoarea se călește în focul luptei și nu poate fi distrusă de focul Gheenei.
- Toți avem o trompă a lui Eustachio, un călcâi al lui Ahile și un suflet doar al său.
- La omul ciung, nu știe stânga ce face dreapta.
- Ura este brațul de paie pus pe focul violenței.
- Elocința este arta de minți credibil.

Prof. Florentin SMARANDACHE

Neutrosophic Sets and Systems
(Mulțimi și sisteme neutrosofice)

{Număr special: „Abordări neutrosofice și plitogenice în știința datelor și analiza multivariată”. Contribuțiile celei de-a IX-a reuniuni ibero-americe de biometrie}, Ecuador, 8-9 iulie 2025

Este atât o onoare, cât și o plăcere să prezentăm acest număr special, **“Abordări neutrosofice și plitogenice în știința datelor și analiza multivariată: Contribuțiile celei de-a IX-a reuniuni ibero-americe de biometrie”**.

Acest volum reunește o selecție a unor lucrări remarcabile legate de abordările neutrosofice prezentate la conferință, un eveniment științific important desfășurat în vibrantul oraș Quito (Ecuador), care a reunit peste 250 de experți din 13 țări, inclusiv Spania, Portugalia, Statele Unite, Columbia, Mexic, Argentina și Chile, în timpul unor sesiuni desfășurate în 8 și 9 iulie 2025.

Succesul răsunător al acestei întâlniri a fost posibil datorită colaborării fructuoase dintre Universitatea de Stat din Milagro (UNEMI) din Ecuador și prestigioasa Universitate din Salamanca (USAL) din Spania – ambele instituții profund angajate în promovarea cunoașterii și a cercetării de vârf.

*

Trăim într-o eră definită de date. Abilitatea de a analiza și interpreta volume mari

de informații complexe a devenit o piatră de temelie a progresului științific și tehnologic. În acest context, abordările neutrosifice și plitogenice apar ca instrumente logice și matematice puternice.

Am avut onoarea de a-l avea printre noi pe creatorul acestei teorii, profesorul **Florentin Smarandache**, a cărui prezență a întărit angajamentul congresului de a propune statistica neutrosifică ca metodologie emergentă pentru modelarea incertitudinii. Contribuțiile prezentate în acest număr special demonstrează viabilitatea acestor metode în diverse domenii, inclusiv biometria, bioinformatica, sănătatea publică, educația și economia.

Una dintre cele mai stimulante discuții din analiza datelor de astăzi se referă la relația dintre statistica clasică și inteligența artificială (AI). Departe de a fi discipline antagoniste, asistăm la o eră de convergență. Statistica oferă rigoarea matematică necesară pentru a înțelege incertitudinea, în timp ce AI oferă o putere de calcul fără precedent. Acest dialog a fost magistral ilustrat în prelegerea principală a profesorului Juan Manuel Corchado, rectorul Universității din Salamanca și un lider global în domeniu, care a vorbit despre “AI generativă și știința datelor ca motoare ale inovației fără limite”.

Viziunea sa rezonază cu spusesele lui Miguel de Unamuno, unul dintre cei mai emblematici rectori ai aceleiași universități: “Adevărata știință învață, mai presus de toate, să te îndoiești și să fii ignorant”. Tocmai în această îndoială științifică apare necesitatea creării de noi metode precum cele prezentate în această ediție specială.

Articolele din acest volum se află la intersecția acestor lumi, arătând cum principiile statistice robuste stau la baza noilor algoritmi AI și cum AI, la rândul său, îmbunătățește analiza tradițională a datelor. În plus, conferința a construit punți cruciale cu sectorul productiv, evidențiind aplicabilitatea directă a acestor progrese în industrie. Ne exprimăm cea mai profundă recunoștință autorilor pentru contribuțiile lor valoroase, recenzorilor pentru munca lor riguroasă și comitetelor de organizare și științific.

Eforturile lor comune au fost esențiale pentru succesul acestei inițiative.

Avem convingerea că această colecție va servi atât ca sursă de inspirație, cât și ca referință valoroasă și că, în onoarea spiritului curios al lui Unamuno, va încuraja noi colaborări și descoperiri în domeniul captivant al analizei datelor în spațiul ibero-american.

Acest număr special a fost posibil datorită conducerii și expertizei unei echipe distinse de redactori invitați care reprezintă excelența academică ibero-americană în domeniul statisticii și al analizei datelor multivariate. Doamna Dr. Purificación Galindo Villardón, profesor titular la Universitatea din Salamanca (Spania) și recunoscută internațional pentru contribuțiile sale de pionierat în analiza multivariată, metodologia biplot și tehnicile conexe, conduce această echipă editorială. Cu peste trei decenii de experiență în cercetarea statistică aplicată, după ce a ocupat funcția de Prorector pentru Asigurarea Calității Științelor Sănătății și Politica Academică la Universitatea din Salamanca, Dr. Galindo Villardón aduce o perspectivă unică asupra metodelor statistice avansate și a aplicării lor în științele vieții.

I s-a alăturat doamna Dr. Purificación Vicente Galindo, tot de la Universitatea din Salamanca, care contribuie cu expertiza sa în analiza datelor legate de calitatea vieții și metodele statistice aplicate cercetării biomedicale.

Echipa este îmbogățită de participarea domnului Dr. Fabricio Guevara Viejo, rectorul Universității de Stat din Milagro (UNEMI) din Ecuador, care oferă o perspectivă administrativă și de management universitar combinată cu o pregătire solidă în statistica multivariată. Dr. Guevara, care deține un doctorat în management și este doctorand în statistică la Universitatea din Salamanca, a jucat un rol esențial în consolidarea legăturilor academice dintre Ecuador și Spania, promovând cercetarea colaborativă în analiza datelor și teoria instituțională. Conducerea sa la UNEMI a fost cheia poziționării universității ca reper în învățământul superior ecuadorian.

Din Chile, domnul Dr. Marcelo Ruiz Toledo, prorector pentru administrație și finanțe la Universidad Bernardo O'Higgins și doctor în

statistică multivariată aplicată cu distincție internațională de la Universitatea din Salamanca, aduce o vastă expertiză în managementul financiar instituțional, planificarea strategică și analiza statistică aplicată învățământului superior.

Cercetările sale privind politicile de finanțare mixtă și dezvoltarea indicatorilor de performanță universitară au oferit informații cheie despre provocările structurale și de guvernare cu care se confruntă sistemele de învățământ superior din America Latină. Dr. Ruiz Toledo a contribuit semnificativ la formularea de strategii bazate pe dovezi, menite să îmbunătățească eficiența instituțională și calitatea educației în întreaga regiune.

În cele din urmă, domnul Dr. Omar Ruiz Barzola, de la Escuela Superior Politécnica del Litoral (ESPOL) din Ecuador, completează această echipă multidisciplinară cu expertiza sa în statistica multivariată aplicată și designul experimental. Deținând un doctorat în statistică și optimizare de la Universitatea Politehnică din Valencia, Dr. Ruiz Barzola a dedicat peste două decenii aplicării metodelor statistice în științele vieții și sănătății, contribuind semnificativ la dezvoltarea statisticii aplicate în Ecuador.

Această diversitate geografică și tematică, extinzându-se din Spania în Ecuador și Chile, reflectă spiritul cu adevărat ibero-american al acestui număr special, unde colaborarea academică transcende granițele pentru a aborda provocările contemporane în analiza datelor și statistica aplicată.

Rolul fiecărui redactor invitat a fost crucial, cuprinzând atât selecția și revizuirea manuscriselor, cât și conceptualizarea tematică a numărului, cu scopul de a asigura că lucrările incluse reprezintă cele mai avansate abordări în metodele neutrosifice și plitogenice utilizate în știința datelor și analiza multivariată.

Redactori-șefi

Dr. Florentin Smarandache
Dr. Maikel Leyva-Vázquez
Dr. Mohamed Abdel-Basset

Redactori invitați

Dr. Purificación Galindo Villardón
Dr. Purificación Vicente Galindo
Dr. Fabricio Guevara Viejo
Dr. Marcelo Ruiz Toledo
Dr. Omar Ruiz Barzola

TRADUCERI

Nicolae MĂTCAȘ - poeme

DE TĂCERILE TALE*

Mi-e dor.
De-ale teilor șoapte mi-e dor.
Mi-e dor
de mirifica lor fulguire.
Mi-e dor
de fatidicul tril de cocor.

Eu de dor am să mor,
de-așteptare-am să mor,
de tristețe-am să mor,
de iubire. (BIS)

REFREN:

Revino
din stolul de gânduri senine,
Revino
din visele de peruzea,
Revino
ca-n clipele noastre sublime.
Tu ești zâmbetul meu,
tu ești cântecul meu,
tu ești lacrima mea,
o, divino!
Tu ești zâmbetul meu,
tu ești cântecul meu,
tu ești lacrima mea,
o, revino!

Mi-e dor.
De tăcerile tale mi-e dor.
Mi-e dor.
De vocalele-ți bleu din privire.
Mi-e dor
de-al tău cuget orbit de amor.

Eu de dor am să mor,
de-așteptare-am să mor,
de tristețe-am să mor,
de iubire. (BIS)

REFREN:

Revino
din stolul de gânduri senine,
Revino
din visele de peruzea,
Revino
ca-n clipele noastre sublime.
Tu ești zâmbetul meu,
tu ești cântecul meu,
tu ești lacrima mea,
o, divino!
Tu ești zâmbetul meu,
tu ești cântecul meu,
tu ești lacrima mea,
o, revino!

Mi-e dor.
De visările noastre mi-e dor.
Mi-e dor
de-o speranță și-o bună vestire.
Mi-e dor
de-așteptări care-alină și dor.

Eu de dor am să mor,
de-așteptare-am să mor,
de tristețe-am să mor,
de iubire. (BIS)

REFREN:

Revino
din stolul de gânduri senine,
Revino
din visele de peruzea,
Revino
ca-n clipele noastre sublime.
Tu ești zâmbetul meu,
tu ești cântecul meu,
tu ești lacrima mea,
o, divino!
Tu ești zâmbetul meu,
tu ești cântecul meu,
tu ești lacrima mea,
o, revino!

*Muzică și versuri – Nicolae Mățaș,
interpretare – cunoscuta interpretă folc din RM
Maria Mocanu. Melodia poate fi audiată

solicitând pe Youtube **Maria MOCANU „Mi-e dor”**.

DE TES SILENCES

J'adore
les murmures des tilleuls de mes jours.
J'adore
et leur neige mirifique et immense.
J'adore
la cigogne et sa trille fatidique.

Je mourrai d ' espérance
et d 'attente je mourrai,
de tristesse je mourrai
et d' amour. (BIS)

REFRAIN:

Reviens-toi
du tumulte des pensées silencieuses,
Reviens-toi
de nos rêves turquoise, revens,
Reviens-toi
C'est comme dans nos instants tant sublimes.
Tu es seule mon sourire,
tu es seule ma chanson,
tu es seule et ma larme,
oh, unique!
Tu es seule mon sourire,
tu es seule ma chanson,
tu es seule et ma larme,
oh, reviens-toi!

J'adore
tes silences lointaines, toujours.
J'adore
tes voyelles si bleues de ta vue.
J'adore
ton esprit de tendresse aveuglée.

Je mourrai d'espérance
et d' attente je mourrai,
de tristesse je mourrai
et d' amour. (BIS)

REFRAIN:

Reviens-toi

du tumulte des pensées silencieuses,
Reviens-toi
de nos rêves turquoise, revens,
Reviens-toi
C'est comme dans nos instants tant sublimes.
Tu es seule mon sourire,
tu es seule ma chanson,
tu es seule et ma larme,
oh, unique!
Tu es seule mon sourire,
tu es seule ma chanson,
tu es seule et ma larme,
oh, reviens-toi!

J'adore
tous nos rêves qui dépeignent notre séjour.
J'adore
un espoir, un message d'assurance.
J'adore
les attentes qui me calment les douleurs,

Je mourrai d'espérance
et d'attente je mourrai,
de tristesse je mourrai
et d'amour. (BIS)

REFRAIN:

Reviens-toi
du tumulte des pensées silencieuses,
Reviens-toi
de nos rêves turquoise, revens,
Reviens-toi
C'est comme dans nos instants tant sublimes.
Tu es seule mon sourire,
tu es seule ma chanson,
tu es seule et ma larme oh, unique!
Tu es seule mon sourire,
tu es seule ma chanson,
tu es seule et ma larme,
oh, reviens-toi!

Traducere: Prof. Valentina Sochircă.

Notă: Cititorii ar putea să audieze melodia (cuvintele și muzica - N. Mățaș, interpretare - Maria Mocanu) solicitând pe Youtube Maria MOCANU Mi-e dor.

INTERVIU

Relly Maria NICULESCU - Interviu cu Sfinția Sa Preot dr. Ionuț Cătălin Grumeza

175 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu, un important nume al spiritualității românești

De-a lungul timpului, geniul nemuritor al poeziei românești s-a bucurat de prețuirea multor generații, iar lucrările consacrate operei marelui poet ar putea acoperi biblioteci întregi. Frumos și într-un adevăr spunea Mircea Eliade, referindu-se la Mihai Eminescu și la importanța operei sale: „*Dacă poporul român dispare de pe fața pământului și rămâne o carte a lui Eminescu, lumea va ști cine au fost românii*”. Am dorit să aud și părerea unui slujitor devotat al bisericii, al unui împătimit întru cunoașterea mai profundă a celui ce a fost și încă mai este, poetul nepereche, poetul nemurit al neamului nostru, iubitor de neam, de cultură, dar mai cu seamă de Dumnezeu. Mă refer, în acest caz, la Sfinția Sa Preot doctor Cătălin Ionuț Grumeza, paroh al Bisericii Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Corneliu Sutașul - Balta Albă, singura biserică din capitală și printre puținele lăcașuri de cult din țara noastră, ocrotită de sfântul sfințit Corneliu Sutașul, prin a cărui amabilitate am inițiat și realizat un interviu, în urma căruia am fost pe deplin lămurită, întărindu-mi-se credința că, într-adevăr, poetul nepereche este și va fi întotdeauna simpatizat, iubit, apreciat, prin ceea ce a fost, prin ceea ce a realizat, dăruind și dăruindu-se necondiționat celor de aproape, aniversat și comemorat, într-o veșnică aducere aminte. Așadar, în sfântul lăcaș al Parohiei Balta Albă, într-o atmosferă spirituală plăcută, prietenoasă,

vegheați de îngerii păzitori, sub privirile blânde ale Domnului Iisus Hristos Mântuitorul, ale Sfintei Fecioare Maria, am avut un frumos și interesant dialog, la sfârșit de ianuarie, ținând cont de faptul că anul acesta s-au împlinit 175 de ani de la nașterea poetului, dialog pe care-l voi reda în rândurile următoare.

M.N.: Sfinția Voastră, mă bucur și, în același timp, îmi exprim gratitudinea pentru că ați acceptat acest dialog, cu atât mai mult cu cât părerea dumneavoastră contează pentru îmbogățirea sensului operei și vieții eminesciene din perspectiva credinței creștine. Fac o paranteză, dorind să amintesc participarea mea, pe 15 iunie 2024, la un moment omagial dedicat poetului și jurnalistului Mihai Eminescu. Pentru mine a fost o premieră să asist la o evocare a marelui poet în lăcașul Domnului unde, pe lângă evocarea propriuzisă, a avut loc și o slujbă de pomenire după datini, după regulile bisericești. Am remarcat, cu acest prilej, că aveți un cult pentru marele poet, observând o blândă tresărire, iar ochii dumneavoastră inundându-se de lumină - reflectând dragostea nețărmurită pe care o purtați poetului - când v-am întrebat ce sentimente vă încearcă gândind la acesta. Pentru început, aș dori să ne spuneți, mai pe larg, ca un demn propovăduitor al Cuvântului sfânt, cum l-ați perceput pe omul Eminescu, în ce colț al sufletului l-ați așezat? Ce reprezintă pentru dumneavoastră poetul și jurnalistul Mihai Eminescu, luând în considerare, din cele relatate de dumneavoastră, că sunteți pasionat de Eminescu și de opera sa, avându-l drept idol. Ce v-a impresionat la poetul pentru care ați scris numeroase studii și articole?

Pr. dr. Cătălin - Ionuț Grumeza: Voi exemplifica o frumoasă descriere a poetului Ioan Slavici, unul dintre cei mai mari admiratori ai poetului nepereche și cel care a lăsat posterității date prețioase în "Amintiri" despre omul Eminescu: „*Un om de o veselie copilăroasă, care râdea din toată inima. Un altruist care s-a descălțat pe stradă pentru a dărui pantofii unui cerșetor. Un singuratic care prefera intimitatea camerei, un geniu care și-a ignorat toată viața nevoile personale și pentru care demnitatea și virtutea au fost mai presus de orice.*” Dacă privim la Eminescu cu ochii credinței, vedem mai

mult decât un geniu literar, vedem un om prin care Dumnezeu a lucrat în chip tainic, pentru ca noi, românii, să înțelegem cine suntem și unde ne este locul. El este un sfânt al cuvântului, un preot al poeziei, un apostol al iubirii neamului său, este mai mult decât un om al literelor, este o vocație, o chemare, ne învață că suferința poate fi transfigurată, că dorul nostru cel mai profund nu este altceva decât dorul de veșnicie. Este o sinteză vie a tot ceea ce definește românul: un dor nestins, o dragoste neîmplinită, o căutare veșnică a absolutului. Cuvintele sale nu au fost doar scrise, ci simțite, trăite, arse pe altarul poeziei, ca un foc care nu mistuie, ci curăță. În el vedem chipul omului care suferă, dar nu încetează să spera. Prin el, noi, românii, am învățat că frumusețea adevărată vine din credință, din jertfă și din dorul nesfârșit de lumină. În *taina* istoriei românilor, Mihai Eminescu este mai mult decât un nume, mai mult decât un poet – este simbolul unui popor care și-a trăit bucuriile, durerile și dorurile prin cuvinte nemuritoare. El nu a fost doar creator, ci și căutător, un suflet care s-a zbatut între pământ și cer, între lumină și întuneric. Eminescu este luceafărul nostru, cel care veghează peste veacuri, chemându-ne mereu spre înălțare, este glasul acestui neam nemuritor, icoana poeziei românești.

M.N.: Am reținut frumoasele cuvinte apreciative: „*Eminescu este luceafărul nostru, cel care veghează peste veacuri, chemându-ne mereu spre înălțare*” și v-aș ruga să vă continuați ideea.

Pr.dr. Cătălin Ionuț Grumeza: Eminescu este luceafărul unui neam nemuritor, este un sfânt printre muritori; acest geniu al neamului românesc rămâne o prezență iconică, mai mult decât un poet sau un simplu om al vremurilor sale. Într-o lume în care istoria românilor a fost presărată de dureri, lupte și lacrimi, Eminescu a fost trimis ca un balsam pentru sufletul acestui popor. Era o vreme când pământul românesc părea o rană deschisă, iar din adâncurile lui izvorau lacrimi și suspine. Din acest tărâm al suferinței s-a ridicat o lumină – Mihai Eminescu, poetul care a fost mai mult decât un muritor, a fost un sfânt printre oameni, un ales al cuvântului divin. În glasul său, poporul a regăsit alinare, iar dorurile vechi au prins aripi spre cer. El a fost harfa sufletului românesc. Așa cum David, cu

harfa sa cânta pentru regele Saul, care purta povara veacurilor de nedreptate, alinându-i suferința, tot astfel Eminescu a adus pacea în inimile românilor prin poezia sa. Darul său liric a fost un miracol într-o vreme în care acest neam își purta crucea în tăcere, copleșit de istorie și de vremuri grele. Eminescu, acest „luceafăr” al culturii române, a fost însăși întruchiparea spiritului românesc: profund, melancolic, dar neobosit în dorința sa de înălțare. Cu glasul lui de luceafăr, el a ridicat vâlul întunecat al istoriei și a arătat că suferința poate fi sculptată în frumos. „Luceafărul” său nu este doar un poem, ci însăși oglinda sufletului românesc. Este povestea unui neam ce visează infinitul, dar care simte mereu povara lutului. E povestea celor ce privesc cerul cu ochi de dor și mâini bătătorite de muncă, căutând o cale către divinitate.

M.N.: Cum apreciați instituirea și adoptarea proiectului de lege a Camerei Deputaților, prin care ziua de naștere a lui Mihai Eminescu a devenit zi a Culturii Naționale?

Pr. dr. Cătălin Ionuț Grumeza: În semn de omagiu adus poetului nepereche al neamului românesc-personalitate marcantă nu doar în literatură, ci și în jurnalism ori în filosofie, Camera Deputaților a luat o decizie cât se poate de motivată. În expunerea de motive se arată: „*Ziua Culturii Naționale va fi, în viziunea noastră, o zi în care celebrăm nu numai un mare creator, poetul nepereche dar și o zi de reflecție asupra culturii române, zi marcată pentru prima dată la 15 ianuarie 2011*”. Această zi se sărbătorește și în Republica Moldova. Tot astfel, legat de acest eveniment, aș dori să adaug următoarele: sub semnul lui Shakespeare, englezii celebrează la 23 aprilie Ziua Limbii Engleze (ziua în care s-a născut și a decedat celebrul dramaturg). Ziua Limbii Spaniole, limba lui Cervantes, este celebrată tot în data de 23 aprilie, data la care a murit marele scriitor spaniol Miguel de Cervantes. (dar 23 aprilie nu este doar ziua limbii engleze, este și Ziua Mondială a Cărților și a Dreptului de Autor). La francezi, limba lui Voltaire, Ziua Internațională a Francofoniei este sărbătorită pe data de 20 martie, iar la portughezi Ziua Culturii se sărbătorește odată cu ziua de naștere a lui Luis de Camoes. Mă opresc aici, nu înainte de a evidenția

faptul că aceste date fixează în conștiința oamenilor importanța identității unui popor, prin limba și cultura sa.

M.N. V-aș ruga să vă referiți la Cuvântul poetului și puterea acestuia de a influența, în mod pozitiv, trezirea conștiinței naționale și spirituale a unui popor încercat.

Pr. dr. Cătălin - Ionuț Grumeza: „*La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu*”. (Ioan 1:1-5, 10-14). Cuvântul reprezintă puterea transformării. De este tipărit sau predicat în fața unei adunări, Cuvântul are puterea de a pătrunde în mințile oamenilor și de a transmite mai mult decât o idee și anume o percepție vizuală. Cuvintele poetului, asemenea unei rugăciuni înălțate spre cer, au mângâiat o națiune oropsită, lăsând în urma sa un patrimoniu spiritual nemuritor. Cuvintele lui au fost mai mult decât simple forme lingvistice. Ele sunt simboluri puternice, încărcate cu sensuri arhetipale: dor, iubire, suferință, lumină, infinit. Aceste cuvinte activează cele mai adânci straturi ale minții noastre, aducând la suprafață emoții primare, colective, care transcend timpul; asemenea unei rugăciuni înălțate spre cer, ele au mângâiat o națiune oropsită, lăsând în urma sa un patrimoniu spiritual nemuritor. Când citești „Luceafărul”, de exemplu, subconștientul tău recunoaște în Hyperion arhetipul căutătorului, al ființei care aspiră spre ideal, dar este mereu reținut de constrângerile existenței. Este lupta internă dintre rațiune și emoție, între ceea ce suntem și ceea ce vrem să devenim. Eminescu rămâne sfântul cuvintelor, luceafărul care veghează peste un neam ce și-a înțeles menirea: să caute mereu lumina, chiar și atunci când totul pare cufundat în întuneric. Prin cuvintele sale, el ne provoacă să gândim, să simțim și să ne punem întrebări. Ne învață că adevărata putere a omului nu stă în răspunsuri definitive, ci în căutarea continuă, în dorul care ne ține vii. Fiecare cuvânt al său este o jertfă. Și ce este jertfa, dacă nu iubire? Iubire de neam, iubire de frumos, iubire de Dumnezeu. Prin această dăruire, Eminescu devine preotul limbii române, al cuvântului, cel care, prin cuvintele sale, sfințește ceea ce noi am primit din vechime. Eminescu a fost un om care a sfințit limba română prin harul său. A transformat cuvintele simple în rugăciuni, iar fiecare poezie a

sa este o fereastră deschisă către Dumnezeu. Cuvântul lui Eminescu este viu. Este rugăciune, este jertfă, este lumină. Iar dacă noi, cei de astăzi, vom ști să primim această lumină, vom înțelege că adevărata noastră chemare este aceea de a păstra vie credința, limba și sufletul românesc – așa cum ne-a învățat Eminescu, luceafărul nostru, martorul nostru, sfântul nostru printre muritori.

M.N.: Ce a reprezentat și ce reprezintă cuvântul eminescian azi, după un secol și jumătate, pentru noi, cei de azi?

Pr. dr. Cătălin - Ionuț Grumeza: Eminescu a rămas un far în marea tulbure a timpului. Chiar și astăzi, într-o lume copleșită de zgomot și superficialitate, opera sa rămâne un reper. Este o chemare către esență, către adevăr și către valorile care ne definesc. El este un sfânt al culturii române, un luceafăr care strălucește peste veacuri, ghidându-ne către o înțelegere mai profundă a cine suntem. Cuvântul său nu s-a pierdut în negura vremurilor. Dimpotrivă, el străbate generațiile, dovedindu-ne că geniul său este nemuritor. Prin Eminescu, românii își pot regăsi identitatea, pot învăța să se ridice din nou și să-și păstreze speranța. Cuvântul său, asemenea unei rugăciuni înălțate spre cer, a mângâiat o națiune oropsită, lăsând în urma sa un patrimoniu spiritual nemuritor. Prin creația sa, el a alinat durerile unui popor și a oferit speranță în cele mai grele clipe ale istoriei. A fost, este și va rămâne un sfânt printre muritori, un luceafăr pe cerul culturii românești, care ne îndeamnă să privim mereu către lumină.

M.N.: Ce însușiri atribuieți versului eminescian?

Pr. dr. Cătălin - Ionuț Grumeza: Ion Luca Caragiale, spunea: „*Să ne aducem pururi aminte de Mihai Eminescu, cel mai ales între toți scriitorii acestui neam, apărut pe neașteptate în literatura lăncedă și convențională a epocii, în viața lui scurtă a dus arta poeziei la înălțimi neîntrecute până astăzi, îmbogățind ritmul, rima și expresia artistică, a dat cuvintelor simple valori nouă și armonii surprinzătoare, sentimentelor adâncime unică, viziunilor orizont nemărginit*”. Prin versul său, neamul s-a simțit mai aproape de lumină, iar fiecare poezie a sa a devenit o rugăciune tăcută pentru o națiune ce încă spera. Eminescu însuși este rugăciune și nu poate fi uitat, cum nu poate fi uitată rugăciunea

„Tatăl nostru”. Este rugăciunea unui neam către veșnicie, fiecare vers al „poetului rugăciune”, este un psalm nerostit, o chemare către Dumnezeu, o punte între pământ și cer. „Rugăciunea unui dac” este, poate, cea mai frumoasă mărturisire a legăturii omului cu Creatorul. Nu este doar rugăciunea lui Eminescu; este rugăciunea întregului neam românesc. Este chemarea unei inimi care înțelege că adevărata libertate se găsește doar în Dumnezeu. În această poezie, poetul se dezvăluie ca un om al credinței adânci, al întrebărilor mistice și al dorului de absolut, își deschide sufletul în fața Creatorului, simbolizând, în același timp, strigătul unui întreg popor. Prin versurile sale, românii au învățat să își exprime dorul, să-și înalțe rugăciunile, să caute răspunsuri și să găsească alinare în frumusețea cuvântului scris, au învățat să-și transforme durerile în poezie, și să își înalțe sufletul chiar și în cele mai întunecate vremuri. El a transformat suferința într-un cântec, iar acest cântec răsună peste veacuri.

M.N.: Ce anume v-a surprins plăcut, lecturând versurile poetului nepereche?

Pr. dr. Cătălin - Ionuț Grumeza: Știm cu toții că figurile de stil joacă un rol crucial în poezie, contribuind la bogăția expresivă și la crearea unei experiențe estetice profunde. Acestea sunt instrumente esențiale în arsenalul poetului, permițându-i să creeze texte bogate, expresive și memorabile, care să trezească emoții și să stimuleze imaginația cititorului, să transmită idei și emoții într-un mod mai sugestiv și mai memorabil, prin modificarea sensului propriu al cuvintelor sau prin construirea unor imagini artistice complexe, apoi adaugă culoare și nuanțe textului poetic, depășind exprimarea simplă și directă, conferă o notă artistică și transformă limbajul uzual într-unul poetic, cu multiple sensuri și implicații, pot amplifica senzațiile și emoțiile transmise, creând o conexiune mai puternică cu cititorul. Întreaga sa creație poetică este împodobită, înnobilită cu figuri de stil - comparații, metafore, epitete, repetiții. Aș menționa puterea repetitivă a simbolurilor. Eminescu folosește în mod repetitiv simboluri care au un impact psihologic puternic: codrul (protecție, liniște), luna (timpul etern), stelele (visul inaccesibil), izvorul (puritatea, renașterea).

Aceste imagini rămân întipărite în mintea cititorului, declanșând stări emoționale și asociative profunde. Repetiția acestor simboluri funcționează ca o formă de ancorare psihologică. Cititorul, chiar și fără să fie conștient, își asociază propriile emoții și amintiri cu aceste imagini universale.

M.N.: Poezia o putem învăța sau ne naștem deja poeți, prin harul pe care ni-l dă Dumnezeu. Ce ne puteți spune despre poezia marelui poet, ca stare de har?

Pr. dr. Cătălin - Ionuț Grumeza: Pentru Eminescu, poezia nu era doar artă, ci o cale de a pătrunde dincolo de vălul materialității, un drum spre ceea ce este dincolo de simțuri. Fiecare vers al său respiră o sete de transcendență, o dorință de a îmbrățișa infinitul. Dar acest infinit nu era abstract, ci intim, aproape, palpabil. Îl găsea în liniștea nopților, în foșnetul codrilor, în glasul iubirii și chiar în tumultul propriei neputințe. Poezia lui nu a fost doar artă, ci și mângâiere, lumină și speranță, o chemare către valorile eterne ale iubirii, adevărului și frumuseții. Eminescu știa că fiecare cuvânt are o vibrație, o chemare. Prin poezie, el și-a transformat sufletul într-un vas prin care dorul românesc a fost turnat și modelat. Poezia lui nu este doar citită, ci și simțită. Este un act liturgic, o comuniune între cititor și eternitate. Românul a fost mereu un visător, un căutător al cerului printre greutatea pământeste. În mijlocul acestei lupte, Eminescu a fost ca un preot al cuvântului, purtând altarul limbii române în fiecare silabă, sfințind limba română prin harul său. Românii, acest neam trecut prin focul încercărilor, și-au purtat crucea prin istorie cu răbdare și credință. Și, totuși, de-a lungul drumului lor, Dumnezeu a trimis lumini, oameni care să ridice acest popor din umilință și întuneric. Eminescu este una dintre aceste lumini – un profet al poeziei, un apostol al frumuseții, al limbii curate și al adevărului. Prin fiecare vers, Eminescu devine nu doar un poet, ci un intermediar între divin și uman. El a adus cerul mai aproape de pământ, dând glas dorințelor, durerilor și visurilor unui popor. În opera sa se simte ecoul unei chemări spre Dumnezeu, o căutare continuă a adevărului suprem. În „Rugăciunea unui dac”, de exemplu, vedem un Eminescu care nu doar întreabă, ci mărturisește.

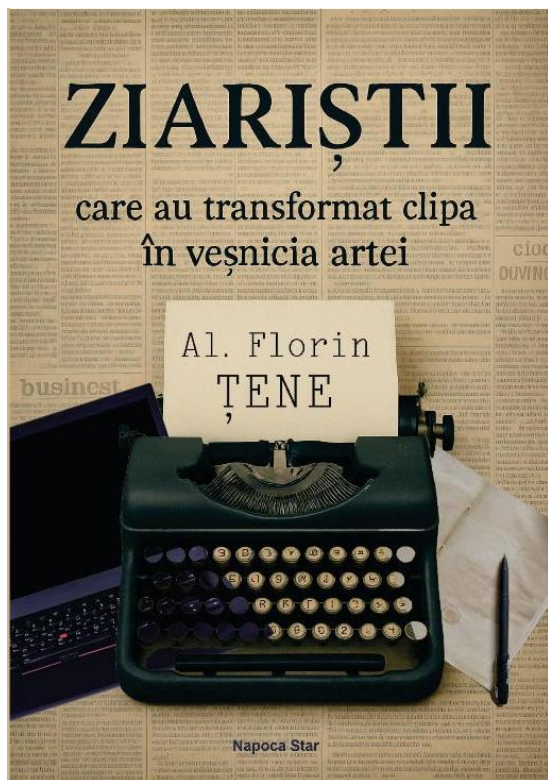
Această rugăciune este mai mult decât un text poetic. Este glasul unui popor care își recunoaște micimea în fața Creatorului, dar care nu încetează să caute iubirea divină. Eminescu a fost nu doar poetul iubirii și al naturii, ci și al credinței adânci, al căutării spirituale care transcende lumea aceasta.

M.N.: Ce ne puteți spune despre contribuția poetului la dezvoltarea limbii și literaturii române. Ce rol a avut poezia eminesciană în viața socială și culturală a națiunii?

Pr. dr. Cătălin - Ionuț Grumeza: Model ideal în cultura mondială, Mihai Eminescu, personalitate distinsă a neamului românesc, a îmbogățit cultura română și cea universală la cele mai înalte merite. Considerat ca „*geniu al literaturii române*”, Mihai Eminescu a abordat în lucrările sale probleme reale cu care se confrunta națiunea în acea perioadă, accentele fiind puse pe identitatea neamului românesc, pe dezvoltarea cât mai benefică a poporului român. Poezia eminesciană a fost motivată de folclorul popular, obiceiurile, tradițiile și istoria neamului, dar și de un sentiment înalt de afecțiune pentru oameni, țară și glia strămoșească; a fost un liant între dorul și speranța poporului și iubirea dumnezeiască. Dacă ne gândim mai profund, ce a făcut Eminescu prin poezia sa, constatăm că a dăruit și s-a dăruit. Poezia lui nu a fost doar artă, ci și mângâiere, lumină și speranță, o chemare către valorile eterne ale iubirii, adevărului și frumuseții, oferindu-ne răspunsuri la întrebările care ne apasă, ne ajută să ne ridicăm privirea spre cer chiar și atunci când pășim prin ceață. Poporul român, un neam purtător de cruce, plămădit din lut și lacrimi, țărână, stele și Lumină, luminat de har, a fost mereu un popor al suferinței, dar și al înălțării. Eminescu a înțeles că acest neam poartă în sine o taină adâncă, aceea de a suferi, dar de a nu se pierde; de a plânge, dar de a nu înceta să spere; a înțeles această dualitate profundă: lutul din care suntem făcuți este amestecat cu lumină, iar crucea pe care o purtăm ne apropie de cer, el a dat glas acestei taine. În poezia lui găsim suferința unui neam care s-a înălțat prin lacrimi. „Luceafărul” nu este doar o poveste de iubire, ci și o icoană a dorului nemărginit. Este chipul românului care, deși plămădit din țărână, privește mereu spre cer. (Va urma)

NOUTĂȚI EDITORIALE

Volumul „Ziariști care au transformat clipa în veșnicia artei”, autor Al. Florin ȚENE, Editura Napoca Star, Cluj, 2025

Domnul **Al. Florin ȚENE**, președintele Ligii Scriitorilor din România (peste 1.000 de membri-scriitori din țară și diaspora românească), personalitate plurivalentă, cu peste 100 de cărți de poezie, proză, eseuri, romane, filozofie, istorie, critică literară, de teatru, etc., susține și desfășoară numeroase evenimente prin care dovedește că „limba română reprezintă fundamentul identității naționale, un punct deosebit de important pentru consolidarea unei societăți puternice și unite”. De curând am primit interesantul volum intitulat sugestiv „*Ziariști care au transformat clipa în veșnicia artei*”, volum scris de un spirit vizionar, constituind „un omagiu adus acelor personalități ale presei românești care au reușit să depășească efemerul, transfigurând actualitatea printr-un limbaj al spiritului”. Volumul cuprinde bibliografii critice, documente de arhivă și aduce în prim plan, memoria presei exilului românesc.

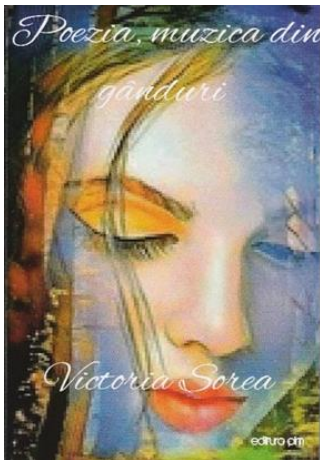
Sunt trecuți gazetari renumiți pentru care adevărul este sfânt, jurnaliști, publiciști care au îndurat cenzura, dictatura, exilul și prin o muncă titanică, responsabilă, curajoasă au transformat ziarele, revistele, articolele într-o forță a opiniei publice, în lecții de cultură și de promovare a identității românești, a adevărului și valorilor autentice ale neamului românesc. Volumul începe cu Ion Heliade Rădulescu, întemeietor al presei românești moderne și spirit enciclopedic al epocii pașoptiste, continuă cu Mihai Eminescu-ziaristul cu „spirit critic remarcabil și un angajament profund față de valorile naționalismului conservator”. Sunt prezentate viața și activitatea unor personalități interbelice, precum: Felix Aderca, Pamfil Șeicaru, Constantin Graur, Stelian Popescu, Cezar Petrescu, a unor scriitori-jurnaliști ai exilului, precum: Monica Lovinescu, Constantin Virgil Gheorghiu, Ion Rațiu, Virgil Ierunca, Paul Goma, Grigore Nandriș, Horia Stamatu, George Ciorănescu. De asemeni sunt trecuți și jurnaliști, publiciști contemporani: Doru Dinu Glăvan, Ilie Serediuc, Mircea Pospai, Mihai Ganea, Nicolae Balașa-Sorescu, Dumitru Velea, Iulian Patca, Ionuț Țene, Theodor Damian, Nicolae Băciuț, Ionel Marin, Zenovia Zamfir, Johnny Ciatloș-Deak și alții.

În cei peste 60 de ani de activitate publicistică domnul Al. Florin ȚENE a dovedit că este un ctitor cultural, un scriitor de valoare, o voce inconfundabilă a presei contemporane, a istoriei și culturii românești. În volum sunt trecute și câteva opinii ale scriitorilor și ziariștilor despre scriitorul Al Florin ȚENE (pag. 263-323). Elocvent sunt cele 178 de diplome, distincții, titluri și medalii primite, în semn de apreciere din partea a numeroase instituții de cultură, învățământ și reviste.

Consider că această nouă realizare, lucrare de recuperare culturală, istorică, jurnalistică ne este foarte necesară tuturor și în mod deosebit tinerilor ce aspiră și doresc să facă jurnalism de vocație. Mulțumiri și felicitări domnului Țene pentru cărți și lumina înțelepciunii pe care ne-o dăruiește cu fiecare nouă carte.

Publicist Ionel MARIN

Volumul de poezii „Poezia, muzica din gânduri”, autor Victoria Sorea, Editura Pim, Iași, 2025

Am primit cu bucurie noul volum de poezii „**Poezia, muzica din gânduri**” al doamnei **Victoria Sorea** din Tg. Jiu. Am mai avut ocazia să exprim aprecieri laudative despre volumele anterioare. Am afirmat și susțin cu tărie că domnia sa scrie și iubește poezia, pe semeni necondiționat. În sufletul dânsi clocotește armonia, prietenia, iubirea ce întotdeauna înalță, purifică, mântuiește pe om. Acum doi ani afirmam că *poeta Victoria Sorea este asemenea unui râu ce curge, limpede și lin prin suflet, cu raze aurii, dăruindu-ne din fântâna sa, interioară, tainică...ecourile unei iubiri necondiționate pentru divinitate, față de semeni, natură și de ceea ce-i frumos și bun*. Autoarea dăruiește din preaplina inimii, prin tematica diversă și bogată, picături de blândețe, melancolie, o muzică delicată a gândurilor, profunde ce se împletesc duios cu iubirea și universul uman. Versurile sale aduc speranțe, înobilează, mobilizează și fascinează în același timp. Își exprimă stările de spirit și trăirile cu eleganță și sensibilitate aparte, proprie marilor poeți romantici. Poezia sa vindecă răni, proiectează omul, lumea din galaxia albastră într-un mod personal, autentic și confesiv, dând iubirii sensul și finalitatea vieții. Vă îndemn să citiți cele 136 de poezii din universul creator și veți intra într-o călătorie a dorului, viselor, ecourilor...

Poet Ionel MARIN

EVENIMENTE CULTURALE

O altfel de sărbătoare dedicată Zilei Limbii Române!

Anul acesta, providența a făcut ca **Ziua Limbii Române** să o petrec în frumosul municipiu Drăgășani, centru viticol renumit și oraș crescut la umbra luminoasă a lui Tudor Vladimirescu în lupta sa pentru libertate și a mavroforilor greci uciși de turci în 1821. Cu ocazia Zilei Limbii Române, am avut privilegiul și bucuria să fiu invitat de primarul liberal Costinel Stoica, în sala festivă a fostei Școli cu Ceas, simbol al învățământului vâlcean, o sală construită în anii '30 după modelul internațional al Colegiului Universitar de la Cluj. Din păcate, clădirea școlii s-a dărâmat la cutremurul din 1977.

Într-o sală arhiplină de scriitori și tineri veniți din oraș și localitățile vecine: Slatina, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Craiova, Prundeni sau Zăvideni, tatălui meu, scriitorului **Al. Florin Țene**, i s-a înmănat titlul de cetățean de onoare al municipiului Drăgășani, în semn de recunoaștere pentru activitatea scriitoricească și publicistică de peste 67 de ani de la debutul în revista „Tribuna”, în același an cu Nichita Stănescu. Această omagiere a scriitorului Al. Florin Țene a fost și pentru contribuția sa la instituirea oficială a Zilei Limbii Române, în data de 31 august, la fel ca în Basarabia. Astă-iarnă, la propunerea primarului Costinel Stoica, absolut toți consilierii locali din întregul eșichier politic local, de la PSD, PNL, AUR sau USR, au votat proiectul de hotărâre ca tatălui meu să-i se ofere această distincție. Iar Costinel Stoica a ales simbolic sărbătoarea Zilei Limbii Române, ca un semn de recunoștință pentru contribuția la instituirea acestei zile, odată cu cea din Republica Moldova. Sub impulsul

Marii Adunări Naționale de la 27 august 1989, Sovietul Suprem al RSSM a votat, la 31 august 1989, legea prin care limba română a devenit limbă oficială pe teritoriul Republicii, precum și legea care prevedea revenirea la alfabetul latin.

Începând din 1990, ziua de 31 august a fost declarată sărbătoare națională în Republica Moldova. Inițial, sărbătoarea s-a numit „Limba noastră cea română”, iar în 1994, denumirea sărbătorii a fost schimbată în „Limba noastră”, după poemul marelui poet basarabean Alexei Mateevici. În anii 2009/2010, un grup de inimoși scriitori români au început demersurile de instituire oficială prin lege a Zilei Limbii Române pe 31 august, odată cu sărbătoarea din Republica Moldova, ca semn al unității naționale și lingvistice. Această propunere legislativă a fost legiferată la inițiativa regretatului scriitor Corneliu Leu, alăturându-se Al. Florin Țene, președintele Ligii Scriitorilor Români și Ligya Diaconescu, director al revistei internaționale STARPRESS, membră în conducerea LSR. S-a depus un memoriu la parlament, semnat de cei trei, ca în 31 august să se sărbătorească Ziua Limbii Române.

În 2011, Ziua Limbii Române s-a sărbătorit pentru prima oară în Munții Bucegi, lângă Babele, unde au participat Corneliu Leu și Ligya Diaconescu. Și de atunci, revista STARPRESS, sub egida Ligii Scriitorilor, organizație profesională condusă de scriitorul Al. Florin Țene, a organizat Ziua Limbii Române în diferite orașe ale țării, începând cu stațiunea Jupiter și sfârșind cu Olănești, unde au răsunat poeziile ale scriitorilor români din țară și diasporă, cântece și jocuri populare, dar și comunicări tematice susținute de exegeți și scriitori români. Tata, împreună cu scriitorii menționați, a avut și o audiență la președintele Senatului României de

atunci, Călin Popescu Tăriceanu, pentru ca parlamentul să legifereze această zi, care deja neoficial se organiza în țară de către asociațiile culturale în frunte cu Liga Scriitorilor Români. Liderul Senatului a dat memoriul deputatului liberal Barbu, care cu abnegație și perseverență a inițiat legea. Propunerea senatorului PNL Viorel Badea a fost semnată de 166 de parlamentari aparținând tuturor partidelor parlamentare din România. În expunerea de motive, inițiatorul propunerii legislative explică faptul că „importanța limbii române nu trebuie marginalizată de tendințele actuale către globalizare, deoarece limba română reprezintă fundamentul identității naționale, un punct deosebit de important pentru consolidarea unei societăți puternice și unite”. Această propunere a fost adoptată ca zi festivă a României prin Legea nr. 53/2013, adoptată de Parlamentul României cu 312 voturi pentru, două voturi împotriva și cinci abțineri și a fost promulgată de președintele de atunci.

Așa că emoția evenimentului cultural de sărbătorire a Zilei Limbii Române, prin acordarea titlului de cetățean de onoare singurului scriitor care mai trăiește, Al. Florin Țene, dintre cei trei inițiatori (Ligia Diaconescu a murit de Covid în 2021, iar reputatul prozator Corneliu Leu de bătrânețe), pe lângă emoția momentului festiv, s-au adăugat și multiplele emoții filiale firești. A fost și un eveniment important pentru familia mea, dar și pentru comunitatea locală din Drăgășani, unde tata a văzut lumina zilei în 1942. Este tonifiant faptul că Primăria și consiliul local, împreună cu comunitatea academică din Drăgășani, au organizat un eveniment de recunoaștere și recunoștință față de un scriitor cu contribuție la oficierea Zilei Limbii Române, dar și a aprecierii unui fiu al orașului care a publicat peste o sută de cărți. Mulțumesc primarului Costinel Stoica pentru decernarea titlului și organizarea manifestării culturale festive, dar și doamnelor Zenovia Zamfir și Luci Truța pentru excepționalul Laudatio prezentat. Pentru mine, Ziua Limbii Române din 31 august 2025 va rămâne în memoria inimii mele legată de acest eveniment de recunoștință locală față de un fiu al municipiului Drăgășani, care a dus numele orașului pe meleaguri naționale și internaționale.

În cadrul acestui eveniment, i s-a acordat muzicologului Constantin Ceaușu titlul de cetățean de onoare, precum și titlul post-mortem lui ing. Gheorghe Condei, care a creat soiul de struguri Victoria, cel mai renumit la ora actuală din lume la capitolul struguri de masă. Anii vor trece, dar această zi de solidaritate culturală locală nu o voi uita niciodată. Am văzut în ochii tatălui meu de 83 de ani bucuria recunoștinței unei munci literare și civice de-o viață, că activitatea sa a fost apreciată și omagiată de orașul natal. Este vârful unei satisfacții morale de-o viață dedicate scrisului. Voi mai veni în Drăgășani, acolo unde vinul e făcut cu suflet și dragoste de tradiție, iar limba română are aromele soiului internațional de struguri Victoria, unul dintre cele mai apreciate și cultivate pe glob. Drăgășaniul cultural renaște. Felicitări, tată!

Ionuț ȚENE

Precizări privind Concursul Național de Proză Scurtă „Nicolae Velea”

Având în vedere că în cadrul Concursului Național de Proză Scurtă „Nicolae Velea” se acordă și premiul Aureliu Goci - susținut de dna Gabriela Banu - în memoria criticului și istoricului literar **Aureliu Goci**, care a fost redactorul șef al revistei Arena literară, și faptul că în curând comemorăm un an de la plecarea sa dintre noi, juriul concursului-care se desfășoară - între 01.09-15.10. 2025 - a decis ca la această ediție a concursului- probabil și la următoarelor, să acceptăm și eseuri/comentarii critice despre volume de proză apărute în perioada 2024-2025, astfel ca premiul Aureliu Goci să se acorde celui mai bun eseu/comentariu, apreciat ca atare de juriu. Deci, vă așteptăm în concurs și cu astfel de materiale. Succes!

Aveți și Comunicatul cu adăugirile necesare:

COMINICAT

Revista Arena literară și Asociația Difuzorilor și Editorilor Patronat al Cărții (ADEPC) organizează în anul 2025 a IX-a ediție a Concursului Național de Proză Scurtă „Nicolae Velea” ce se va desfășura în conformitate cu următorul REGULAMENT:

Concursul va avea loc în perioada 01 septembrie – 15 octombrie 2025 și se va finaliza cu ceremonia de acordare a premiilor și de lansare a Antologiei concursului în perioada 3-7 decembrie 2025, în cadrul Târgului Internațional de Carte Gaudeamus – București ce va avea loc la Romexpo, Pavilion B2.

Tematica ediției a VIII-a a Concursului va fi liberă, însă cu subiecte de mare actualitate iar seurile critice să se refere la volume de proză apărute în 2024-2025.

1. Participarea este deschisă poezilor de limbă română, indiferent de vârstă, cetățenie, țara de rezidență, contra unei taxe de participare de 225 lei. În taxa de participare sunt incluse: un exemplar din antologia concursului și un exemplar din nr.39 al revistei Arena Literară /trim.IV/2025

2. Textele (obligatoriu inedite și corectate)- proze scurte și eseuri/comentarii critice- vor fi scrise în document word/doc, cu diacritice, cu ghilimele românești, paginare A4, font TNR de 12, spațiere la 1,15, vor avea cel mult 5 pg. și vor fi trimise prin e-mail pe adresa, arenaliterara@yahoo.com, până cel târziu pe data de 15 octombrie, inclusiv, cu precizarea Pentru Concurs.

3. Într-un atașament separat, autorul va trimite un scurt CV literar (scris cursiv) și o fotografie bust, datele de contact - numele și prenumele, adresa de domiciliu, numărul de telefon și adresa de mail la care pot fi contactați.

4. Jurizarea se face între 15 octombrie-5 noiembrie 2024, de un juriu format din scriitori de prestigiu, membrii ai USR.

5. Rezultatele vor fi anunțate în „Arena literară” nr. 39, în alte publicații de profil, pe Facebook (pagina Nae Roșu) iar participanților pe e-mail.

6. Se acordă următoarele distincții:

- Marele premiu „Nicolae Velea”; Premiul Special „Mihail Diaconescu”; Premiul Special „Constantin Stan”; Premiul Special „Aureliu Goci”- pentru cel mai reușit eseu/comentariu critic, Premiul Special „Fănuș Neagu”; Premiul Special „Iulia Hasdeu”- pentru cel mai tânăr participant.

Premiile Speciale constau în editarea gratuită a unui volum de Proză Scurtă/ comentariu critic, de 100-120 pagini, FORMAT A 5, diplome, publicarea textelor premiate în revista „Arena

literară” nr. 39 și un set de cărți acordat de membrii ADEPC;

- Trei mențiuni constând în diplome și câte un set de cărți oferit de ADEPC și publicarea textelor în revista „Arena literară” nr.40 și/sau în revistele partenere.

7. Cele mai valoroase texte trimise pentru concurs, la propunerea juriului, dintre cele care obțin medii de peste 7,00, vor fi incluse într-o antologie.

Precizări

* Autorii care nu respectă prevederile de la punctele 2 și 3 vor fi excluși din concurs.

** Autorii care doresc numai includerea textului lor în antologia concursului și nu doresc înscrierea în concurs vor achita în contul ce le va fi transmis suma de 50 lei pentru un exemplar din antologie sau multiplu de 50 lei pentru numărul de exemplare dorite, preț ce include și taxele poștale pentru trimiterea în țară.

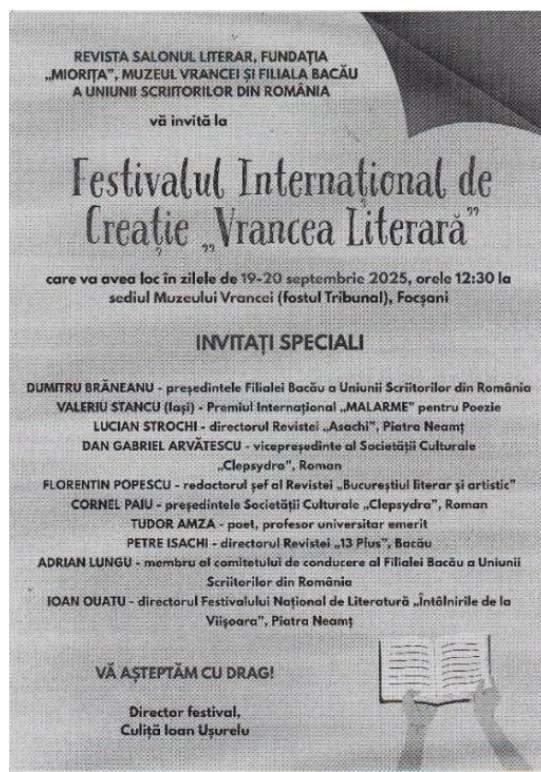
*** Autorilor care vor trece de selecția juriului și vor fi înscriși în concurs, li se va comunica modalitatea de plată a taxei de înscriere, autorii respectivi urmând a trimite la aceeași adresă de mail dovada plății, precizând în același e-mail și adresa unde doresc să le fie trimise: eventuala diplomă, antologia și revista. Textele intră în jurizare în momentul primirii dovezi efectuării plății taxei de înscriere.

*** Autorilor care obțin diferite distincții li se vor comunica data, ora și locația unde va avea loc Festivitatea de premiere.

/Arena literară /ADEPC

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE CREAȚIE „VRANCEA LITERARĂ”, Focșani, 19-20 septembrie 2025

Festivalul internațional de creație „VRANCEA LITERARĂ”, ediția a XIV, 2025 este o sărbătoare a spiritului românesc, organizat impecabil de Revista „Salonul Literar”, Fundația „Miorița” și Filiala Bacău a Uniunii Scriitorilor din România, în parteneriat cu Muzeul Vrancei din Focșani, orașul Unirii. Deosebitul eveniment cultural a avut loc în Foaierul Muzeului Vrancei (fostul Tribunal), împodobit cu o frumoasă expoziție de pictură a doamnei Maria Cernătescu.

Invitați speciali precum: **Dumitru Brăneanu** – președintele Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România; **Valeriu Stancu (Iași)** – laureat al Premiului Internațional „MalarME” pentru Poezie; **Dan Gabriel Arvătescu** – vicepreședinte al Societății Culturale „Clepsydra”, Roman; **Florentin Popescu** – redactor-șef al Revistei „Bucureștii literar și artistic”; **Cornel Paiu** – președintele Societății Culturale „Clepsydra”, Roman; **Tudor Amza** – poet, profesor universitar emerit; **Petre Isachi** – directorul Revistei „13

Plus”, Bacău; Adrian Lungu – membru al comitetului de conducere al Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România; Ioan Ouatu – directorul Festivalului Național de Literatură „Întâlnirile de la Vișoara”, Piatra Neamț și Lucian Strochi – directorul Revistei „Asachi”, Piatra Neamț, care din motive de sănătate nu a putut fi prezent.

Această ediție este dedicată „Centenarului nemuririi lui Ioan Slavici”, înmormântat la Panciu în 1925. Au venit foarte mulți scriitorii din Vrancea, din țară și români din Republica Moldova.

Momentele artistice, muzica de calitate au fost susținute de poeta Geta Lipovanciu din Chișinău.

Despre cărțile lansate ale doamnelor Maria Cernătescu și Anca Denisa Șogor au vorbit critici și comentatori valoroși, printre care: Culiță Ioan Ușurelu, Radu Borcea, Petre Isachi, Florentin Popescu și Petrache Plopeanu.

Juriul Festivalului a avut o misiune dificilă și după evaluarea celor 266 de volume primite, a acordat următoarele premii, oferite cu bucurie de Directorul Festivalului internațional de creație „VRANCEA LITERARĂ” și Președintele Juriului, Prof. **Culiță Ioan UȘURELU**:
MARELE PREMIU-CARTEA ANULUI 2024- ECATERINA BOTONCEA PETRESCU pentru volumul **POVEȘTI PE O PÂNZĂ DE IN. DE VORBĂ CU HIPOCRATE**.

I. POEZIE:*CORIDOARE DE LUMINĂ-Maria Cernătescu: PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI;

*ARS POETICA-Petruș Andrei: PREMIUL I;

*JOACA PRINTRE CUVINTE-Elena Căpățână: PREMIUL SPECIAL;

*FRĂNTURI DE STELE-Luminița Postolache: PREMIUL II;

*POEME CARDINALE-Elena Nistor: PREMIUL SPECIAL;

*DIN OCHIUL INIMII-Gheorghe Mocanu-PREMIUL „DUMITRU PRICOP”;

*CU SECERA ȘI CIOCANUL DE GÂT- Ionuț Calotă-PREMIUL II

II.PROZĂ: ROMAN:

*VOPSITORII DE PODURI -Lucian Strochi-PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI;

*TĂCEREA LIBERTĂȚII-Ioan Bărbunțoiu-PREMIUL I;

*ÎNTOARCEREA-Roxelana Radu și Victor Cobzac-PREMIUL „IOAN SLAVICI”;

*CERCUL LUI EUCLENȚIU-Issabela Cotelin-
PREMIUL „DUILIU ZAMFIRESCU”

III. PROZĂ SCURTĂ:

*ȘAPTE POVEȘTI DESPRE SINGURĂTATE
ȘI SPERANȚĂ-Dan G. Arvătescu-PREMIUL
SPECIAL AL JURIULUI;

*MĂRTURII PESTE VEAC.TRĂIRI ÎN
VĂRATEC-Petru Nica-PREMIUL I;
POVEȘTILE LUI MELU-Stan Brebenel-
PREMIUL II

IV. ISTORIE LITERARĂ:

*O ISTORIE A OPINIILOR PRIVIND
FILOSOFIA LUI EMINESCU-Ștefan Munteanu-
PREMIUL I

V. CRITICĂ LITERARĂ: DINCOLO DE
TEXT-LECȚIA „HEMATOMUL ROȘU”-Anca
Denisa Șogor-PREMIUL SPECIAL AL
JURIULUI;

VI. MONOGRAFII: DIMITRIE

DĂSCĂLESCU-POET AL FOCȘANILOR DE
ALTĂDATĂ-Nina Elena Ploeanu;

*CONSTANTIN ȚOIU -Paraschiva Buciumanu-
PREMIUL I;

*DORURI LITERARE-Lucia Pătrașcu-
PREMIUL II

VII. CARTE RELIGIOASĂ: MĂNĂSTIREA
BISERICANI ȘI STAREȚUL PARTENIE-Petre
Abeaboeru- PREMIUL I

VIII. ANTOLOGII-PATIMI ÎN OGLINZI-Ion
Apostu-PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI;

*ÎN CONSTELAȚIA FIINȚEI-Ionel Marin-
PREMIUL I

IX. ESEURI: DE LA UN GÂND LA ALTUL
Dumitru Brăneanu-PREMIUL SPECIAL AL
JURIULUI;

PRĂBUȘIREA DIN CERTITUDINI-Ion
Dinvale-PREMIUL I

X. MEMORIALISTICĂ: CONFESIUNI-
Valeriu Ioan Găgiulescu - PREMIUL I

XI. CARTEA DE CĂLĂTORIE-CĂLĂTOR
ÎN ȚARA LUI SCHILLER-Angelica Manole-
PREMIUL I

XII. DIASPORA:

A. POEZIA: LE POEME DE LA HAUTE
DEMOISELLE-Cristine Onofre-PREMIUL
SPECIAL AL JURIULUI;

B. ROMAN: CĂLĂTORIE CONTRA
TIMPULUI-Emma Felicia Dimitriu-Italia-
PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI;

*PUMNALUL ÎNSÂNGERAT-Doinița Ioneț-
Italia- PREMIUL I

XIII. REPUBLICA MOLDOVA:

POEZIE: *DIN UMBRĂ, EMPIREUL-Lidia
Grosu-PREMIUL SPECIAL AL
JURIULUI; *DOAR SPROPI ÎN MAREA
NEMURIRII-Geta Lipovanciuc-PREMIUL I

Stimați confrăți întotdeauna trebuie să urmăm
calea spre virtuți, spre afirmarea permanentă a
valorilor umane, creștine și a identității culturale
românești. Un exemplu strălucit din Vrancea este
și Prof. Culiță Ioan UȘURELU, sufletul nobil, de
aur al acestui festival al scriitorilor români,
festival care promovează excelența în literatura
română, la toate genurile literare.

Felicitări domnului Ușurelu, patriarh al
culturii din Vrancea, organizatorilor, exigentului
juriu, premianților, autorilor lansați în cadrul
evenimentului și bineînțeles tuturor celor ce
susțin, prețuiesc, răspândesc și iubesc limba și
cultura română.

Ionel MARIN

ISSN 2343-8061
ISSN-L 2343-8061